

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA ÖĞRENCİSİ OLAN VELİLERİN
YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERDEN
BEKLENTİLERİ**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
İlköğretim Anabilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı**

Mehmet Ali ŞAHAN

Danışman: Yard. Doç. Dr. Türkey NURİ TOK

Şubat 2011

DENİZLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı öğrencisi Mehmet Ali ŞAHAN tarafından Yard. Doç. Dr. Türkay Nuri TOK yönetiminde hazırlanan “İlköğretim Okulunda Öğrencisi Olan Velilerin, Yöneticilerden ve Öğretmenlerden Beklentileri (Denizli İli Örneği)” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 14.10.2011 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hüseyin KIRAN

Jüri Başkanı

Yard. Doç. Dr. Türkay Nuri TOK

Jüri Üyesi (Danışman)

Yard. Doç. Dr. İ. Baki KARAOĞLU

Jüri Üyesi

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 09/03/2011.....tarih ve ... 07/02 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Doç. Dr. Bilal SÖĞÜT
Enstitü Müdürü

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

İmza

:

Öğrencinin Adı Soyadı

:

Mehmet Ali ŞAHAN

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecimde, yoğun iş temposuna rağmen bana zaman ayıran, beni motive eden, beni yüreklendiren, bilgi birimini benimle paylaşarak bu çalışmanın tamamlanmasında en büyük katkıyı sağlayan danışmanım, değerli hocam Yard. Doç Dr. Türkay Nuri TOK'a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca daha iyi eğitim almamız için bize öncülük eden, bilgi paylaşımlarını bize sunan Prof. Dr. Hüseyin KIRAN, Prof Dr. Hayrettin AKYILDIZ, Yard. Doç. Dr. Emel SARITAŞ, Yard. Doç. Dr. Kazım ÇELİK, Yard. Doç. Dr. Metin YAŞAR, Yard. Doç. Dr. Birsen DOĞAN ve ayrıca verilerin analiz ve yorumlamalarında görüş ve katkılarını esirgemeyen Doç Dr. Şükran TOK hocama teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmamda farklı şehirlerde, farklı kaynaklara ulaşmamda destekleri olan tüm dostlarıma ve anketimi uygularken velilere ulaşmamda yardımcı olan tüm öğretmen büyüklerime teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, bu çalışmalarımın başından sonuna kadar yanımda olan, bana sabreden, destek olan eşim Hatice'ye, kızım Sılanaz'a ve yeni doğan oğlum İsmail'e sevgilerimi sunarım.

Mehmet Ali ŞAHAN
DENİZLİ -2011

ÖZET

İLKÖĞRETİM OKULUNDA ÖĞRENCİSİ OLAN VELİLERİN, YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERDEN BEKLENTİLERİ

Şahan, Mehmet Ali
Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim ABD.
Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Türkay Nuri TOK
Şubat 2011, 142 Sayfa

Bu araştırma, ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerin, yöneticilerden ve öğretmenlerden beklentilerini belirlemeye yönelik bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini, Denizli ilinde yer alan rastgele yolla seçilen 9 farklı devlet ilköğretim okulundan 418, 6 farklı özel ilköğretim okulundan 364 olmak üzere toplam 782 veli oluşturmaktadır. Ankette, kişisel bilgilerin yer aldığı birinci bölüm, kırk birer beklenti cümlesinin yer aldığı ikinci bölüm, farklı görüşlerini yazabilecekleri üçüncü bölüm bulunmaktadır. Beklenti cümlelerini yöneticiler ve öğretmenlerden ayrı ayrı düşünerek doldurmaları istenmiştir.

Velilere uygulanan anketlerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 16.0 istatistik programı kullanılmış ve verilerin analizinde bilimsel istatistiklerden frekans (N), yüzde (%), aritmetik ortalama (X), standart sapma (ss) ortalamalar arası farkın anlamlılığı test edilmiştir. Devlet ve özel ilköğretim okullarındaki yönetici ve öğretmenlere ilişkin beklenti düzeyleri arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığı Scheffe-t testi ile yoklanmıştır. Desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılması ve ilişkisiz örneklemler için ise iki faktörlü ANOVA tekniği kullanılmıştır.

Beş bölümden oluşan araştırmanın birinci bölümünde; araştırmadaki problem ile ilgili açıklamalara ve kuramsal bilgilere, ikinci bölümde; Türkiye ile diğer ülkelerdeki araştırmalara ve bunların değerlendirilmesine, üçüncü bölümde; yöntem açıklamalarına, dördüncü bölümde; verilerden elde edilen bulgular ve bunların yorumlarına, beşinci bölümde ise çıkardığımız sonuçla birlikte yönetici, öğretmen ve diğer araştırmacılara önerilerimize yer verilmiştir.

Sonuç olarak; velilerin, yöneticilerden ve öğretmenlerden beklentilerine genel olarak bakıldığında her iki okul türünde öğrencisi bulunan velilerin hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içinde oldukları tespit edilmiştir. Ancak bu beklenti düzeyinin öğretmenlere göre yöneticilerin lehine daha anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca okul türüne göre hem yönetici hem de öğretmen beklentilerinin farklılaştığı dikkat çekmektedir. Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklentilerinde görüşme sıklığı değişkeninde, devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklentilerinde ise öğrenim durumu, cinsiyet ve gelir değişkenleri anlamlı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Veli, Veli Beklentileri, Okul Yöneticisi, Öğretmen

ABSTRACT

EXPECTATIONS OF THE STUDENTS PARENTS FROM ADMINISTRATORS AND TEACHERS IN PRIMARY SCHOOLS

Şahan, Mehmet Ali

M. Sc. Thesis in Educational Sciences
Supervisor: Asist. Prof. Türkay Nuri TOK

February 2011, 142 Pages

This research is a study which aims to find out the expectations of the student' parents from administrators and teachers in primary schools. The sampling of the research consists of 782 parents; 418 parents chosen randomly from different public primary schools and 364 parents from different private primary schools. The survey contains three parts: The first part consists of personal information, the second part in consists of forty-are expectation sentences and the third part is the part in which different opinions about the topic can be started. The parents were asked to fill the expectation sentences by taking administrators and teachers into consideration separately. The SPSS 16.0 statistics program was used at the analysis of the data acquired from the surveys which were applied to the students' parents. At the analysis of the data, the scientific statistical methods such as frequency (N), percentage (%), average (X), standard deviation (SS) were used to test the significance levels between the averages. The scheffe-t test was applied in order to determine whether the expectation levels related to the administrators and teachers in public and private primary schools are statistically significant or not. For the comparison of the pattern edge and the average pore and the independent samples two-factor ANOVA technique was used.

The first part of the research, which is composed of five parts, contains the explanations about the problem in the research and the theoretical information. The second part contains some research in Turkey and other countries and the evaluation of these researches. The third part contains the explanation of the method send the fourth part consists of the finding that were gathered from our data and their evaluation. The last part contains the result of our research and our suggestions to administrator teachers and other researchers.

As a result, it is found out that students' parents who have students in both sorts of schools have expectations from administrators and teachers at "always" level. However, it is found out that this expectation level is more statistically significant in favors of the administrators than of the teachers. It also draws attention that according to the distinctive school types, the expectations from administrators and teachers acquire different aspects. "The frequency of meeting" level is found statistically significant in terms of the expectations from administrators of the parents who have students at public and private primary schools. "The academic background", "gender" and "income" variables are found statistically significant in terms of the

expectations from teachers of the parents who have students at public and private primary schools.

Key Words: Students' parents, Parent expectations, School Administrator, Teacher

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU.....	i
BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜRLER.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
GİRİŞ.....	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. KURAMSAL ÇERÇEVE	6
1.2.1. Eğitim.....	6
1.2.1.1. Tanımı	6
1.2.1.2. Önemi	8
1.2.2. Okul	9
1.2.2.1. Okulun Eğitime Katkıları	10
1.2.2.2. Okul Çevre İlişkileri	12
1.2.3. Aile	15
1.2.3.1. Aileni Tanımı	15
1.2.3.2. Ailenin Eğitime Katılımının Önemi	15
1.2.3.3. Ailenin Eğitimdeki Etkileri	18
1.2.3.4. Ailenin Eğitimdeki Şekilleri	20
1.2.3.5. Anne Babalar Neden Çocuklarının Eğitime Katılırlar?	25
1.2.3.6. Aile Katılımı Nasıl Sağlanabilir?	27
1.2.4. Ailelerin Okuldan Beklentileri	31
1.2.4.1. Öğretmenlere Yönelik Beklentiler	32
1.2.4.2. Yöneticilere Yönelik Beklentiler	33
1.2.5. Öğretmen ve Yöneticilerin Yeterlilikleri	36
1.2.5.1. İlköğretim Müdürlerinin Yeterlilikleri	36
1.2.5.2. Öğretmenlerin Yeterlilikleri	40
1.3. PROBLEM CÜMLESİ	46
1.4. ALT PROBLEMLER	46
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	47
1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLAR	48
1.7. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI	49
1.8. TANIMLAR	49

İKİNCİ BÖLÜM İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. TÜRKİYE’DE YAPILAN ARAŞTIRMALAR	50
2.2. DİĞER ÜLKELERDE YAPILAN ARAŞTIRMALAR	55
2.3. DEĞERLENDİRME	59

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	62
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	62
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	64
3.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ.....	64
3.4.1. Verilerin Analizi.....	65

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUMLAR

4.1.DEVLET VE ÖZEL OKULLARDA ÖĞRENCİSİ BULUNAN VELİLERİN YÖNETİCİLERDEN VE ÖĞRETMENLERDEN BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	66
4.2.DEVLET VE ÖZEL OKULLARDA ÖĞRENCİSİ BULUNAN VELİLERİN OKUL TÜRÜNE GÖRE YÖNETİCİLERDEN VE ÖĞRETMENLERDEN BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	67
4.3.OKUL TÜRÜ VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE VELİLERİN YÖNETİCİLERDEN BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	102
4.3.1. Okul Türü ve Yaş Durumuna Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	102
4.3.2. Okul Türü ve Cinsiyete Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar	104
4.3.3. Okul Türü ve Öğrenim Durumuna Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar	105
4.3.4. Okul Türü ve Gelire Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar	107
4.3.5. Okul Türü ve Görüşme Sıklığına Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar	108
4.3.6. Okul Türü ve Öğrencilerin Okudukları Sınıflara Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar.....	110

4.4.OKUL TÜRÜ VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE VELİLERİN ÖĞRETMENLERDEN BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	111
4.4.1. Okul Türü ve Yaş Durumuna Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar	112
4.4.2. Okul Türü ve Cinsiyete Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar	113
4.4.3. Okul Türü ve Öğrenim Durumuna Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar	115
4.4.4. Okul Türü ve Gelire Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar	117
4.4.5. Okul Türü ve Görüşme Sıklığına Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar.....	118
4.4.6. Okul Türü ve Öğrencilerin Okudukları Sınıflara Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar	120
4.5. VELİLERİN SİGARA İÇME ALIŞKANLIĞI İLE YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN ZARARLI ALIŞKANLIKLARA SAHİP OLUP OLMAMASI KONUSUNDAKİ 39. MADDEYE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	121

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR.....	124
5.1.1. Devlet ve Özel Okullarda Öğrencisi Bulunan Velilerin Yöneticilerden ve Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Sonuçlar	124
5.1.2. Devlet ve Özel Okullarda Öğrencisi Bulunan Velilerin Okul Türüne göre Yöneticilerden ve Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Sonuçlar.....	124
5.1.3. Devlet ve Özel Okullarda Öğrencisi Bulunan Velilerin Çeşitli Değişkenlere Göre Yöneticilerden Beklentilerine İlişkin Sonuçlar	125
5.1.4. Devlet ve Özel Okullarda Öğrencisi Bulunan Velilerin Çeşitli Değişkenlere Göre Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Sonuçlar	125
5.1.5 Velileri Sigara İçme Alışkanlığı İle Yönetici ve Öğretmenlerin Zararlı Alışkanlıklarına Sahip Olup Olmaması Konusundaki 39. Maddeye İlişkin Sonuçlar	126
5.2. ÖNERİLER.....	126
5.2.1. Yöneticilere Öneriler	126
5.2.2. Öğretmenlere Öneriler	127
5.2.3. Araştırmacılara Öneriler	128
KAYNAKLAR.....	129
EKLER.....	135
Ek-1 Anket	136
ÖZGEÇMİŞ.....	139

TABLOLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1. Araştırmanın örnekleme	63
Tablo 2. Ölçeğin düzey aralıkları ve katılma dereceleri	65
Tablo 3. Velilerin yönetici ve öğretmenlerden genel beklenti düzeyleri...	66
Tablo 4. Velilerin yöneticilerden ve öğretmenlerden okul türüne göre beklenti düzeyleri	68
Tablo 5. Okul türü ve yaş durumuna göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri	103
Tablo 6. Okul türü ve yaş durumuna göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	104
Tablo 7. Okul türü ve cinsiyete göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri	104
Tablo 8. Okul türü ve cinsiyete göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	105
Tablo 9. Okul türü ve öğrenim durumuna göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri	106
Tablo 10. Okul türü ve öğrenim durumuna göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	107
Tablo 11. Okul türü ve gelire göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri	107
Tablo 12. Okul türü ve gelire göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	108
Tablo 13. Okul türü ve görüşme sıklığına göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri	109
Tablo 14. Okul türü ve görüşme sıklığına göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	110

Tablo 15.	Okul türü ve öğrencilerin okudukları sınıflara göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri	110
Tablo 16.	Okul türü ve öğrencilerin okudukları sınıflara göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	111
Tablo 17.	Okul türü ve yaş durumuna göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri	112
Tablo 18.	Okul türü ve yaş durumuna göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları.....	113
Tablo 19.	Okul türü ve cinsiyete göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri	114
Tablo 20.	Okul türü ve cinsiyete göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	115
Tablo 21.	Okul türü ve öğrenim durumuna göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri	115
Tablo 22.	Okul türü ve öğrenim durumuna göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	117
Tablo 23.	Okul türü ve gelire göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri	117
Tablo 24.	Okul türü ve gelire göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	118
Tablo 25.	Okul türü ve görüşme sıklığına göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri	119
Tablo 26.	Okul türü ve görüşme sıklığına göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	120
Tablo 27.	Okul türü ve öğrencilerin okudukları sınıflara göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri	120
Tablo 28.	Okul türü ve öğrencilerin okudukları sınıflara göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları	121

Tablo 29. Velilerin sigara içme alışkanlığı ile yöneticilerin zararlı alışkanlıklara sahip olup olmaması konusundaki 39. maddeye ilişkin velilerin görüşleri	125
Tablo 30. Velilerin sigara içme alışkanlığı ile öğretmenlerin zararlı alışkanlıklara sahip olup olmaması konusundaki 39. maddeye ilişkin velilerin görüşleri	126

GİRİŞ

Günümüz toplumlarında eğitim gittikçe karmaşıklaşan ve aynı oranda çeşitlenen bir konuma ulaşmıştır. Okul sınırlarını aşarak yaşamın bütününe yayılan eğitime bağlı sorunlar da giderek artış göstermektedir. Eğitim sınırlarının giderek genişlemesi ve eğitilmiş olmanın bugünün dünyasında bir ön koşula dönüşmesi, eğitim üzerine düşünmeyi ve eğitimi, insanların beklenti ve isteklerine karşılık verebilecek bir düzleme ulaştırmayı zorunlu kılmaktadır (Küken, 2006).

Eğitimin hedefi insanı yetiştirmektir. İnsanları yetiştirerek hayata hazırlayacak mekânlar ise aile ve eğitim kurumlarıdır. Aile ve eğitim kurumlarının birlikteliği bu niteliği daha da yükseltecektir.

Çağımızda yaşadığımız hızlı toplumsal ve teknolojik değişim ve gelişmeler, okulları, sürekli gelişme yolunda çevresiyle bütünleşen, değişim ve yenileşmeye açık dinamik örgütler olmaları yolunda zorlamaya başlamıştır. Eğitim gibi önemli bir işlevi bulunan okullar, toplumsal ihtiyaç ve beklentileri karşılamanın yanında, toplumsal beklentileri yükseltebilmek için, toplumla bütünleşmek, toplumun yardım ve desteğini almak zorundadır (Özmen Harktı, 2005:165).

Okulların verdiği eğitimi bir ürün gibi ele alacak olursak. Ürünümüzü satabilmek için hedef kitleyi iyi analiz etmemiz, onların beklentilerini tespit etmemiz gerekir. Beklentilerini tespit ettiğimiz velilere dolayısıyla yetiştireceğimiz öğrencilere ulaşması daha kolay olacaktır.

Bilgi ve iletişim arttıkça; müşteri olarak istek ve beklentilerimiz artmakta, seçici ve daha çok isteyici kişiler haline dönüşmekteyiz. Bu beklenti ve taleplerimizi karşılayan ya da karşılamaya istekli olan kurum ve kuruluşlar, sundukları ürün ve hizmetlerin kalitelerini artırmak ve bizleri kazanmak için yönetim biçimlerini ve insanlara yaklaşımlarını değiştirmek zorunda kalmaktadırlar. Günümüzde çok sayıda kuruluş, müşterilerinin istek ve beklentilerine daha fazla cevap verebilecek şekilde her şeyi yeniden düşünmektedir. Ancak insan ile ilgili olan bir amacı da toplumsal yenileşme ve değişimi sağlamak olan eğitim sistemindeki değişim, insanlarda, dolayısı ile onların çalışacakları ve iletişim içinde bulunacakları çevrede yaratacağı etki açısından daha da önemlidir ve çok iyi planlanmalıdır (Kocabaş, 1996:292).

Eğitim, doğumla başlayıp ölümle sona eren bir sreğtir. Bu sreğ ilk dönemlerde sadece aile tarafından yapılırken daha sonraki dönemlerde okul ve evre bu görevi üstlenmiştir. Okul, bilgi toplumuyla birlikte daha da fazla önem kazanmıştır. Artık bugün herkes okula zorunlu da olsa gitmektedir. Eğitimi ihtiyaç olarak görenler ise okullardan faydalanabilmekte, faydalanabilmek için uğraşmaktadır denilebilir. Bu faydalanma uğraşına, çocuğuna daha iyi eğitim imkânı sunabilmek için ekonomik sıkıntılara göğüs gererek özel okullara, dershaneye veya özel kurslara göndermeye çalışan anne-babalar örnek olarak gösterilebilir.

Öğrenci sayısının giderek arttığı ülkemizde nitelikli insan gücüne duyulan önemin de artması ğrenci velilerini kaliteli eğitim kurumları aramaya yönelmiştir. Devlet okullarının alternatifini olan özel okullarda bu kaliteli eğitimin daha etkili verildiğini dşinen velilerin sayısı giderek artmaktadır. Özel okullardan yararlanamayanlar mevcut devlet okullarının en iyisini seçmeye çalışmaktadır. Hatta göndermeleri gerekli olan eğitim ğretim alanı dışındaki bir okula göndermek için yoğun çaba sarf ettikleri veya yüksek miktarlarda bağış yaptıkları görülebilir. Bu da ailelerin, eğitim öğretime verdikleri önemin göstergesidir denilebilir. Aileler daha bilinçli bir şekilde eğitim öğretime önem vermeye başlamışlardır. Ailelerin çocuklarına, geleceğe yönelik olarak kültürel yönden ve ekonomik yönden en iyi bir eğitimi vermeye çalıştıkları görülmektedir.

İyi ve kaliteli bir eğitimin sağlanabilmesi için özel okullar nc olma durumundadırlar. Devlet okulları ve diğer okullarla rekabet etmeleri gerekliliği, özel okulları daha iyi ve kaliteli eğitim sağlamaları için zorlamaktadır. Bu temel kabul, özel okulların eğitim sistemi için gerekliliğini ve önemini de açıkça ortaya koymaktadır (alık, 2002). Türk Eğitim sisteminin bir gerçeği olan özel eğitim kurumlarını dışarıda bırakarak sistemi bir bütün dhilinde görmek olası değildir.

Her alanda rekabetin arttığı günümüzde gerek dünyada gerekse Türkiye’de özel okullar da hizmet verdikleri müşterilerinin ihtiyaç ve beklentilerini daha fazla dikkate almaya, ürettikleri eğitim hizmetini potansiyel paydaşlarına (velilere ve öğrencilere) daha etkin biçimde tanıtmaya ve pazarlamaya çalışarak kendilerini bir işletme olarak güçlendirme gayretindedirler.

Özellikle velilere okul seçimi hakkı tanınan ve özel okulluğun yaygın olduğu ülkelerde okullar, veli ve öğrencilerin beklentilerine göre, yrttikleri faaliyetlerde değişikliklere giderek okullarına daha fazla ğrenci çekmeye

çalışmaktadırlar. Bu ülkelerde devlet okulları da bu yarışın içindedir. Örneğin Amerika'da tüm ülke genelinde özel okullara devam eden öğrenci sayısı %10 olmasına karşın, Brevard'daki okullarda bu oranın % 4.7 sınırında kaldığı ve özel okulların bu bölgede devlet okullarının payını küçülmediği bunda da devlet okullarının işletilme biçiminin etkisinin olduğu değerlendirilmektedir (Rennie, 1987).

Bu durumda velilerin beklentileri eğitimin içinde olan herkes için bilinmesi gereken en önemli konulardandır denilebilir. Araştırmacıların da dikkatini çeken velilerin beklentilerinin önemi, bu alandaki çalışmaların da artmasına sebep olmuştur. Artan bu çalışmalarla, okulların kendilerini değerlendirmeleri, yönlendirmeleri ve hedeflerini belirlemeleri sağlanarak yol gösterici görevinde bulunabilmek en önemli amaçlardan biridir.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM

Bu bölümde, araştırmanın kuramsal temellerinin yer aldığı problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, araştırmanın önemine, sınırlılıklara, sayılıtlara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

Türk eğitim sisteminin işleyişi konusunda yaygın olan hoşnutsuzluğun iki kaynağı bulunmaktadır. Bunlardan ilki, eğitim sisteminden beklentilerin her geçen gün farklılaşarak daha da yükselmesidir. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş, buna paralel yaşanan küreselleşme ve değişen demokrasi ve yönetim anlayışı, iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler gibi nedenler her geçen gün eğitim sistemlerinde gerçekleştirilmesi gerekenleri, niteliksel ve niceliksel olarak çoğaltmaktadır. Diğer bir hoşnutsuzluk kaynağını da eğitim sisteminin performansındaki yetersizlikler oluşturmaktadır. Performanstaki yetersizlikler eğer beklentilerin farklılaşarak artışı karşılamıyorsa hoşnutsuzluklar birikimini sürdürecektir (Tekeli, 2003). Bu hoşnutsuzluk kaynaklarını çözenin en önemli yollarından birisini de okul ile ailenin birlikte işbirliği yapması oluşturmaktadır.

Toplumsal kurumların en önemli öğelerinden birisi olan eğitim kurumları, toplumların merkezinde yer alır. Okul ise, eğitim ve öğretimin düzenli yapıldığı bir ortamdır. Eğitim programı, öğrenci, öğretmen, yönetici, okul çalışanları, bina, araç gereç ve çevreden oluşan öğeler okulu meydana getirir (Fidan ve Erden, 1992). Okul, açık bir sistem özelliği ile çevredeki sistemleri etkiler ve onlardan etkilenir (Açıkalın, 1998). Ayrıca okul, eğitim örgütünün halka açık olan, halkla yüz yüze gelinen kapısıdır. Okulun sorunları topluma, toplumun sorunları da okula daha doğduğu anda gecikmeden etkide bulunur (Başaran, 1996). Eğer okul çevresindeki sistemlerde meydana gelen değişimlerden doğrudan ya da dolaylı etkilenmesi sonucu, kendini bu değişimlere göre yeniden yorumlayıp, yapılandırabiliyorsa bu okulun açık bir sistem olduğunu gösterir (Açıkalın, 1998).

Okulun sürekli işbirliği yapması gereken en önemli öğelerden birisi olan aile, çocuğa ilk temel değerlerin, insanlar hakkındaki görüşlerin, onlarla ne düzeyde ve nasıl yaşayabileceğinin yollarının öğretildiği kurumların başında gelir. Bunların yanında aile çocuğa, güven duygusunu, saygıyı, saygınlığı, değer yargısını, benlik bilincini geliştirme olanağı verir (Bilen, 1994'den akt: Çeviş, 2002). Ayrıca aile, toplumun geleceğinin devamını sağlayarak kültürleri gelecek nesillere aktarır.

Okul ve aile, her ikisi de öğrenci için bir eğitim ve öğrenme yeridir. Dolayısıyla bu durum, iki kurumun eğitimde işbirliği yapmalarını zorunlu kılmaktadır. Hemen bütün ülkelerde bunu sağlamaya dönük bazı düzenlemeler vardır. Bu konuda ailelere düşen, öncelikle çocuklar için her yönden sağlıklı bir ortam hazırlamaktır. Okul ve aile, çocuğun eğitimi ve gelişimi konusunda kendileri dışında başka toplumsal kurumlarla (sağlık kurumları, kültürel kurumlar, dini kurumlar, üniversiteler, iş dünyası v.b.) da iş birlikleri geliştirebilirler. Diğer taraftan aileler, okulda okul yönetim kurulunda, okulun amaç ve programlarının hazırlanmasında ve geliştirilmesinde karar süreçlerine katılarak, çeşitli sınıf komiteleri, okul aile birlikleri ve koruma derneklerinde rol alarak çocuklarının eğitiminde dolaylı katkılarda bulunabilirler (Şişman, 2002).

Okul ve evdeki eğitim uygulamalarının bu kurumların işbirliğine bağlı, birbirlerini bütünleyen ve süreklilik içinde olmasının çocuk gelişimi açısından ne denli önemli olduğu bilinmektedir. Aileyi, çocukları için hazırlanan eğitim programlarının bir parçası gibi görmeyen ve aileye, ihtiyaç duyduğu rehberlik hizmeti verilmesinin, aileye, çocuğa ve eğitimciye dolayısıyla toplumsal hayatımıza sağlayacağı yararlar kuşkusuzdur. Ayrıca, çocukların gelişme fırsatlarının artması çocuk için iki önemli unsur olan ev ve okul arasındaki tutarlılığın sağlanması ile mümkün olacaktır. Bu da okul-ev arasındaki sürekli ve düzenli bir iletişimle gerçekleştirilebilir (Başar, 1999).

Çocuğun eğitim ve öğretiminde istenilen başarılı sonuca ulaşabilmek için, her şeyden önce okul ile aile işbirliği yapması gerekmektedir. Tek taraflı çalışmalar, çocukları istenilen hedefe götürememektedir. Çünkü öğrenciler zamanlarının bir kısmını okulda, büyük bir kısmını ise okul dışında geçirmektedirler. Öğrencinin okul dışında daha çok zaman geçirdiği göz önüne alınırsa, aile çevresinin çocuğun hayatı üzerinde ne kadar etkili olduğu meydana çıkacaktır. Günümüzde aileler, okulların yardımı olmaksızın çocuklarını eğitemeyecekleri gibi, okullarda aileleriyle işbirliği yapmaksızın öğrencilerini gerektiği gibi yetiştiremezler. Bu işbirliğinde karşılıklı iyi

niyet olmalıdır. Çünkü her iki tarafın da amacı ortaktır; yani, öğrenci için çabalamaktadırlar. Bu yüzden veli-öğretmen, öğretmen-yönetici, yönetici-veli karşılıklı bilgi alış verişinde bulunabilmeli ve iyi bir işbirliği içinde olabilmelidirler (Çeviş, 2002). Bu konuda okul yönetimine önemli görevler düşmektedir. Okul yönetimi de anne-baba ve öğretmen ilişkisini yakından incelemeli, okulda uygulanacak program hakkında karar alırken öğretmen kadar anne-babaya da etkin bir rol verilmelidir (Bursalıoğlu, 2010).

Yapılan çeşitli çalışmalara bakıldığında, çocukların öğrenmelerinde aile katılımının önemli katkısı olduğu, okul ve ev ortamlarındaki becerilerin tutarlı gelişmesi yönünde yarar sağladığı görülmektedir. Veliler, okul gelişim sürecinde eleştirel rollere sahip bireyler olarak yer alırlar. Yapılan araştırmalarda okullar için velilerin desteğinin ve katılımının önemli bir unsur olduğu belirlenmiştir. Bu katılımı geliştirmek için etkili okul modeli, velilere okul reformu konusunda planlama ve karar almaya katılma gibi önemli bir rol verir ve veli katılımını azami dereceye yükseltme konusunda, okulları aktif adımlar atmaya teşvik eder (Aasa, 1992).

Gelişmiş ülkelerde, aile katılım programları aracılığıyla, anne-babalar da eğitim sürecine etkin olarak katılmakta ve okulla birlikte çocuklarının akademik, kişisel ve sosyal gelişimine katkıda bulunmaktadır. Araştırmalar, aile katılım programlarının, okul ve evin tutarlı ve benzer ortamlar olmalarına; ailelerin, çocuklarının okul içi davranışlarını daha iyi tanımalarına ve en önemlisi eğitmen ve aile etkileşiminin gelişmesine katkıda bulunduğunu göstermiştir (Çeviş, 2002).

İlköğretim kurumlarının amacına ulaşabilmesi için öğretmen ile ana babanın ve yöneticilerin işbirliği içinde olması şarttır. Bu işbirliği sürecinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için ana babaların hem öğretmenlerin hem de yöneticilerin yaşadıkları sorunlar ve beklentilerine önem vermelidir. Öğretmenler, yöneticiler ve aileler birbirlerinin beklentilerinin farkında olmalı, birbirlerinin beklentilerini önemseyerek sağlıklı bireyler yetiştirilmesinde birbirleriyle sağlıklı iletişim kurmanın bilincine varmalıdırlar. Eğer veliler ve ilköğretim kurumları, beklentilerine karşılık bulamazlarsa, o zaman arada huzursuzluklar, anlaşmazlıklar ortaya çıkacak, dolayısıyla okul-aile ilişkileri zarar görecektir (Çelik, 2005).

Okullarda okul yönetiminin ve öğretmenlerin velilerden beklentileri genellikle çocuklara evde bir anlamda öğretmenlik yapma, ödevlerini yaptırma, ders çalışmaya yöneltmedir. Okullarda yapılan veli toplantılarında genellikle, okulun ve öğretmenlerin bu istek ve beklentileri velilere iletilmektedir. Fakat velilerin eğitim sürecine ilişkin beklentileri bilinmemektedir (Özkara, 2002). Oysa demokratik toplumlarda okul yönetiminde önemli rol oynayan velilerin, hem yöneticiler hem de öğretmenlerle olan ilişkileri (Bernard, 1952'den, Akt: Bursalıoğlu, 2010) ve özellikle de bu ilişkilerin daha olumlu bir okul-aile birliğine dönüşmesi için beklentilerinin neler olduğu, incelenmesi gereken bir konudur.

Velilerin, öğretmen ve yöneticiden beklentileri, öğretmenin ve yöneticinin, velilerden beklentilerine göre çok daha farklı boyutlarda olabilir. Öğretmen ve yönetici, okul ve öğrenci üzerindeki hedefi için velilerden bir destek beklerken, veliler öğrencisi üzerinde kendisinden sonra en çok etkiye sahip olan okulun her yönüyle ilgilenmektedir.

Veliler, öğretmen ve yöneticilerden, öğrencilerinin eğitim ve öğretim hayatıyla ilgili, okul ortamını düzenleyip, uygun ortamı sağlaması, gerekli donanım ve araç gereci sağlayarak amaca uygun kullanması, akademik başarısı için her türlü yeterliliğe sahip olması, öğrencilerini izleyerek uygun yönlendirmelerde bulunması, gibi beklentiler içerisindedir. Ayrıca, kendisine değer verilmesi, öğretmenin konuşma şekli ve tarzı, güler yüzlü bir karşılanma, okul içi ve dışında yapılan etkinlikler hakkında bilgilendirilme, veliden istenecek yardımların uygun şekilde talep edilmesi, tüm velilere ön yargısız ve eşit davranılması, okulun çevreyle iyi bir iletişim içinde olması, okulun vizyon ve misyonunun anlatılarak öneminin açıklanması, eleştiriye açık olunması gibi beklentileri vardır.

Özel ve devlet okullarında bulunan öğretmen ve yöneticiler, eğitim-öğretimde okul ve öğrenciden sonra en önemli yere sahip olan velilerin, bu ve buna benzer beklentilerine dikkat ederek kendi durumlarını ele almaları ve düzenlemeleri için bu araştırmada, benzer yönlerdeki veli beklentilerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılacaktır.

Ülkemizde de velilerin, ilköğretim okullarının farklı açılarından beklentilerini öğrenmeye yönelik çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Örneğin, Parlar'ın 2006 yılında

yapmış olduğu “Velilerin Özel Okul Tercihlerini Etkileyen Faktörler ve Özel Okulların Durumu” isimli tezinde Kahramanmaraş ilindeki özel okullardan velilerin beklentilerinin neler olduğu incelenmiş. Özkara’nın 2002 yılında hazırlamış olduğu “Özel İlköğretim Okullarının Veli Beklentilerini Karşılama Düzeyleri” isimli yüksek lisans tezinde, bu kez Konya ilindeki özel okullar ele alınmış. Dikbaş’ın 2008 yılında yapmış olduğu “Veli Beklentileri ve Karşılama Düzeyleri: Özel Vakıf Okulları Örneği” isimli yüksek lisans tezinde de İstanbul’daki özel vakıf okulları üzerinde bir çalışma yapılmış. Akhan’ın 2009 yılında yapmış olduğu “Velilerin Özel İlköğretim Okullarından Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyleri” isimli tezinde yine İstanbul ilindeki özel okullar incelenmiştir. Bunların yanı sıra devlet okullarında da çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Hazırlar’ın 2005 yılında “İlköğretim Okullarında Velilerin Öğretmen ve Yöneticilerden Beklentileri” isimli yüksek lisans tezinde Erzurum ilindeki; Dönmez’in 2006 yılında yapmış olduğu “İlköğretim Kademesindeki Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri ve Görüşleri” isimli yüksek lisans tezinde Uşak ilindeki; Yüzgeç’in 2008 yılında yapmış olduğu “İlköğretim Okullarının 4. ve 5. Sınıfında Öğrencisi Bulunan Velilerin Yönetici ve Öğretmenlerden Beklentileri” isimli yüksek lisans tezinde ise İstanbul ilindeki devlet okullarında öğrencisi bulunan velilerin beklentileri araştırılmıştır.

Yapılan araştırmalara bakıldığında özel ve devlet okullarının incelendiği velilerin bu okullardan beklentilerinin ayrı ayrı ele alındığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak her iki kurumun bünyesinde daha iyi bir eğitim-öğretim sağlayabilmesi için aynı tür okullardaki veli beklentilerinin durumlarını görmek ve ona uygun tedbirler alınmasını sağlamak olabilir. Bu araştırmanın bir başka yapılma sebebi de belirtilen araştırmalardaki bu ayrımın yanında, özel ve devlet ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerin bu okulların öğretmenler ve yöneticilerinden beklentileri arasındaki farklılıkları incelenmeye ve karşılaştırılmaya çalışarak her iki tür okulun birbirlerinin olumlu yönlerini görerek daha kaliteli eğitim-öğretime ulaşmalarına katkıda bulunmaktır.

1.2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın dayandığı kuramsal temeller, alanyazın ve mevzuat taraması sonucu günümüze kadar yapılan eğitimle ilgili araştırmalarda yer alan eğitim, okul, aile, okul aile ilişkileri, beklentiler ve yeterlilikler ile ilgili hususlar ortaya konulmuştur.

1.2.1. EĞİTİM

1.2.1.1. Eğitimin Tanımı

“Eğitim, Almanca *erziehung*, Arapça *terbiye*, Fransızca ve İngilizce’de Latince *educatio*’dan *education*’dır. Eğitim kavramını ilk kullananların Yunanlılar olduğu sanılıyor. Çünkü bugün eğitim bilimi olarak ifade edilen ve çocuk eğitimi anlamına gelen pedagoji Yunanca’dır ve aynı şekilde pedagog kelimesi de Antik Yunan’da, çocukların gözetim ve denetimi ile görevlendirilmiş kölelere verilen bir sıfat olmuştur” (Öymen, 1978: 8).

İnsan dünyaya potansiyel kabiliyetlerle geldiği için hayatın sonuna kadar eğitime ve eğitime ihtiyacı vardır; kendi kabiliyetlerini kendi kendine geliştirme yeteneğine sahip değildir. İnsan bu yönüyle başkalarının yardımına muhtaçtır. Eğitimin böyle bir ihtiyaçtan doğduğu söylenebilir. Sosyal bir varlık olan insan bir takım değerlere sahiptir. Bu değerler bütününe “kültür” denir. Eğitim, bir neslin maddi ve manevi mirasını bir sonraki nesle aktarır. ”Alman filozofu Kant’a göre insanı insan yapan eğitimidir. İnsan, eğitimin meydana getirdiğinden başka bir şey değildir. Ziya Gökalp ise bir kavmin vicdanında yaşayan kıymet hükümlerinin toplamına, o kavmin kültürü dendiğini, terbiyenin de bu kültürü o kavmin fertlerini ruhi melekeler haline getirmek olduğunu ifade ediyor. Amerikalı eğitimci George F. Kneller, “Eğitim hayattır.” diyor.(Egemen, 1965: 59).

Eğitim, John Dewey’e gelinceye kadar farklı eğitim felsefecilerinin görüşleri doğrultusunda açıklanırdı. Bu görüş sahipleri, kendi felsefi görüşlerine göre eğitimi değişik şekilde tarif etmişlerdir. İlk defa Dewey eğitim sürecinin içinde ne olup bittiğini düşünmüş “eğitimi, yaşantıların yeniden düzene konulması ya da davranışların yenilenmesi” olarak görmüştür. Dewey, eğitime ilişkin çeşitli görüşleri dört başlık altında toplamıştır (Varış, 1998):

- Eğitim hayata hazırlık değil, hayatın kendisidir.
- Eğitim, gelişmedir.
- Eğitim, yaşantıların devamlı surette yeniden oluşumdur.
- Eğitim, sosyal bir süreçtir.

Dewey'den sonra gelenler onun 1920'lerde ortaya koyduğu eğitimle ilgili görüşlerinin daha anlaşılır tanımlarını yapmaya çalışmışlardır. Bunlardan Preston, eğitimin görevini "Bireyin etrafında, gelişmesinin her aşamasında, istenilen tepkileri ve beklenen değişimleri en iyi şekilde oluşturabilecek bir çevre düzenlemektir." şeklinde belirtmiştir. Good'un eğitim sözlüğünde ise eğitim, "Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tamamıdır." diye tanımlamıştır. Yine Good, eğitimi okulun kontrol ve denetimi altında bir süreç olarak düşünmüş ve şöyle bir tanım yapmıştır; "Eğitim, seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlilik ve en üst düzeyde bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir." (Büyükkaragöz, Muşta, Yılmaz ve Pilten, 1997: 2).

Bunların yanında eğitim kavramını tanımlama girişimleri tarihsel süreç içinde değişim gösterebilmektedir. Bu tanımlardan bazıları şöyledir:

Eğitim, toplumsal değişmelerin aktarılmasında, bireylerin ve grupların, değişmelerin doğurduğu yeni durumlara uyumunda, toplumsal değişmenin gerektirdiği insan tipinin oluşturulması aracıdır (Celkan, 1993: 3).

Şişman (2002), eğitimin geniş anlamda, bireyin içinde yer aldığı çevrede kendi dışındaki tüm nesne, kurum ve bireylerin, bilişsel/zihinsel, duyuşsal/duygusal, sosyal yönlerden onun üzerindeki etkilerini ifade ettiğini söylemiştir. Bu etkinin iyi ya da kötü yönde olabileceğini; dar anlamda ise eğitimin, birey üzerinde kasıtlı, amaçlı bir biçimde yapılan etki olduğunu belirtir (Şişman, 2002: 157).

Eğitim, belli amaçlara göre insanların davranışlarının planlı olarak değiştirilmesi ve geliştirilmesinin yasa ve ilkelerini bulmaya ve bu amaçla teknikler geliştirmeye çalışan bir bilim dalıdır (Fidan ve Erden, 1994: 19).

"Dictionary of Education" eğitim sözlüğünde bir grup eğitimci eğitim alanını şöyle betimlemiştir: "Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda pratik değeri olan yetenek, yönelim ve

diğer davranış biçimlerini edindiği süreçler toplamıdır. Kişinin, toplumsal yeteneklerinin ve üst düzeyde kişisel gelişmesinin sağlanması için seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir.” (Varış, 1998: 17).

Bu tanımları daha da artırmak mümkündür. Doğrudan insanı hedef alan eğitim, bir süreç olarak düşünüldüğünde, insan davranışları üzerindeki yaşam boyu etkisi bakımından önemi daha da belirginleşmektedir.

Eğitim, bireylere ve beceri kazandırmanın ötesinde, toplumun yaşamasını ve kalkınmasını devam ettirebilecek ölçüde ve nitelikte değer üretmek, mevcut değerlerin kaybolmasını önlemek, yeni ve eski değerleri bağdaştırmak sorumluluğunu da taşır. Eğitimin bunları etkili bir biçimde gerçekleştirebilmesi için çok dikkatli planlanıp programlanması, işletilip yürütülmesi ve değerlendirilip geliştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak eğitim geniş bir çerçeveye sahiptir. Eğitimle ilgilenen her öğretmenin, eğitimcinin ve her bilim adamının kendine göre geliştirdiği bir eğitim tanımı vardır. Sözlüklerde bile farklı eğitim tanımlarına rastlanır. Eğitimin, geniş bir alan ve çevreyle ilgili olması değişik kaynaklardan farklı tanımlara rastlanmasının sebeplerinden en önemlisidir.

1.2.1.2. Eğitimin Önemi

Eğitimin bireye daha iyi iş olanakları sağladığı, ülkelerin büyük çoğunluğunda, daha iyi öğrenim görenler arasındaki işsizlik oranının, daha az öğrenim görenlere nazaran düşük olduğu, bunun yanı sıra daha iyi eğitim görenlerin statü ve ücret açısından daha yüksek düzeydeki işlere girme imkânlarına sahip oldukları görülmektedir. Bunun yanı sıra eğitim, kişilerin daha yüksek eğitim kademelerine devam etmelerine ve değişimlere daha kolay ayak uydurabilmelerine katkı sağlamaktadır. Kişiler ve devlet daha yüksek bir gelir seviyesine ulaşmak, insan sermayesi birikimini artırmak amacıyla eğitime yatırım yapmaktadır. Daha yüksek eğitim gören ile daha az eğitim görenin aralarındaki eğitim farklılıklarından gelen gelirlerindeki sağladığı farklılaşma, gelişmekte olan ülkelerde gelişmiş ülkelere daha fazladır. Eğitilmiş insan gücü arzı arttıkça eğitim ve öğrenimin getirisi azalmaktadır. Yapılan çalışmalarda, düşük gelirli ülkelerde eğitim düzeyi yükseldikçe eğitimin

getirisinin arttığı, özellikle de yüksek öğrenimin getirisinin orta ve yüksek gelirli ülkelere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir (İbiş, 1993).

Tarihsel gelişim içinde toplumların gelişme sürecine eğitimin doğrudan ve dolaylı etkileri görüldükçe ve eğitim düzeyindeki gelişmenin bireylerin geçimlerini daha üst düzeyde sağlamasının yanı sıra hayatlarını daha mutlu ve doyumlu geçirmelerine katkısı gözlemlenince, gerek toplumsal gerekse bireysel düzeyde eğitime verilen önem artmıştır. Bunun sonucunda birey ve toplumlar eğitime daha fazla yatırım yapar hale gelmiştir. Yeni buluşlar ve teknolojik gelişmeler eğitimin önemini bir kat daha arttırmış, meslekler daha ayrıntılaşmış, her meslek dalında bilgi birikimi çoğalmış, bunun yanı sıra insanların kişisel ve mesleki gelişim süreci uzamış ve bu süreçte hissedilen eğitim ihtiyaçlarının zamanında ve yeterli bir şekilde karşılanması gereği, ülkelerin eğitim sistemlerini zorlamaya başlamıştır. Hızlı nüfus artışı da, gelişmekte olan ülkelerde, eğitime olan talebin artışına neden olmuştur (Adem, 1981).

Farklı toplumların tarihsel süreçlerini incelediğimizde, bireylerinin eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için genelde okul adı verilen kurumları tercih ettiği görülmektedir.

1.2.2. OKUL

Kelime anlamı itibariyle herhangi bir öğretimin yapıldığı yer (ecole) manasına gelen okul, terim olarak, toplumun bilgi ve tecrübelerinin belli kurallar içinde yeni nesillere kazandırıldığı kurum için kullanılır (Dodurgalı, 2000: 83). Okul önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda öğrencilere yeni davranışlar kazandıracak ve istenmeyen davranışları kaldıracak yaşantılar hazırlayıp sunan toplumsal bir sistemdir (Başaran, 1996, 71).

Genel anlamı içerisinde okul, belli bir yeri olan, belli bir süre devam eden, öğrenci ve öğretmeni değişen, geniş bir çevreye hitabeden, eğitim faaliyetini planlı ve programlı bir şekilde sürdüren; yani öğrenme faaliyeti olarak devam ettiren genel ve mesleki çeşitler içerisinde şekillenen bir kuruluş olarak tanımlanabilir (Akyüz, 1991, 241). Günümüzde okullar öğrenmenin gerçekleştiği yer olarak görülmektedir. Drucker (1994), sosyal bir örgüt olan okulun meydana gelişini sağlayan en önemli etkenlerin,

bireyin ve toplumun ihtiyaçları olduğunu savunmaktadır. Okul, formal sistem içinde toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamakla sorumludur diyebiliriz.

Toplumun ideallerini gelecek nesillere aktaracak, onlara bu idealleri kazandıracak olan okullardır. Okullar belli mfredat programına gfre, belli ilkelere gfre çalışırlar. Anayasa ve rejim esaslarına aykırı üretim yapılamaz. Bu yzden, devlet kontrolü altında bulunan okul eğitimi formal eğitim sayılmaktadır (ztabağ, 1973:54). Okullar sadece formal değil, aynı zamanda informal bir yapıya sahiptirler. Örneğin okul dışı eylemler, sporlar, akran kültürü ve kısmen de ğrenci-ğretmen ilişkileri okulun informal özellikleridir (Tezcan, 1999:220).

Okul, yerel, bölgesel, ulusal ve uluslar arası boyutunun yanında, sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik boyutları olan oldukça karmaşık bir sosyal birimdir. Basit bir kavramlaştırma ile okul, girdi-işleme-çıktı süreçlerinden oluşan açık bir sistem olarak tanımlanmaktadır (şışman, 2002:11). Okullara toplumsal açık sistemler olma niteliği veren en önemli öğe ise okulun girdisini, içinde yaşadığı ve amaçlarını gerçekleştirmek üzere kurulduğu toplumdan alması ve bu girdiyi işledikten sonra yine topluma çıktı olarak sunmasıdır. Bu anlamda okullar toplumdan ayrı düşünülemez (Pehlivan, 1997:4).

"Okul, açık sistem özelliği ile vredeki sistemleri etkiler ve onlardan etkilenir. Eğer okul vresindeki sistemlerde meydana gelen değişmelerden doğrudan doğruya ya da dolaylı etkilenmesi sonucu, kendini bu değişmelere gfre yeniden yorumlayıp, yapılandırabiliyorsa bu okulun açık sistem özelliğine sahip olduğunu gösterir" (Açıkalm, 1998:34–35).

1.2.2.1. Okulun Eğitime Katkıları

Okul, halkın, systemsiz olarak verdiği bilgi ve becerileri sistemli, düzenli ve özel düzenlemeler içinde verilmesinden dolayı, toplumların sosyal yapılarını yenileştirerek devam ettirirler. Hem sosyal statülerin nesilden nesile aktarılmasını sağlarlar hem de bu statülerde çalışacakları yetiştirir ve yerleştirirler. Ayrıca okul sistemleri, toplumsal bütünleşmenin ve kaynaşmanın bir aracıdır. Belirtilen en az üç yönden okul, kendini yenileştirmek ve hayatını sürdürmek zorundadır. Bu üç ynn gerçekleşmesi de; fiziksel ortam, ğretmen-ğrenci ilişkileri ve ğretmen-veli ilişkileri gibi üç ana esasa

bağlıdır (Vural, 2004:35). Varış'a (1998) göre, okulun işlevlerini yerine getirebilmesi, öğrencinin gereksinimlerini karşılayacak ve okulun amaçlarını gerçekleştirecek fiziksel bir yapıya, nitelikli öğretmenlere, nitelikli yöneticilere, okul-veli iletişimine ve bunların birlikteliğinin sonunda oluşacak olumlu atmosfere bağlıdır.

Toplumun bir eylemi ve yaşantısı olarak eğitime bakıldığında, eğitimin bireyin bütün hayatını kapsayan bir süreç olduğu söylenebilir. Bu kapsamda eğitim süreci formal ve informal olmak üzere iki şekilde gerçekleşir: İnfomal eğitim, hayatın akışı içinde kendiliğinden ve rastlantısal olarak aile, arkadaş grubu ve çevrede gerçekleşir (Açıkalın, 1998:34-35), (Pehlivan, 1997:4). Bireyler olumlu ve olumsuz birçok tutum ve davranışı informal eğitim yoluyla kazanırlar. Formal eğitim ise belirli amaçlar doğrultusunda planlı ve programlı olarak okulda gerçekleşir.

"Okulda verilen eğitimi, aile eğitiminden ayıran başlıca özellik, ailedeki eğitimin düzensiz ve gelişi güzel olmasına karşılık okuldakinin sistematik ve planlı yapılmasıdır. Okulda her şey belli bir plan ve programa göre, belli aralıklarla gerçekleştirilir. Hangi yönü ile bakılırsa bakılsın, okul eğitimi bireyi güvenle topluma hazırlamanın en belli başlı yolunu oluşturur" (Yılman, 1978:111).

Türk toplumunun hangi tip ve özellikte insan yetiştirmek istediği, toplumsal gelişmelerin ve çağdaş eğitimin genel amaçları da göz önünde tutularak, Türk Mili Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri ile saptanmıştır. Tüm kurumlar, bu amaçların ve ilkelerin istediği nitelik ve özellikte yurttaşlar yetiştirmekle yükümlüdür. İlköğretimden üniversiteye kadar bütün eğitim kurumlarımız bu amaç ve ilkelerin doğrultusunda sosyalleştirerek hem Türk toplumunun istediği nitelikte, hem de çağın (bilim-teknik) ve demokrasinin gereklerine uygun insanlar yetiştirecektir (Öztürk, 1993:106).

Okul, eğitim sisteminin bir parçasıdır. Okulun amaçlarının gerçekleşmesi, eğitim sisteminin amaçlarının gerçekleşmesi demektir. Okulun eğitime katkıları; sosyalleştirme, kültürünü kazandırma, bireysel yetenekleri geliştirme, ekonomik katkı ve mesleki katkı edindirmesi şeklinde sıralanabilir.

John Dewey'e göre okulun fonksiyonları üç gruba ayrılmıştır:

1. Basitleştirme: Çocuğa göre öğretim ilkesi, basitten karmaşığa ilkesi, yakından uzağa ilkesi, bilinenden bilinmeyene ilkesi, somuttan soyuta veya deney ilkelerine göre öğretim yapmak,

2. Denge Kurma: Kişinin, yaşadığı toplumla ve mesleğiyle uyum sağlayabilmesi,

3. Temizleme: Öğrencinin yanlış bilgi, görgü, adet ve inançlarının yerine doğru olan bilgi, görgü, adet ve inançların yerleştirilmesi şeklinde belirtilmiştir (Çelikkaya, 1998:97).

1.2.2.2. Okul-Çevre İlişkileri

Çevre denilince aile dışında kalan, çocuğun toplumsal çevresini oluşturan ve eğitimine katkıda bulunan her şey anlaşılmalıdır. Avcılık, balıkçılık, demircilik vb. öğreten zanaatçılar ile çağdaş uygarlığın kitle iletişim araçları ikinci bir okul gibidir. "Okulun eğitim görevlerini tam olarak yerine getirmesi ve öğretim çalışmalarında verimli ve başarılı olması, okul ile çevre arasında iyi ve uyumlu ilişkilerin kurulmasına bağlıdır. Okulun çevreyle yakın ve sağlam ilişkiler kurması, çevrenin çeşitli olanaklarından yararlanması, çevredeki işyerleriyle ve sosyal kurumlarla işbirliği yapması, çevrenin de gerektiği zaman okulun olanaklarından yararlanması çağdaş bilimsel eğitimin gereklerinden sayılmaktadır" (Öztürk, 1974:261).

Okulun toplumla olan ilişkisi, onun toplumda yer alan işlevsel bir kurum oluşundan ileri gelmektedir. Türk toplumunda genellikle klasik, yani geleneksel okul tipi benimsendiği için, okulun çevre ile ilişkileri sınırlı kalmıştır. Okul çevre ilişkileri zayıftır. Öğrenci, okul çevresinde var olan ekonomik, toplumsal ve kültürel yaşamdan, işyerinden, fabrikadan, tarladan, çarşıdan, müzeden, sergi ve konser salonundan kopuktur. Sınıfların dört duvarı arasında öğrenimini sürdürür. Bunun sonucunda öğrenci, öğrenmenin kaynağı ve amacı olan yaşamdan ve onun öğrenme olanaklarından yoksun kalmaktadır.

Ülkemizde okulun çevreye açılmasını engelleyen birçok etmen vardır. Bürokratik engeller, mali imkânsızlıklar, öğretmenlerin ağır ders yükü, bunlar arasında sayılabilir (Tezcan, 1999:237).

Okul, çevresinde bulunan resmi kuruluşlarda çalışanlar ve ailelerin ötesindeki kimselerle de iyi ilişkiler kurmak zorundadır. Okulu müdür ve öğretmenler simgeler. Bu nedenle, okulda müdür ve öğretmenlerin yapacağı herhangi bir yanlış davranış, okulu, çevrenin gözünden düşürür; okul, çevredeki saygınlığını yitirir (Binbaşıoğlu, 1991:271).

"Okul halk ilişkileri programının genel amaçları şöyle özetlenebilir:

1. Okulun çalışmaları konusunda halkı aydınlatmak,
2. Halkın okula olan güvenini arttırmak,
3. Halkın maddesel ve tinsel desteğini sağlamak,
4. Halkla okul arasında işbirliği gereğini duyurmak,
- 5.Çevre, ev ve okulu bütünleştirmek,
6. Okulun çevreye katkılarını değerlendirmek,
7. Okula ilişkin yanlış anlaşılımları düzeltmek ve eleştirileri cevaplandırmak"

(Bursalıoğlu, 2010).

Varış, (1998:125)'a göre okul-toplum ilişkilerinin ayarlanmasını sağlayacak teknikler ise:

1. Okulun etkinlikler yoluyla kendini topluma tanıtması ve toplumun tanınması,
2. Kuvvetli bir okul-aile işbirliğinin sağlanması,
3. Okulun toplumun merkezi haline getirilmesi,
4. Eğitim etkinliklerinde toplum kaynaklarından yararlanma,

5. Okulda yeni kuşakların gereksinmelerinin ne ölçüde karşılandığının hep birlikte incelenmesi olarak sıralanmıştır.

Okul, çevresinin kültür merkezi olmak bakımından kendi bünyesinde hazırlanmış olduğu faaliyetleri çevresine açık tutmalıdır. Okulda çocuğu bulunsun bulunmasın veliler ve toplumun diğer birimleri bu faaliyetlere katılmalıdır. Okul, çevre ile ilişkilerini düzenleyecek biçimde teşkilatlanmalı ve iş bölümü yapmalıdır. Bu bir bakıma okulun hayata, hayatın da okula taşınması için tedbir almak demektir. Ayrıca okul, çevresinin olumsuz yönlerini ayıklamasını bilmeli ve kendisi de amacının dışında toplumu rahatsız edici eylemlere karışmamalıdır.

Okul, çevresini bir laboratuvar gibi kullanmalı, zaman zaman eğitsel geziler düzenleyerek sosyal, kültürel, ekonomik ve tabii çevrenin ham maddelerini birer ders aracı olarak değerlendirmelidir. Öğrencilere, sosyal hayatın çeşitli yönleri ve sosyal iş bölümünün önemini kavratacak gözlemler yapma fırsatını vermeli, çocuklara ileride katılacakları sosyal hayatın problemleri sezdirilmeli, sınıfta bu konular, tartışma alanı olarak seçilmelidir. Ayrıca okul sosyal hayatın bir kopyası olmamalı, kendisini gelecek zamanlara ayarlamasını ve sosyal hayata nazaran daha sistemli ve kontrollü şekilde yürümesini bilmelidir (Arvasi, 1998).

Okul, çevresiyle sürekli etkileşim içindedir ve bütün toplumsal kurumlar gibi okullar da içinde yer aldığı toplumun problemlerinden etkilenmektedir. Bu yüzden bir okulun çevresiyle, yani toplumdaki diğer kurumlarla iletişim kurmadan, tek başına hedeflerini etkili bir biçimde gerçekleştirebileceği düşünülemez. Okulları daha işlevsel hale getirmek amacıyla araştırmalar yapılmıştır ve yapılmaktadır. Bu araştırmaların bir kısmı da "etkili okul" başlığı altında yapılan araştırmalardır. Etkili okul araştırmaları, akademik yönden yüksek başarıya sahip okulların, başarı düzeyi düşük okullardan daha çok çevresel ve ailesel destek ve katılıma sahip olduklarını göstermiştir (Davies, 1991:376-382).

Bir okul çevre şartlarının etkisi altında kalır. Öğretime, öğretmenin hakkındaki psikolojik görüşleri yanında sosyal çevreye halkın tepkileri ile kültür değerleri de etki yapar. Zira öğrencinin büyümesi ve gelişmesi yalnızca fizyolojik bir olay değil, aynı zamanda kültürel bir olgudur (Varış, 1998:146).

1.2.3. AİLE

1.2.3.1. Ailenin Tanımı

Aile, bütün insan topluluklarındaki en küçük yapıdır. İnsanın en köklü ve temel isteklerini karşılar nitelikteki özelliklerine dayanan aile, evrensel ve sosyal bir kurumdur.

Bilindiği gibi aile, iki farklı cinsin hayatlarını sürdürme kararlarının gerçekleşmesiyle oluşur. Bu birlikte yaşama isteğine, çocuklar da istem dışı katılarak toplumun temelini oluşturur. İnsanlar kişiliklerinin temelini oluşturan bir kısım davranışları aile ortamında kazanır. Çocuklar daha küçük yaşlarda anne-babalarını ve ailede sevdikleri büyüklerini taklit ederek onlarla özdeşleşir. Aile yaşamı içinde ailenin temel davranış kalıplarını ve değerlerini öğrenirler. Gayri resmi eğitim süreci aile ortamında çok etkili olarak oluşur (Fidan, 1996).

Gazali ve İbni Haldun'a göre, çocuk temiz bir cevher olarak doğar, hayır ve şer kazanma kabiliyetine sahiptir. Çocuk anne ve babasına emanettir. Bunların iyi ya da kötü davranışları çocuk tarafından taklit edilir. Çocuğun iyi ya da kötü davranışlar kazanmasında anne ve babanın kesin sorumluluğu bulunmaktadır (Büyükkaragöz, Muşta, Yılmaz, Pilten, 1997).

1.2.3.2. Eğitimde Aile Katılımının Önemi

Eğitim aile ile başladığından, sonradan değiştirilmesi çok güç olan temel davranışlar büyük ölçüde ailede kazanılır. Kişinin dürüst, yalancı, tembel, çalışkan olması v.b. özelliklerinin temeli ailede atılır, ailede gelişir ve pekişir. Genelde aile eğitimi amaçlı olarak yürütülür. Ailede yazılı olmayan yasalar vardır. Hangi davranışların onaylanacağı, çocukların hangi davranışı hangi ortamda nasıl göstermeleri gerektiği maksatlı olarak duyurulur. Ödül ve cezaya dayalı bir koşullandırma mekanizması sürekli olarak aile yaşamında yer alır ve çocukları yönlendirir. Ailede resmi ve gayri resmi eğitim süreçleri bir arada ve iç içe yürütülür. Eğitim yarı formal bir özellik gösterir (Fidan, 1996).

Bireyin okulda diğer çocuklar ve öğretmeniyle ilişkilerinin temelinde, ailede tesis edilmiş bulunan diğer duygusal ilişkilerin yattığı görülmektedir. Aileyi okula

başlamadan önce bir hazırlık yeri olarak görmemiz yanlış olmayacaktır. Bu durumda bireyin öğrenim hayatında, okul ile ailenin iletişimi önemli yer tutmakta ve etkili bir rol oynamaktadır (Özoğlu, 1978).

Kendilerine güvenen, kendilerini ifade edebilen, kişiler arası ilişkilerde başarılı olan bireylerin yetişmesinde, okul ile aile arasında işbirliği ve iletişim oldukça etkilidir. Çocuklar ilköğretim dönemi ile birlikte, ev ortamından çıkıp okul ortamına girdiklerinde onlardan yeni davranış biçimleri geliştirmeleri beklenir. Çocuk okula başlamadan önce ailenin çeşitli sorumlulukları vardır. Bunlar arasında, çocuğun özgürlüğe ve bağımsızlığa teşvik edilmesi gelmektedir. Çocuğunu nesnel olarak görebilen anne-baba bu durumun farkındadır. Fakat çoğu kez anne-babalar böyle bir değerlendirmenin deneyim ve nesnelliğinden yoksundurlar. Batı ülkelerindeki birçok okullar, yılsonuna yakın günlerde okula gelecek yıl kaydolacak çocuklar için böyle bir gün düzenlerler. Bu çocuklar o gün anne babalarıyla okula gelir okulu ziyaret ederler, sorular sorarlar. Ayrıca onların ön kayıtları yapılır (Tezcan, 1999:159).

Okul ve evdeki eğitim uygulamalarının bu kurumların işbirliğine dayalı, birbirlerini bütünleyen bir süreklilik içinde olmasını çocuk gelişimi açısından nedenli önemli olduğu bilinmektedir. Aileyi, çocukları için hazırlanan eğitim programının bir parçası gibi görmenin ve aileye ihtiyaç duyduğu rehberlik hizmetinin verilmesinin aileye, çocuğa ve eğitime dolayısıyla toplumsal hayatımıza sağlayacağı yararlar kuşkusuzdur. Ayrıca çocukların gelişme fırsatlarının artması, çocuk için iki önemli unsur olan ev ve okul arasındaki tutarlılığın sağlanması olacaktır. Bu da ev ve okul arasındaki sürekli ve düzenli bir iletişimle gerçekleşebilir (Başar, 1999).

Artış gösteren aile katılımı, okul reformu stratejileri akımının anahtar unsurudur. 10 yıl önceye kadar, Mükemmel Eğitim Ulusal Komisyonu, aile katılımını okulların gelişimine tavsiye olarak öncelikli sıralarda göstermiştir. Çoğu sivil toplum örgütleri aile katılımını okul başarısında önemli bir unsur olarak ele alırlar. Araştırmacılar ve pedagojik uzmanlar bunun üzerinde dururlar. Akıcı deneysel çalışmalar ve yorumlar eğitim sürecindeki aile katılımının önemine sık sık değinirler. Russell'e göre eğitim, otorite ile yönetilecekse bu otoritede anne ve babaların da bulunması gerekmektedir. Çocuğunu en iyi tanıyan onunla en yoğun ilişkide olan kişiler anne babasıdır. Anne-babalar çocuklarının gelişiminde onlara yeni beceriler kazandırılmasında önemli bir role sahiptirler (Smock ve McCormick, 1995).

Okulların etkililik göstergelerinden biri, kontrol edebildiği çevrenin genişliğidir. Verilen eğitim yalnızca okulun kendi öğrencilerini değil olabildiğince uzak çevresini de eğitmelidir. Bu şekilde okula gelecek olan öğrencilerin bazı bozuk davranışları daha okula gelmeden önce düzeltilmiş olur. Günümüzde, eğitimsel ve sosyal değişmelerin hızlanması, okul ile ailenin gittikçe daha çok yakınlaşmasını gerektirmektedir. Bu yakınlık çerçevesinde okul, çocuk hakkında bilgileri alır ve böylece çocuğun okul dışı çevresi ve hayatı ile ailenin çocuğa karşı tutum ve davranışlarını öğrenir. Toplanan bu bilgiler, çocuğun gelişmesi için kullanılır. Öğrenmede ne aile okulun ne de okul ailenin yerini alamaz. Bu anlamda ilişkileri geliştirmek için, okul velilere açılmalı okul kayıtları velilerle paylaşılmalıdır. Gerekğinde velilerin sınıf ortamı, öğretmen, öğrenci, okul hakkındaki görüşleri alınmalıdır (Başar, 1999).

Okulların etkin olabilmesi için ailelerin okul yönetiminde temel rolü oynaması gerektiğine inanılmakta ve öğretmen-öğrenci-aile ilişkisinin demokratik bir ortamda olmasının ve desteklenmesinin önemi üzerinde ısrarla durularak çocuğun akademik, sosyal ve duygusal gelişiminde öğretmen, aile ve uzmanların birlikte çalışması gerektiğini vurgulanmaktadır (Davies, 1991).

Bugün ülkemizde okul geliştirme (okul reformu) alanında iki akım öne çıkmaktadır. Bu akımlar, okul yönetimine (planlı okul gelişim modeli, toplam kalite yönetimi, öğretmen yeterlikleri, performans değerlendirme vb.) ve sınıf düzeyindeki uygulamalara (program geliştirme, materyal tasarımı ve üretimi, sınıfların bilişim tabanlı hâle getirilmesi çalışmaları vb.) yöneliktir. Yürütülen bu çalışmaların yöneticiler ve uygulayıcılar (daha çok öğretmenler) tarafından sistematik ve bütünlük bir yaklaşımla ele alınmadığı görülmektedir. Geliştirme çalışmalarının öznesi konumunda olan öğrenciler, veliler ve toplum bu süreçlere dâhil edilmemektedir. Araştırmalar her iki yaklaşımın tek başına, öğrenci başarısının artmasına yetmediğini göstermektedir (Schlechty, 2005:52, akt: Eroğlu, E. 2007). Aslında her iki akımın birlikte uygulanması daha etkili sonuçlar alınmasını sağlayacaktır.

Ebeveyn katılımı demek çocuk eğitiminde, hem annenin hem babanın katılımı demektir. Uygulamada, annelerin ve babaların eve ait rolleri, çocukların zihinsel gelişimi ve eğitimi sorumluluğunu da içermesi için genişletilmiştir (Baker ve Stevenson, 1986). Ebeveyn katılımı daha çok annelerin çocuklarının eğitimini destekleme çalışmalarını kapsar. Lareau (1989), çocuğun eğitimsel aktivitelerinin

düzenlenmesi ve denetimi konusunda özellikle çocukları okulda zayıf olan annelerin uyanık olması gerektiğini bildirir.

Fakat anneler arasında bile aile katılımı konusunda büyük farklılıklar vardır. Örneğin bütün anneler, çocuklarının eğitimini desteklemek için aynı sosyal, ekonomik ve kültürel kaynaklara sahip değildir. Aynı çevre ve yaşam standartlarında değildir. Aynı eğitim seviyesine sahip değildir. Aynı sosyal ağ, aynı gelir miktarı, iş sahası, aynı pozisyon, aynı aile yapısı ve rolleri, aynı ırk, etnik yapı, aynı fiziksel ve zihinsel sağlık ve yeteneğe sahip değildir. (Smith, 1998'den akt: Özkara, 2002).

1.2.3.3. Aile Katılımının Etkileri

1960'lardan evvel, öğretmenlerin, ailenin çocuk eğitiminde aktif rol almasını desteklediğini gösteren birkaç belirti vardır (Lareau, 1989). Ancak eğitim reformunun altında yatan gerçek Kanada, İngiltere ve Amerika 'da ortaya çıktı. Bu da etkili eğitimi başarabilmek için ev ve okul arasında yakın ve içten bir ilişki olması gerektiğini gösterdi (David, 1993).

Başarılı bir eğitimde anne-babanın katılımı hayati bir önem taşır. Öğrencilerin başarılarının yanı sıra araştırmalar gösteriyor ki anne-babaların eğitime katılımının faydaları; öğrenci katılımında artış, okulu bırakan öğrencilerin sayısında düşüş, öğrencilerin isteklendirilmesi ve davranışlarında gelişme, hem anne-babanın hem de öğrencinin okula karşı olumlu bakışı, anne-babanın öğretmene karşı memnuniyeti şeklinde sıralanabilir. Anne-babanın faydalı katılımı neticesiyle, okulların eğitim sürecinde aktif olarak anne-baba katılımını sağlaması oldukça önemlidir. Yinede anne-babanın katılımı nadirdir; birkaç öğretmen anne-baba katılımlı eğitimi uygulamaktadır. Daha sonra, Leitch ve Tangri anne-baba katılımındaki en büyük engelin okul ve ailenin birlikte ne kadar verimli ve planlı hareket edeceklerine dair bilgi eksikliğinin olduğuna karar vermişlerdir. Çünkü öğretmen, anne-baba katılımlı programda o kadar merkezi ve direkt rol oynar ki onları yeterince hazırlamak çok önemlidir (Berger, 1991).

Çocukların eğitimi için aile katılımı üzerine yapılan tanımlamaların ve açıklamaların çeşitliliği son yıllarda yapılan yayınlarda ve araştırmalarda ifade edilmiştir. Araştırmalar çocuğun akademik başarısını aile katılımına bağlarlar. Walberg, aile katılımı direktiflerinin kalitesini ve çokluğunu, öğrencinin yeteneğini ve

güdülenmesini etkiliyormuş gibi görüldüğünü ileri sürer. Pienert, aile katılımının, eğitimsel reform ölçüsünün başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli olduğunu söylemiştir. Chubb ve Mole etkili okulların, etkisiz okul organizasyonu diye tanımlanan okullardan daha yüksek derecede aile katılımına sahip olduğunu gösteren bilgileri bir araya toplamışlardır (Smock ve McCormick, 1995).

Veli katılımı, bütünüyle okul programının iyice gelişmesi için önemli bir faktördür. Yönetmeliği düzenleyenler için veli ve aile bireylerinin işbirliği içerisinde çalışma sahasının kabulü zorunludur. Ulusal Veli Öğretmen Cemiyeti tarafından geliştirilen altı standart çeşitli yöntemler için iyi bir model olarak hizmet eder ve bununla da veli-aile bireyleri ve cemiyet bugünün gençliğinin eğitimine katılabilirler. Şunu akılda bulundurmak önemlidir ki aileler çocuklarının eğitimine aktif bir şekilde katıldığında çocuklar okulda görevlerini en iyi şekilde yapar (Epstein, 1992'den akt: Özkara, 2002).

Daha önce de belirtildiği gibi, ebeveyn katılımı ve ebeveyn tecrübelerinin ergenlerdeki pek çok olumlu sonuçla bağlantılı olduğu bulunmuştur. Ancak araştırmalardaki güçlü sonuçlar, ebeveyn katılımının ölçüleri ve kavramsallaşmadaki çeşitlilik yönünden doğruluğunu ortaya koymak için güçleştirilmiştir. Araştırmacılar ebeveyn katılımının pek çok boyutunu kullanmıştır. Örneğin Hickman ergenlerin eğitimi ile ebeveyn katılımının yedi boyutunu araştırdı. Ergenlerin okul seviyeleri ile bağlantılı olan rapor edilmiş tek boyut, eve dayalı katılım, yani ergenlerin okul işlerine, alan seçimlerine ve kariyer planlarına yardım etmektir. Benzer katılım ölçülerinin ve eğitimsel başarının, arzulanan okul davranışları ve genel olarak uyarlanabilir davranışlar gibi diğer sonuçlarla birleştiği bulunmuştur. Eve dayalı katılımın okula dayalı katılımdan daha pozitif, eğitim sonuçları ile oldukça bağlantılı olduğuna dair güçlü bir kanıt vardır. Grolnick ve Slowiaczek, tezat olarak eve dayalı katılımdan ziyade ebeveynlerin okulla olan bağlantılarının eğitimsel başarıda çok daha etkili bir etken olduğunu buldu. Grolnick ve Slowiaczek ebeveyn katılımının üç boyutunu derecelendirmiştir, bunlar; ebeveyn davranışı (okul aktivitelerinde ebeveyn ve öğretmen iştiraki), kişisel katılım (öğrenci-ebeveyn iştiraki), zihinsel bilişsel iştirak (ebeveynle olan eğitimsel aktiviteler). Bu üç boyuttan, kişisel katılım akademik başarıda en zayıf etkilere, ebeveyn davranışı ise çok güçlü etkilere sahiptir (Henderson, 1988'den akt: Özkara, 2002).

Aile katılımı ve aile katılımının çocuk ve gençlerin eğitim sonuçları üzerinde faydalı etkileri olduğunu biliyoruz. Birçok çocuk ebeveynler direk veya aktif olarak eğitimlerine katılmasa bile okulda başarılıdır. Bunun sebepleri iyi öğretim, diğer yetişkinlerle olumlu ilişkiler ve kişisel esneklik olabilir. Anlamli anne-baba katılımının yokluğunda çocuklar ve yetişkinler için okulda başarıyı destekleyen mekanizma eğitimciler için çok önemli bir fayda sağlamaktadır. Eğer okul ilişkilerinde ebeveyn katılımı artırılırsa ebeveyn katılımının fark edilir birçok yararı vardır. Fakat ebeveyn katılımını otomatik olarak arttırmaya yol açan tam bir metodun olmadığını anlamak önemlidir. Ebeveyn katılımını arttırmak, ebeveynin güvenini kazanmak ve onları nasıl katılacakları hakkında bilgilendirmek için zaman gerekir. Çeşitli nedenlerden dolayı bazı ebeveynler için okula katılma asla onların rolü olmaz (Epstein, 1986).

Çocukların eğitimine ailenin katılım isteği, çocukların eğitimindeki başarısında ailenin çok önemli bir rolü olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Amaç olarak, aile katılımında hem anne hem de babanın rolü vardır. Fakat pratikte çocuğun okul hayatında kadının rolü daha fazladır. Çocuğun eğitsel aktivitelerini düzenleme ve denetleme de özellikle çocukları okulda daha zayıf olan annelere daha fazla iş düşmektedir. Ebeveynler ilk ve en etkili öğretmenlerdir. Onlar çocuğun öğrenmesinde çok önemli bir role sahiptirler. Ebeveynler ve okullar beraber çalışırsa çocuklar daha çok başarılı olurlar. Ebeveynler okulların ne başarması gerektiğini ve nasıl yardım edeceklerini bildiklerinde daha etkili olurlar. Ev ve okul ilişkisi bu ortaklığın gelişmesi için yapı sağlar. Anlaşmanın tanıtılmasını ve gözden geçirilmesini kapsayan bu süreç okulun neyi başarmayı denediğini gösterecektir ve bu anlaşma ebeveynlerin, öğrencilerin ve okulun rolünü oluşturacaktır (Baker ve Stevenson, 1986).

1.2.3.4. Aile Katılım Şekilleri

Aile katılımının belli başlı amaçları:

- Çocuğun duygusal ve bilişsel gelişimini genişletmek,
- Katılanların ev ortamıyla ilgili bilgilerle katkıda bulunması,
- Programın çocuk ve ailenin ihtiyaçlarına etkili şekilde cevap verdiğiinden emin olmak,

— Uzun vadede gelişmelerini korumak,

— Ailelerin bilincini arttırmak ve çocukların hayatlarındaki önemlerinin farkına varmalarını sağlamak,

— Problemleri önleyici alternatif stratejiler önermek,

—Çocukların evde öğrenme deneyimleri hakkında bilgi sağlamaktır.

Yapılan son araştırmalar ne şekilde olursa olsun aile katılımının çocuğun başarısını arttırdığını ortaya koyar (Nas, 1997).

Ailelerin katılımıyla elde edilmek istenen başarılı bir okul için, ailelerin yapması gereken görevlerden bazıları;

1. Aileler daha iyi koşullara sahip okul için gerekli konular hakkında okul personeli ile konuşmalıdır.

2. Aileler diğer ailelerle okul için gerekli iyileşmenin sağlanması hakkında birbirleriyle iletişim kurmalıdırlar.

3. Başarılı bir okul için ailelere aylık toplantılar düzenlemesi ve bu toplantılara katılımlarının olması gereklidir. Bilgi paylaşımı bu şekilde etkin olarak sağlanmalıdır.

4. Gerekli konularda okul personeli ve aileler ortak çalışmalar yürütmelidir.

5. Uzun ve kısa vadeli amaçlar ve hedeflerle ilgili olarak aileler, idare ve öğretmenlerle sürekli diyalog halinde olmalıdır (Carrasquillo and London, 1993:155).

Ailenin okuldaki eğitime katılımı, yöneticiler ve öğretmenlerle beraber yapılan aktiviteleri içerir. Bunlar:

— Uygulamalara yardım etme,

— Para toplama,

— Sosyal aktivitelerle uğraşma,

—Sınıf aktivitelerinde gönüllü olma,

—Okul programlarını destekleme, diye sıralanabilir.

Aileler, Stalhvorth ve Williams'ın dediği gibi sadece "izleyici" olarak, toplantılara ve müzik konserlerini içeren aktivitelere katılabilirler. Veya okuldaki kendilerine faydalı olacak aktivitelere de katılabilirler. Bunlar atölye çalışmaları ve kendi eğitimlerini arttıracak diğer programlar da olabilir (Smock ve McCormick, 1995).

Aile katılımı üç aşamalı bir süreçtir:

1. Öğretmenler, anne-babalar ve toplumdaki diğer paydaşlar arasında bir ortaklık kurarak, okulun daha etkili bir eğitim öğretim kurumu olmasını amaçlarlar.

2. Her takım üyesinin çabası ve amaçlı planlamasıyla belli bir süreç boyunca oluşan gelişimsel bir süreçtir. Bu süreçte bulunan, aileleri işin içine katmanın, öğretmeye ve desteklemeye sistematik bir yaklaşımda bulunmanın, ev ile kurum arasında daha fazla ilişki ve devamlılık sağlamanın, çocukların deneyimlerini geliştirmenin amacı ailelerin katılımı ve katkıları ile eğitimi zenginleştirmektir.

3. Aile katılımı bilgi alışverişi ile ilişki kurma sürecidir. Çocuğun iki dünyası arasında bir tutarlılık ve devamlılık olmasını sağlar.

Ailelerin diğer katılım şekli ise ailenin öğrencilerin davranışlarından sorumlu olan diğer okul personeli ile iletişim içinde olmasıdır. Bu, öğretmen ve ailenin geleneksel olarak önemli ve özel bir olaymış gibi bir araya gelmelerini içerir. Mükemmel Eğitim Ulusal Komisyonu'nun raporunda, çocuklarının "eğitimsel içerik ve gelişim süreci" bilgisini sürdürmek için okul personeli ile birlikte katılım yapmaya ön ayak olma sorumluluğunun aileye ait olduğu vurgulanıyor. Kuşkusuz bu gurup için ön ayak olmak aile katılımı ölçüsünün bir parçasıdır. Diğer taraftan, Epstein, ailelerle ilişki kurmanın okulun sorumluluğunda olduğuna inanıyor. Bu yüzden ailenin verdiği karşılık genellikle katılım olarak tanımlanabilir. Aileler bu tür iletişimlere genelde, çocukları kötü alışkanlık edinince ve akademik başarıları düştüğünde ya da okuldan kaçtıklarında yönelirler (Smock ve McCormick, 1995).

Velilerin okullardaki eğitim etkinliklerine katılmaları iki boyutta olabilir; birincisi velilerin okulla, öğretmenle çok daha yakın ve sıkı bir işbirliğine girmesiyle olabilir. Bunun için herhangi bir sorun çıkmasını beklemeden ya da öğretmen veli görüşmesi gibi mevcut olanaklarla yetinmeyip, koşulları zorlayıcı olmalı, talep etmelidir. Bu amaçla okul-aile birlikleri bu konuda uygun bir çerçeve oluşturabilirler.

Öğrenciler hakkında diğer velilerle işbirliği yapıp deneyimlerini paylaşarak hem okulda olup bitenlerden hem de öğretmenlerin performansından daha iyi haberdar olabilirler. İkincisi ise, veli, çocuğun gelişimini kolaylaştırıcı ve destekleyici bir ev ortamı sağlamalıdır. Bu konu öğrencinin sadece okul yaşamı için değil, tüm yaşamındaki başarısı için çok önemlidir. Geliştirici bir ev ortamı hazırlamak velilerin en temel görevi olmalıdır (Çetinkaya ve Gülmez, 1999).

Davies öğrenci başarısı için okul-aile ve toplum işbirliğinin asgari şartlarını araştırdığı çalışmasında "Çocuğu bütün toplum eğitir" özdeyişinden hareket etmiştir. Araştırmacı; öğretmen, öğrenci, aile ve toplum ilişkilerinin öneminin sıkça vurgulanmasına karşın bu ilişkilerin ön şartları konusundaki bilgilerin azlığından yakınlıkla kendi kurduğu okulda bazı yöntemler denemiştir. Öğrencilerin eğitimlerine ilişkin sorumlulukların paylaşımı fikrine dayalı yöntemlerin başında, "veli" kavramının değişik bir şekilde anlaşılmasını sağlama uygulaması da yer almaktadır. Davies'e göre veli, bu güne kadar son derece dar anlamlı bir kavram olmaktan öteye gidememiştir. Davies, bu kavramın içine ailenin komşularını, hatta yakın çevredeki kurum ve kuruluş yetkililerini de dahil ederek bu kavramı yeni kapsamı ile çevreye kabul ettirmiştir. Okul-çevre ilişkilerinin gelişmesi için özel çaba harcayan veya projeler hazırlayan öğretmenleri ödüllendirmiş, ev ve kurum ziyaretlerini öğretmenlerin görevi haline getirmiştir. Yapılan türlü uygulamalar, oluşturulan bir grup tarafından izlenerek sonuçları değerlendirilmiş ve olumlu sonuçlarının görülmesi üzerine geliştirilmiş bulunan bu model daha çok okulda denenmiştir. Modelin denenme aşamasında, çocuklarının eğitimine aktif olarak katılan velilerde bir okul kültürü oluşturmak için de şu önerilerde bulunulmuştur:

- Veliler, öğretmeni dinlemeli,
- Dış gruplarla ve velilerle ortak olmaya istekli olan okullar, öğretmen liderliğini desteklemeli ve işbirliği içinde olan liderlere sahip olmalı,
- Velileri, öğretmenlerle çalışmaya davet etmeli,
- Derslerin programlarının hazırlanması aşamalarında öğretmen ve öğrenci gibi velilerin de yeri ve önemi düşünülerek merkezi öğrenci olan bu bütünde onlara da yer verilmelidir,

- Sınıftaki, kültür, ırk farklılıklarından doğan çatışmaları önleyebilmek için okul dışı kaynaklardan da yararlanılmalıdır (Davies, 1991).

Veli katılımının araştırıldığı bir başka çalışmada; okul idarecileri ve öğretmenlerin, velilerin çocukların eğitiminde daha katılımcı olmalarını istediklerini ve veli katılımı programlarının iyi düzenlendiği takdirde, etkin katılımın sağlanacağı ortaya konmuştur. İyi düzenlenmiş katılım programları için en büyük tehlikenin; okuldan beklentileri düşük olan dar gelirli ailelerin taşıdıkları genellikle olumsuz inanç ve tutumlar olduğu ve okul yöneticilerinin de çevre katılımını okula maddi katkı ve öneri sunma biçiminde gördükleri araştırma ile ortaya konmuştur. Araştırmanın, önerilerinin başında velilerle doğrudan iletişimi sağlayacak çeşitli girişimlerin önemi vurgulanmaktadır (Chrispeels, 1991).

Ülkemizde 1999 yılında uygulanmaya başlanan Müfredat Laboratuvar Okulları, geliştirilen öğretim programlarının, yeni eğitim öğretim ve yönetim yaklaşımlarının sistem geneline yaygınlaştırılmasından önce deneneceği ve teknolojik gelişmelerin eğitime yansıtılacağı okullardır. Bu okullarda, okul toplumunu oluşturan bütün birimlerden temsilcilerin katılımıyla kurulacak olan Okul Gelişimi Yönetim Ekibi, gelişim sürecinin yürütülmesinde aldığı rol paylaşımcı yönetim anlayışını, yapılacak çalışmaların çalışma grupları tarafından planlanıp uygulanması ile de iş birliğine dayalı çalışma sistemi okula yerleştirilecektir. Okul Gelişimi Yönetim Ekibi üyelerinden olan velilerin görevleri şöyle belirtilmiştir (Çetinkaya ve Gülmez, 1999):

- Okul-çevre ve okul-veli işbirliğini geliştirirler.
- Okulun çevre ve velilerle işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çalışmaları organize edip yürütürler.
- Okulun fiziki kaynaklarının geliştirilmesinde önderlik ederler.
- Okulun tanıtım çalışmalarını organize ederler.
- Yardıma muhtaç öğrencileri belirleyip gerekli desteğin bu öğrencilere sağlanması çalışmalarını yürütürler.

Okul Aile Birliği Temsilcisi olan velilerin görevleri ise şu şekilde belirtilmiştir:

- Okulda sosyal yardımlaşma etkinliklerini düzenleyip yürütürler.
- Öğrenci başarısının arttırılmasına yönelik yapılacak çalışmaların bütün velilere duyurulmasında ve veli desteğinin sağlanmasında rol alırlar.
- Okul gelişim hedeflerinin belirlenmesi, kaynakların kullanımındaki önceliklerin belirlenmesi, gelişim hedeflerine ne ölçüde ulaşıldığının değerlendirilmesi gibi çalışmalara gözlemci olarak katılırlar, fikir belirtirler, kararların alınmasında oy kullanırlar.

1.2.3.5. Anne- Babalar Neden Çocuklarının Eğitimine Katılırlar?

Birçok araştırmacı anne-baba katılımı kararlarını anlamak için yapılan araştırmalarda ailenin eğitiminin, gelirinin, evlilik düzeninin ve aile durumlarının belirteçlerinin yüksek önemini vurgulamışlardır. Bu durum değişkenleri önemli olsa da, anne-babaların katılımda bulunma kararları, katılım şekilleri, seçimleri veya öğrenci sonuçlarında katılanların etkilerini açıklamaz. Anne-babalar üç ana sebepten dolayı çocukların eğitimine katılırlar: 1- Onların ailesel rolünün kişisel yapısı. 2-Çocuklarının okulda başarılı olmaları için kişisel yeterlilik duygusu. 3- Onların hem çocuklarının, hem de çocuklarının okullarının ihtiyaçlarının ve fırsatlarının özelliklerine reaksiyonları (Henderson, 1988'den akt: Özkara, 2002).

Aşağıda ailelerin bilmesi gereken birinci ve ikinci derecedeki prensipler 5 madde altında sıralanmıştır (Wherry, 1997'den akt: Özkara, 2002):

1. Çocuklarınıza onları sevdiğinizi belli edin. İlginizi göstermek için zaman ayırın.
 2. Kendi onurunu kazanması için yardım edin, kendi fikrine sahip olmasını sağlayın.
- Onların değerli olduklarını anlamalarını sağlayın.
 - Onlara hep pozitif yaklaşın.
 - Ev ödevleri, sportif faaliyetler ve hayat tecrübelerini geliştirecek aktivitelerde onları destekleyin.

- Onları tenkit etmeyin. Neyi doğru yaptığına bakarsan yanlış yaptıklarını görmeye zaman bulamazsın.

- Bir şeyi doğru yaptığı zaman ona doğru yaptığını söyleyin. Yanlış yaptığında sakın bunu vurgulamayın.

- Söylediğiniz kelimelere ve paylaştığınız düşüncelere dikkat edin. Siz çocuklarımız için dünyadaki en önemli kişilersiniz ve onlar sizi mutlu etmek isterler. Söyledikleriniz ve yaptıklarınız onları ileriki hayatlarında şekillendirecektir. Onları cesaretlendirin ve nadiren eleştiri yapın.

3. Çocuklara sorumluluğu öğretin.

- Onları sevdiğinizi söyleyin ve onları kararlarından sorumlu kılın. Onlara hangi davranışların nasıl pozitif ve negatif sonuçlar getireceğini anlatın.

- Onların yanında olun, önünde değil.

- Bazen sizden nefret etseler de onları sevin.

- Onlara evde sorumluluk verin.

4. Her gün onlara bir şeyler okuyun.

- Kendiniz okuyarak örnek olun.

- Okuma materyallerini kullanışlı kılın.

- Kendi kütüphanesini kurması için cesaretlendirin.

- Okuma pratik ve iyi bir dil altyapısı kazandırır. Okumak için çok genç ya da çok yaşlı olmak gerekmez.

5. Çocukların ödev için zaman ayırmalarını sağlayın.

- Ödev için uygun bir yer ve uygun zaman dilimlerini ayarlayın.

- Ev ödevini çocuğunuzla tartışın.

- Ödevini etkili bir şekilde yapmasını sağlayın.

Velinin okuldan memnuniyeti, devlet okulundan duyulan memnuniyet ve özel bir okuldan duyulan memnuniyet olmak üzere en az iki seviyede oluşur. Velilerden çocuklarından birinin gittiği özel okul hakkındaki memnuniyetlerinin derecesinin vurgulanması istendiğinde, yanıt bazen ailedeki bir çocuktan diğerine değişecektir. Okulla, aile memnuniyeti arasındaki en uygun ölçü nedir? Buna en uygun tek cevap, bölge devlet okullarında yapılan derecelendirmenin, özel okullarda yapılan derecelendirilmelerden daha çok kullanılan bir ölçüm olmasıdır. Diğer bir taraftan velinin memnuniyet derecesi, özel okul olup olmamasıyla değil her çocuğun başarısıyla ölçülür.

Çocuğun başarısı ve katılım arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan bir araştırmada velilerin duyguları ölçülmüştür. Açıkça herkesin bildiği gibi başarı ölçme ölçütü, not veya not ortalamasıdır. Fakat bu bilgiler, aile katılımlarıyla ilişkili olan bilgilere ulaşmada ciddi engelleri karşımıza çıkarır. Çünkü bu konuda veli, kendi beklentilerini dikkate almaz. Örneğin çocuğunun başarısı için "C" notu bir aile için çok kötü tanımlanırken, bir başka aile için yeterlidir. Bazı analizlere göre de okul başarısını daha iyi tahmin etmenin yolu, ailelerin algılarıdır. Tabi ki bunların yanında çocuğun başarı seviyesini ölçmek için, olumlu başarı ölçütleri kullanılsaydı daha başarılı ölçümler olurdu. Başarı testleri önemli bir değişkeni ölçmek içindir. Ve bu ölçütlerle aileler beklentileri ile sonuçları karşılaştırarak başarı ölçütlerini oluştururlar. Ayrıca, bir aile çocuğunun ödevine yardım ederek de, çocuklarının okulda nasıl olduğu hakkında önemli bir bilgiye sahip olur (Greenwood ve Hickman, 1991).

1.2.3.6. Aile Katılımı Nasıl Sağlanabilir?

Aileler, kendilerini okula katılmayı sınırlayan ya da engelleyen çeşitli nedenler ileri sürerler. Bunların başında işleri nedeniyle yeterince zamanlarının olmadığını gerekçesi vardır. Leitch ve Tangri, işsiz ailelerin de katılımının az olduğunu belirtmektedir. Katılımın, az oranda olmasının diğer sebepleri olarak, öğretilen konu hakkındaki bilgi yetersizliği, okul-aile arasındaki iletişim eksikliği, okul personelinin olumsuz tutumları gelmektedir. Ayrıca öğretmenlerin ailelerden az çaba beklemesi, öğretmenin ailenin problemlerine cevap verememesi ve okulla aile arasındaki iletişimin olumsuz geçmişi gibi nedenler de bulunmaktadır. Son çalışmasında Moles (1987),

ailenin katılımının az olmasının nedenlerinin, düşük gelirli yerlerde yaşayan ailelerde daha da çoğaldığını öne sürmektedir (Smock ve McCormick, 1995).

A.B.D.'deki okullar eskiden okuma-yazma öğretir; aile, ahlaki gelişmeyi sağlardı. 19.yüzyıl sonu ve 20.yüzyıl başlarında öğretmen eğitimi ihtiyaçları arttı. Belki de öğretmenlerin profesyonelleşmesi sonucu, çocukların eğitimdeki veli katılımı azaldı. Veli öğretmen kuruluşları bu yıllarda gelişti. Şimdi çoğu veliler çocuklarının eğitimi ile üç açıdan ilgilenmektedirler: Bunlar; okul program ve politikalarının tayin ve tespiti, ücretli ve gönüllü olarak sınıf içinde çalışma, çocukların çalışma alışkanlığı ve konu hâkimiyetine rehberliği sağlamadır (O'Brien, 1970'dan akt: Özkara, 2002).

Baltimore'de bir okul-aile işbirliği modeli geliştirilmiştir. Bu model 5 ögeyi içermektedir: 1. Velilerin temel zorunlulukları (çocukların sağlık, güvence, denetim, disiplin, rehberlik ve ev eğitimleri sorumlulukları), 2. Okulların aile ile diyalog zorunlulukları, 3. Ailelerin öğrenci performansını ve okul eğitim aşamalarını destekleyici olarak katılımı, 4. Ailenin ev eğitimine katılımı ve 5. Ailelerin okul yönetimine ve karar verme sürecine katılımı. Aslında veli katılımı konusunda farklı anlayışların olması, bu konuda programların geliştirilmesine önemli ölçüde engel teşkil etmektedir. Veli katılımını yöneticiler, maddi katkı ya da öneri grupları olarak görür. Öğretmenler çocuğu okula zamanında gönderme, veli toplantılarına katılma, ev ödevlerine yardım etme, öğretmenlerin tavsiyelerine uyma olarak algılar. Veliler ise, öğrencilerin başarıları hakkında daha çok bilgilendirilmek, okulda ve sınıfta güler yüzle karşılanmak ve yıl boyunca çocukların okulda başarılı olabilmesi için onlara nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda bilgilendirilmek isterler. Bu farklı anlayışlara rağmen etkin bir okul aile işbirliği oluşturmak için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan biri de Boston'daki çalışmadır (Davies, 1991).

Bu çalışmada, aile katılımını sağlamak amacıyla Boston'da bir veli merkezi oluşturulmuş ve bir müddet denenmiştir. Bu deneyime dayanarak çalışabilir bir veli merkezinin özellikleri tespit edilmiştir. Buna göre iyi bir veli merkezi, yetişkinlere yönelik iyi bir fiziksel ortama sahip olmalıdır (uygun masa, sandalye, kanepeler, telefon, aperatif yiyecekler, kahve v.s.). Burada sürekli kalacak görevli velilere ücret ödenmelidir. Bu çalışmaya ek olarak etkin okul-aile işbirliğini oluşturmak amacı ile bölge sakinlerinden yetişkin eğitimi gibi toplumsal çalışmalarda deneyimli 4 bayan, eğitimden geçirilerek haftada 4-5 aileyi ziyaret etmeleri sağlanmıştır. Bu ziyaret sırasında aileleri; okulun

beklentileri, müfredatları, kuralları, talepleri ayrıca çocuk bakımı, yaz kampları, sağlık hizmetleri konusunda bilgilendirmişlerdir (Davies, 1991).

Kaliforniya eyaletinde de, veli katılımını sağlamak amacıyla 1989'da çeşitli önlemler alınmıştır. Buna göre, veli ve öğrencilere toplum kaynakları kullanılarak, ev-okul arasında iki yönlü bir iletişim oluşturmak, okul etkinliklerinde velileri birer okul üyesi olarak kanalize etmek, okul yönetiminde velilere gerçek roller vermek ve velilere çocuklarının öğrenmesine nasıl yardımcı olacakları konusunda bilgi vermek için bir dizi konferanslar düzenlenmiş ve kitapçıklar bastırılmıştır (Chrispeels, 1991).

Günümüzde ise aile-öğretmen ilişkilerinin daha fazla geliştirilebilmesi için okulun uygulayabileceği bazı yöntemler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Özkara, 2002):

1. Okul ya da akşam saatlerinden sonra veli-öğretmen konferansları düzenlemek. Bazen bir ev ziyareti ile bir aileyle konuşmak da çok etkili bir yol olabilir.

2. Veli-aile konferansları için bir değerlendirme toplantısı düzenlemek. Konferansın ne kadar etkili olduğunu sormak ve sınıf aktiviteleri, iletişim ya da ilgileri hakkında ailelerin ne çeşit bir bilgi istediklerini sormak..

3. Çocuklara haftanın çalışmalarını ile ilgili, ailelerini bilgilendirmek amacıyla cuma günü eve götürmek üzere dosyalar ve zarflar almalarına izin vermek. Veya basılı bir posta kartı ya da zarf üzerinde bu bilgilendirmeleri yaparak aileleri ikili iletişim yoluna davet etmek.

4. Çevre seyahatleri ya da sınıf aktiviteleri düzenlemek ve ailelerin katılmasını istemek.

5. Aileleri, çocuklarının okul sonrasında ilgilerine göre katıldıkları drama kulübü, müzik kulübü, izcilik çalışmaları gibi aktivitelerde gösterdikleri performanslarına katılmaya davet etmek.

6. Ailelerin fotoğraflarını ve diğer hatırlanmaya değer şeyleri paylaşabilecekleri bir bildiri panosu oluşturmak.

7. Yapıcı öneriler sunma ya da ailelere soru sormalarına izin verilen okul toplantılarını takip eden günleri aile ziyareti günü ilan etmek.

8. Yöneticileri, okulu, aileleri ve öğrencileri içine alan bir yetenek gösterisi düzenlemek.

9. Yayınlarında programlar hakkında aile katılım tavsiyeleri ve bilgilerini basmak için diğer yerel düzenlemeleri istemek.

10. Aileler için ilkokul çocuklarına alkol ve uyuşturucunun zararları, mesleklerin tanıtımı, çalışma alışkanlığı, akran baskısı, disiplin, iletişim gibi konularda akşam yapılan ziyaretler ya da eğitici kurslar başlatmak.

Aile katılımını sağlamak ve en yüksek verimi alabilmek için Ulusal Veli Öğretmen Cemiyeti, sağlıklı bir okul aile birliği (PTA) için ailelere eğitim odaklı destek, bilgi ve kaynak sağlamak amacıyla Alice McLellan Birney ve Phoebe Apperson Hearts tarafından Annelerin Ulusal kongresi olarak Washington'da 1897 yılında kuruldu (www.pta.org). Bu organizasyon ile eğitimde Veli Katılımı İçin Ulusal Birleşme vasıtasıyla Profesyonel Veli Katılımı ve Eğitimi İle Birlikte, Aile ve Veli Katılımı programlarında ulusal düzeyde standartlar geliştirilmiştir. Bu standartlar şu şekildedir;

Standart 1- Aileyle iletişim kurma,

Standart 2- Anne-baba katılımına neden olan şeyleri belirleme,

Standart 3- Öğrenci öğrenmesini sağlama,

Standart 4- Katılıma istekli olmayı sağlama,

Standart 5- Okul kararlarını belirleme ve savunma,

Standart 6- Halkla işbirliğini geliştirmedir.

Ulusal Veli Öğretmen Cemiyeti tarafından belirlenen bu standartlar 1987'de yayınlanmıştır. Bu standartlar, genelde bulunan okullarda uygulanabilir bir biçimdedir. Bu uygulama alanları arasında özel okulların, öğrencilerinin ihtiyaçlarını en iyi şekilde eşleştirerek görebilme yaklaşımı tartışılan standartlar arasındadır. Geleceğe yardım etmeye hizmet eden 6 standart tarafından sağlanan bu çerçeve belli bir şekilde veli katılım çalışması sonucudur. İşbirliği içinde paylaşma, sınıf partileri, müfredat öneren komiteler, veli öğretmen konferansları, müzik gösterileri, aile eğlence geceleri gibi

diğer aile bireyleri ya da veliler için aktivite ya da bir seçim yapmayı gerektirecek olan tekrar gözden geçirilme ihtiyacı, okul yönetimlerinde bulunan bireyler için risklidir. Bu cemiyet tarafından geliştirilen standartlar aktivite alanlarının iyi bir modelini sağlar. Okulunuzun bu standartlarla geliştirdiği plan, veli-aile katılımını ve bunun önemini belirtmelidir. Ayrıca bu plan, grubun amaçlarını ve değerlerini de bulundurmalıdır (Lazar ve Weisberg, 1996). Kısaca, okul yöneticileri bu standartlardan da yararlanarak, velilerle işbirliği yapmanın bir yolunu kendi okul şartlarına uygun bir şekilde bularak, veli katılımını sağlamalıdır.

1.2.4. AİLELERİN OKULDAN BEKLENTİLERİ

Yirmi birinci yüzyılın ilk yıllarını yaşarken eğitim örgütlerinin, bireyleri bilgi toplumuna hazırlamanın ve onları bu toplumun seçkin bir üyesi yapmanın örgütsel misyonunu üstlenmiş bulunmaları beklenmektedir. Nitekim ülkelerin bilgi toplumunu oluşturmaya yönelmesi ile birlikte, meydana gelen hızlı bilimsel ve teknolojik gelişmeler, örgütlerin yapısında ve personelin görev ve rollerinde önemi değişmelere yol açmıştır. Toplumsal değişimin odak noktasını oluşturan eğitim örgütleri de bu hızlı değişimden nasibini almıştır. Kuşkusuz eğitim yöneticisinin böyle bir değişimden etkilenmemesi mümkün değildir. Eğitim sürecinin ve eğitim yöneticisinin bu hızlı değişim sürecine uyum sağlaması, kendisinden beklenen görevleri yerine getirmesine ve gereken rolleri oynayabilmesine bağlıdır (Çelik, 1995: 47).

Okul, değişik grupların beklentilerinin ve baskılarının yoğunlaştığı bir örgüttür. Üyeleri, müşterileri ve çevresi ile değişik dinamiklerin olduğu bir ortamdır. Bu ortamda informal ilişkiler yoluyla tarafların birbirlerine karşı güç gösterileri ve sosyal yönü daha sınırlı örgütlere göre daha yoğundur. Bu anlamda okullarda yöneticiler ve öğretmenler ve veliler arasında diğer örgütlere nazaran daha canlı etkileme faaliyetlerinin gerçekleştiği söylenebilir (Erçetin, 1993: 186).

Diğer işletmelerde olduğu gibi okulların da içinde yer aldıkları dış çevrenin çeşitli talep ve beklentilerini karşılamaları beklenir. Dış çevrenin okuldan beklentileri, farklı toplumsal çevrelere göre değişebilir. Dolayısıyla söz konusu beklentiler arasında benzerlikler olabileceği gibi farklılıklar ve çelişkiler de olabilir. Hele ki değerlerin oldukça karmaşıklaştığı, akışkan ve değişken olduğu çok kültürlü toplumlarda okulun, dış çevrenin

beklentilerini karşılamaya dönük ortak standartlar oluşturması oldukça güç görünmektedir (Şişman, 2002:197).

Demokratik toplumlarda okul yönetiminde önemli bir rol oynayan veli, hem yöneticiyle hem öğretmenle olan ilişkisi yüzünden, iki açıdan incelenmelidir (Bernard, 1952: 156'dan akt: Bursalıoğlu, 2010:50). Velilerin gerek öğretmenlere gerekse yöneticilere yönelik beklentileri vardır. Aşağıdaki alt bölümlerde kısaca bu beklentilere yer verilmektedir.

1.2.4.1. Öğretmenlere Yönelik Beklentiler

Cromwell (1997)'e göre okul seçimi ebeveynlerin sürekli gündeminde olan bir konudur. Özel okullar hatta özel okullar arasından en iyi eğitimi verenler seçilmeye çalışılmaktadır. Bu seçimde de en önemli yeri öğretmenlerinin kalitesi ve motivasyonu alır.

Öğretmenler bir yandan meslekî kültürü ve kişiliği ile diğer yandan da rehberlik etmek suretiyle sınıfta toplanmış öğrenciler arasındaki duygu, düşünce ve davranış ayrılıklarını kaldırmak gibi çok yönlü sorumluluklar yüklenmişlerdir (Demirel, 1999, 188). Bu sorumlulukları yerine getirip sınıf içinde etkili bir öğretim yapabilmek için oldukça çaba gösterilmelidir.

Ana-baba ve öğretmen arasındaki anlaşmazlık nedenlerinden biri, her iki tarafın çocuktan olan beklentilerindeki farklılıktır. Bazen bunlardan birinin çocuğa aşlamak istediği fikir veya davranışı, diğeri silmek ister. Örneğin, değişik disiplin kavram ve uygulaması bunlar arasındadır (Lindgren, 1954, s: 368'dan akt: Bursalıoğlu, 2010:50). Ana-baba ile öğretmen arasındaki anlaşmazlık nedenlerinden bir diğeri, çocuğa ayrı açılardan bakma eğilimleridir. Öğretmen sınıfındaki çocukların tek tip olmadığını, ana-baba ise kendi çocuklarının sınıftaki tek çocuk olmadığını unutmamalıdır (Cook, 1950:446–450'dan akt: Bursalıoğlu, 2010:51).

Öğretmenler velilerden, çocuğu okula zamanında gönderme, veli toplantılarına katılma, ev ödevlerine yardım etme, öğretmenlerin tavsiyelerine uymalarını beklerken; veliler, öğrencilerinin başarıları hakkında daha çok bilgilendirilmek, okulda ve sınıfta güler yüzle karşılanmak ve yıl boyunca çocukların okulda başarılı olabilmesi için onlara nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda bilgilendirilmelerini beklemektedirler (Davis, 1991).

Ana-babanın öğretmenden, öğretmenin ana-babadan beklediği davranışlar toplum ve kültüre göre değişir. Öğretmenin sabırlı, anlayışlı, duyarlı ve adil oluşu, bu beklentilerin başta gelenleridir. Genellikle öğretmenlik bilgi ve becerisinin ilk beklenti olmadığı görülmüştür. Bunlara karşı öğretmenin ana-babadan bekledikleri dürüstlük, Sabırlı olma, hoş görme ve işbirliği çabasıdır (Eva H. G., 1952: 24-33'den akt: Bursalıoğlu, 2010:51).

Demir (2000)'e göre veliler çocuklarını teslim ettikleri okullarda neler olup bittiğini sormalı, maddi ve manevi desteklerini sağlamalı ve mutlaka söz sahibi olmalıdır. Buna göre velilerin eğitim etkinliklerine katılımın iki boyutundan biri de velinin hem okulla, hem de öğretmenle yakın ve sıkı bir işbirliğine girmesiyle olabilir. Bunun için de herhangi bir sorun çıkmasını beklemeden ya da mevcut olanaklarla yetinmeyip koşulları zorlamalı ve beklenti içerisinde olmalıdır.

Aileler, her şeyden önce çocuklarının okulda her türlü risklerden ve tehditlerden uzak güvenli bir ortamda olmasını ve kaliteli bir eğitim almasını beklenmektedirler. Okul kadrosunun da görevlerini yaparken, velilerin çocuklarını sevdiklerini ve başarılı olmalarını beklediklerini göz önüne alarak çalışması gerekmektedir. Bunun için de okul ve öğretmenlerin, öncelikle velilerle iyi ilişkiler kurması gerekmekte, hatta okula hiç gelmemiş velilerle bile bu iyi ilişkileri sürdürmesi gerekmektedir. Ayrıca okul çalışanları, velilerin okula gelmelerini ve okulla işbirliği yapmalarını sağlamak için etkili yollar ve yöntemler geliştirmeli, okul-veli işbirliğinin devam etmesi için de velilerle okul arasında olumlu bir hava oluşturulmalıdır. Okul ve ailenin karşılıklı olarak birbirlerinin beklenti ve ihtiyaçlarını bilmeleri ve belirlemeleri gerekir (Şişman, 2002:199).

1.2.4.2. Yöneticilere Yönelik Beklentiler

Eğitim yöneticisi; öğretmen, personel, öğrenci, veli, çevre liderleri, yerel yöneticiler ve politikacılar gibi farklı eğitim ve kültür düzeyinde bulunan, farklı beklentileri olan öğelerle ilişki kurmak, onların beklentilerini bağdaştırarak eğitimi sürdürmek durumundadır (Kaya 1986: 94'den akt: Yıldırım, 2007).

Günümüzde velilere okulun amaçları ve etkinlikleriyle ilgili yeterli bilgi verilmemekte, veliler okul etkinliklerine katılmamakta, hatta veliler okula geldiklerinde sorunlarıyla ilgilenecek yetkililerle görüşmemektedir. Okul yöneticilerinin halkla ilişkilere

olan ilgileri, çevrenin maddi desteğini sağlamaktan öteye gidememektedir. Böylece okullar çevreye giderek yabancılaşmakta, etkili olamamaktadır (Özdemir, 2000:40).

Ana-babanın okul yöneticisinden beklediği davranışların başında, iyi ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesi gelmektedir. Bunu, öğrencilerle ilgilenmek, ana-babayı tanımak ve onlara yardımcı olmak davranışları izlemektedir (Nolte, 1967: 291-292'den akt: Bursalıoğlu, 2010:52). Nural, (1987)'a göre ise, veliler yöneticilerden şu davranışları gerçekleştirilmesi konusunda yüksek beklenti içindedir; çocuklara karşı ilgisiz velinin okul yöneticisi tarafından uyarılması, okul yöneticilerinin velilerden isteklerini açıkça söylemesi, okulda rahat konuşabileceği ortam sağlama, velilerin özürlerine karşı hoş görülme davranma.

Eğitim yöneticilerinin çalıştıkları kurumda, herkes tarafından paylaşılan ortak değerler ve inançlar oluşturması da gerekir. Bir eğitim örgütü, tüm politika ve eylemlerini yönlendiren sağlam bir misyonla hayatiyetini sürdürebilir. Eğitim yöneticisinin artık, sadece koltuğunda oturarak bir mevzuat bekçisi gibi katı bürokrasi kurallarının arkasına sıkışıp kalma dönemi gerilerde kalmıştır. Okul dinamik bir çevredir. Toplumun okul örgütlerinden beklentileri her geçen gün değişmektedir (Çelik, 1995: 51).

Okul yöneticisi, çevrenin okula destek ve katılımını geliştirmek için değişik strateji ve yöntemler izleyebilir. En basitinden yönetici, çevrenin-velinin katılacağı bir takım etkinliklere okulunu açabilir, onları zaman zaman okula davet edebilir, okulun bazı olanaklarından yararlanmalarını sağlayabilir, çeşitli iletişim araçları sürecinde, telefon, mektup, okul gazeteleri, okul kitapçıları, konferanslar vb. değişik iletişim araçlarından yararlanılabilir. Bunların dışında aile ziyaretleri gerçekleştirilebilir. Anket türü araçlarla çevrenin ve ailelerin okul ve eğitime ilişkin beklentileri belirlenebilir (Şişman, 2002: 196).

Can, (2002)'a göre bilgi toplumunun ve değişiminin mantığını yakalayan ve buna inanan eğitim yöneticisinin aşağıdaki davranışları göstermesi de beklenir. Bu beklentiler aynı zamanda toplam kalite yönetimi felsefesinin de beklentileridir;

a. Yönetimin bir ekip çalışması olduğuna inanır, takım çalışmasının örneklerini kurumunda ve okulunda gerçekleştirir.

b. Karara katılmanın önemine ve gereğine inanarak karardan etkileneceklere karar sürecinin aşamalarında görüşlerini ortaya koymalarına fırsatlar verir.

c. Çalışanların her fırsatta kendilerini ifade edebilmeleri için örgütlenmelerine inanarak bunun zeminini hazırlamaya çalışır.

d. Araştırma, geliştirme ve yenileştirmenin sürekliliğine inanarak, kendini yeterli görmeden devamlı daha etkili yenisini aramanın çabasını gösterir.

e. Zaman yönetimi bilincine sahip olarak, zaman yönetiminin gereklerini işlemlere ve davranışlara dönüştürür.

f. İşini sever, çalışanlarına işini ve kurumunu sevdirebilir, içten ve istekli kurumsal bağlılığı, bütünleşmeyi ve “biz” duygusunu sağlar.

g. Her biri ayrı bir değer olarak personeline insan kaynakları anlayışı ile yaklaşabilir.

h. Kurum amaçları ile öğretmenlerin, öğrencilerin, velilerin ve tüm eğitim çalışanlarının, amaç, beklenti ve ihtiyaçlarını birlikte düşünerek bunu dengeleyebilir.

i. Etkili okullara etkili sınıflarla ulaşılabileceğinin bilinciyle, öğretmenlere etkili sınıfları oluşturmanın yöntem ve tekniklerinde kılavuzluk eder.

j. Bir öğretim lideri olarak, nitelikli öğretmenlerle nitelikli öğrencileri hazırlama sürecinde kendini sorumlu ve önemli bir rehber kabul eder.

k. Eğitim kurumunda gerçekleştirilebilecek hedefleri tüm kurum çalışanlarıyla oluşturarak, okul vizyonunun paylaşılmasını ve benimsenmesini sağlar.

l. Okulda ortak değerler geliştirerek, güçlü örgütsel kültür oluşturarak öğrenci, öğretmen ve okul başarısının ve etkililiğinin sağlanmasında doğrudan ve dolaylı katkılarını ortaya koyar.

m. Herkesi okulda bulunmaktan mutlu olan bireyler hâline getirmeye çalışır, etkili yönetimin, kaliteli eğitim ve öğretimin örneklerini oluşturur.

Gelişmiş ülkelerde, eğitim ve okulla ilgili yeniden yapılanma sürecinde çevre ve ailenin okula katılım ve desteğine daha çok önem verilmektedir. Okul geliştirme ve iyileştirme konusunda hazırlanan proje ve çalışmalarda da çevresel aktörlere oldukça geniş

bir yer verilmektedir. Bu ülkelerde aileler, okul yönetiminin çeşitli boyutlarına katılabilmekte ve rol alabilmektedirler. Söz konusu ülkelerde aileler, okul amaçlarının ve programlarının oluşturulmasında, okul gelişim planlarının hazırlanmasında, aktif bir rol üstlenmektedir. Bu şekilde okul ve aile, okul yönetiminde gücü paylaşmış olmaktadır. Okul ve aile, karşılıklı olarak okul amaçları, okul programı, okul disiplin kuralları ve sonuçta öğrencinin gelişimi konularında işbirliği yapmak durumundadır (Şişman, 2002:194).

1.2.5. ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN YETERLİLİKLERİ

Bu bölümde öğretmen ve yöneticilerin yeterlilikleri ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Araştırmanın değerlendirme kısmında, burada tespit edilen yeterliliklerle veli beklentilerinin uyuşup uyuşmadığına bakılacaktır.

1.2.5.1. İlköğretim Müdürlerinin Yeterlilikleri

Okul ile çevre arasında olumlu ilişkileri oluşturmada okul yöneticisi anahtar role sahiptir. Okul yöneticilerinin bilgi, beceri ve davranışları başta öğrenci ve öğretmenler olmak üzere eğitici olmayan personel ve öğrenci velileri üzerinde etkili olmaktadır. Bu nedenle okul yöneticilerinin belirli yeterliklere sahip olması gerekmektedir (Yiğit, 2006:5) .

Şahin, (2000)'in bir ilköğretim okulu müdürünün sahip olması gereken yeterlikler üzerinde okul müdürleri, ilköğretim müfettişleri, ilköğretim okulu öğretmenleri ve öğretim üyeleri arasındaki uzlaşmayı araştırmak amacıyla yaptığı araştırmanın sonuçları aşağıdadır.

Başında yıldız (*) olan maddeler "Yüksek Uzlaşma" sağlanan maddelerdir.

I. Öğretim Liderliği

- * Eğitimdeki yeni yaklaşımları okula taşıma, paylaşma.
- * Türk eğitim sistemindeki yasal düzenlemeleri (yasa ve yönelmelikleri) bilme, uygulama.
- * Öğretmenlerin ve diğer personelin gelişimlerini destekleme.
- * Gelişim psikolojisi, öğrenci psikolojisi ve yetişkin psikolojisini anlama.
- * Eğitim yönetimine ilişkin kuram, ilke ve modellerden yararlanma.
- * Gerekğinde uzmanlardan yararlanma.
- * Okulun öğretim etkinliklerini planlayıp, eşgüdümleme.

Öğretimi geliştirici etkinlikleri başlatma.

Yeni öğretim programlarının araştırılmasını, geliştirilmesini ve uygulanmasını destekleme.

Okulun öğretim standartlarını belirleme, geliştirme.

İlköğretimin amaç, felsefe ve politikalarını belirleme, geliştirme.

Okula ilişkin vizyon geliştirme ve paylaşma.

Öğretim modellerinin etkili kullanımını sağlama.

Okulun paylaşılan vizyona bağlılığını sağlama.

Öğretim programlarını değerlendirme.

Okulda disiplini yerleştirme, sürdürme.

II. Araştırma ve Mesleki Gelişim

* Yeni fikirlere ve değişime açık olma.

* Literatürü izleyerek alandaki yeni eğilimlerden ve uygulamalardan haberdar olma.

* Bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini kullanma.

Konferanslara, seminerlere, hizmet-içi eğitim çalışmalarına katılma.

Okulda sorunların çözümünde bilimsel araştırma bulgularından yararlanma.

Yönetim becerilerinin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek mesleki gelişimini planlama.

Çevredeki okul yöneticileri ile mesleki bir dayanışma oluşturma.

Problemlerin çözümüne ilişkin araştırmalara öncülük etme.

III. İnsan Kaynaklarının Yönetimi

* Aday öğretmenleri iş başında yetiştirme.

* Zamanı etkili kullanma.

* Öğretmenlerin ve diğer personelin üstün performansını ödüllendirme.

* Karar alma, aldığı kararı uygulama.

* Okulda moral artırıcı uygulamaları sürdürme.

* Personel arasındaki bireysel farklılıkları dikkate alma.

Personeli, öğrencileri ve çevreyi etkili şekilde koordine etme.

Etkili çalışma grupları oluşturma.

Örgüt içi çalışmaları yönetme, çözme.

Öğretmen ve diğer personelin mesleki gelişim ihtiyacını saptama.

Öğretmen ve diğer personelin sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini denetleme.

İnsan kaynaklarını sağlama, kullanma.

Okulda çalışanlar için uyum programları geliştirme.

Okul iklimini geliştirici süreçler kullanma.

Öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerini geliştirme.

Okul kültürünü oluşturan kavram ve öğeleri (okul tarihi, simgeler, olaylar vb.) tanıma.

Stres ile baş etme tekniklerini kullanma.

IV. Okul-Çevre İlişkileri

* Okul-çevre arasında etkili bir iletişim kurma.

* Okulun etkinlikleri hakkında çevreyi bilgilendirme.

* Çevrenin okula maddi ve manevi desteğini sağlama.

Çevrenin okul etkinliklerine gönüllü katılımı sağlama.

Okulu etkileyen grupları okul yararına yöneltme.

Sınıfları ve okulun diğer birimlerini velilerin ziyaretine açma.

Çevrenin düzenlediği etkinliklere katkı sağlama.

Çevrenin sosyal, siyasal ve ekonomik ilişkilerini analiz etme.

Yerel basını okulun amaçları doğrultusunda harekete geçirme.

Çevredekilerin hobi, bilgi, yetenek ve deneyimlerinden öğretim süreçlerinde yararlanma.

V. İletişim

* Ana dilini doğru ve güzel kullanma.

* Dinleme becerisine sahip olma.

* Kişiler arası ilişkilerde etkili olma.

* Uygun, açık, öz bir yazılı ve sözlü iletişim becerisine sahip olma.

* İkna gücüne sahip olma.

Birey ve grupları anlama.

İletişimde yargılayıcı olmayan bir yol kullanma.

Kararlara bu kararlardan etkilenenlerin katılımını sağlama.

Kişiler arası olay, durum ve ilişkilerin analizinde kendisini karşısındaki kişinin yerine koyma (empati).

İletişimde bilgisayar teknolojilerinden yararlanma.

Basın ve halkla ilişkilerde etkili olma.

Okul bülteni, okul radyosu vb. araçlara okul-çevre iletişimini sağlama.

VI. Öğrenci İşleri

* Okulda, öğrenci sağlığı ve güvenliğine ilişkin tedbirleri alma.

Okul genelinde öğrenci başarısını izleme, değerlendirme.

Öğrencilerin kayıt, kabul, nakil, mezuniyet vb. işlerinin zamanında yerine getirilmesini sağlama.

Öğrencileri, yetenekleri ve ilgilerine göre orta öğretime yönlendirmede gerekli rehberlik hizmetlerini sunma.

Öğrencileri okul yönetimine katma.

Öğrencilerin okula devamını izleme, devamsızlığı önleyici önlemleri uygulama.

Öğrenci eğitsel kol çalışmalarını denetleme ve değerlendirme.

VII. Kişilik Özellikleri

* Demokratik kişilik.

* İnsana saygılı olma.

* Adil olma.

* Bedensel ve ruhsal sağlık.

* Çevredekilere güven verme.

* Duyarlılık.

* Yaratıcı düşünme.

* Eleştiriye açıklık.

* Okuma alışkanlığı.

* Sabırlı olma.

* Giyim ve görünüşüne özen gösterme.

*Güncel konuları izleme.

Ekolojik çevre bilincine sahip olma.

Dışa dönük atılgan olma.

Geniş bir ilgi alanına sahip olma (Şahin, 2000).

1.2.5.2. Öğretmen Yeterlilikleri

Milli Eğitim Bakanlığını 2002 yılında başlatarak, farklı zamanlarda yapılan çalıştaylarla, pilot illerde uygulanarak geliştirilmeye çalışılan öğretmen yeterliliklerinin genel yeterliliklerini 2006 yılında, özel alan yeterliliklerini de 2008 yılında tamamlamıştır. Öğretmenlerin genel yeterlilikleri, 6 ana yeterlilik, 31 alt yeterlilik ve 233 performans göstergesi olarak belirlenmiştir (www.meb.gov.tr).

A- Kişisel ve Mesleki Değerler - Meslekî Gelişim

A1. Öğrencilere değer verme, anlama ve saygı gösterme

Öğretmen, öğrencilerin her birinin önemli ve değerli olduğunu kendilerine fark ettirebilmeli ve özelliklerine uygun davranabilmelidir. Onların bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal, kültürel farklılıklarına ve gereksinimlerine ilişkin anlayışını, farkındalığını öğrencilerinin öğrenmesini desteklemek ve daha ileriye götürmek için kullanabilmelidir.

A2. Öğrencilerin, öğrenebileceğine ve başaracağına inanma

Öğretmen, öğrencilerinin yaşantıları ve düzeyleri ne olursa olsun, onların eğitim kazanımlarını sürekli arttırmayı amaç edinmeli, onlara öğrenme ve başarıma konusunda özgüven kazandırabilmelidir.

A3. Ulusal ve evrensel değerlere önem verme

Öğretmen, çocuk hakları, insan hakları, anayasa ve demokrasi ilkelerini benimseyerek her toplumun kendine özgü kültürel yapısı, değerleri olduğu anlayışıyla öğrenme yaşantılarını düzenleyebilmelidir. Evrensel ve ulusal değerleri benimsemeli, uluslararasıdaki anlayışı, iş birliğini, dostluğu, barışı destekleyerek, öğrencilerinin de bu değerleri kazanması için çaba gösterebilmelidir.

A4. Öz değerlendirme yapma

Öğretmen, sınıf içi ve dışı çalışmalarını eleştirel bir yaklaşımla analiz edebilmeli, öz değerlendirme yapabilmeli, yeni bilgi ve fikirlere açık olarak kendini sürekli geliştirebilmelidir.

A5. Kişisel gelişimi sağlama

Öğretmen, kişisel gelişim kapsamında, öğretiminde ve üstlendiği diğer görevlerde istekli, sebatlı, canlı, enerjik ve yaratıcı olabilmelidir. Eleştirel düşünme, problem çözme ve iletişim becerilerini geliştirebilmeli ve etkili kullanabilmelidir.

A6. Meslekî gelişmeleri izleme ve katkı sağlama

Öğretmen, meslekî gereksinimlerinin farkında olarak kendini ve sınıf içi uygulamalarını geliştirmek için hizmet içi eğitim, toplantı, seminerlere katılabilmeli, alanı ile ilgili yayınları izleyebilmelidir. Bu tür etkinliklere katkı getirme çabası içinde olabilmelidir.

A7. Okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlama

Öğretmen, öğrencilerin öğrenmelerini desteklemek ve geliştirmek için okulu çalışanları ile bir bütün olarak düşünmeli ve onlarla, okulun bir toplum merkezi haline gelebilmesi için iş birliği yapabilmeli, okul gelişim çalışmalarında öğrencileri ile birlikte etkin rol alabilmelidir. Kişisel gelişiminin, okul gelişimine katkı sağlayacağını farkında olabilmelidir.

A8. Meslekî yasaları izleme, görev ve sorumlulukları yerine getirme

Öğretmen görev, hak ve sorumlulukları ile ilgili mevzuatı bilmeli, izlemeli ve bunlara uygun davranabilmelidir.

B- Öğrenciyi Tanıma

B1. Gelişim özelliklerini tanıma

Öğretmen öğrencinin fiziksel, sosyal, bilişsel, dil, duygusal, kültürel gelişimine ait düzeyini, öğrenme biçimlerini, güçlü ve zayıf yönlerini, ilgi ve gereksinimlerini bilmelidir.

B2. İlgi ve ihtiyaçları dikkate alma

Öğretmen, öğrenmeyi planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları ile farklı öğrenme biçimlerini göz önünde bulundurabilmelidir.

B3. Öğrenciye değer verme

Öğretmen, öğrenciyi birey olarak kabul etmeli ve geçmiş yaşantılarına, gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına, öğrenme biçimlerine saygı gösterebilmelidir.

B4. Öğrenciye rehberlik etme

Öğretmen, öğrencinin kendini ve diğerlerini tanmasına ve kabul etmesine, kendisi ile ilgili farkında lığını günlük hayatta kullanmasına ve olumlu davranışlar geliştirmesine, kendi kendini güdülemesine rehberlik edebilmelidir.

C- Öğretme ve Öğrenme Süreci

C1. Dersi plânlama

Öğretmen, kullanacağı yöntemleri, etkinlikleri, ders araç-gereç ve materyallerini, ölçme-değerlendirme yaklaşımlarını öğrencilerinin özelliklerini de dikkate alarak özel alan öğretim programındaki amaç ve kazanımlarla tutarlı olarak onların katılımlarıyla planlayabilmelidir.

C2. Materyal hazırlama

Öğretmen sahip olduğu olanakları verimli kullanarak ve öğrencilerinin ihtiyaçlarını dikkate alarak öğretim materyallerini hazırlayabilmelidir. Materyalleri hazırlarken teknolojik ve çevresel olanaklardan yararlanabilmeli ve içeriğin sunumunu kolaylaştırıcı olmasına dikkat etmelidir.

C3. Öğrenme ortamlarını düzenleme

Öğretmen, öğretme-öğrenme sürecinin etkili olarak gerçekleştirilmesi için psikolojik iklimi de dikkate alarak fiziksel mekânı, öğretim yöntem, teknik ve materyallerini öğrencilerle birlikte düzenleyebilmelidir.

C4. Ders dışı etkinlikler düzenleme

Öğretmen, eğitimin sürekliliğini ve okul-çevre bütünlüğünü sağlayacak şekilde, öğrencilerinin yaş grubuna ve hedeflere uygun etkinlikler (tiyatro, müze, fabrika, park ve benzeri geziler) planlayıp yürütebilmelidir.

C5. Ders plânlarını uygulama

Öğretmen hazırladığı planlarını, öğrenme ortamını da dikkate alarak uygulayabilmelidir. Uygulama esnasında karşılaşılan sorunları belirleyip gerekli çözümleri üretebilmelidir. Bir sonraki öğretim süreci için ön bilgiler verebilmelidir. Öğretmen çeşitli yöntemleri kullanarak, öğrencilerin derse ilgisini çekebilmeli; işbirliğine dayalı grup çalışmaları düzenleyerek, öğrencilerin bağımsız, çok yönlü ve eleştirel düşüncelerini destekleyici etkinlikler yapabilmelidir.

C6. Zaman yönetimi

Öğretmen, kendisine ayrılan öğretme ve öğrenme zamanını dersin bölümlerini dikkate alarak uygun biçimde kullanabilmeli; öğrencilerini ders içi ve ders dışı çalışmalarda zamanı etkili kullanmaları için yönlendirebilmelidir.

C7. Davranış yönetimi

Öğretmen, öğrencilerin olumsuz davranışlarından çok olumlu davranışlarını öne çıkarmalı öğrencilerin olumsuz davranışlarını düzeltmesine yönelik yapıcı geri bildirimler verebilmelidir. Öğrencilerin kendi haklarını gözetmelerine, ancak başkalarının haklarına da saygılı olmalarına dikkat edebilmelidir.

D- Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme

D1. Ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirleme

Öğretmen, öğrenci kazanımlarını değerlendirmeye uygun ölçme stratejilerine ve araçlarına karar vererek, ölçme ve değerlendirme plânını hazırlayabilmelidir.

D2. Değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin konu alanındaki öğrenmelerini ölçme

Öğretmen, öğrencilerin belirlenen öğretim hedeflerine ulaşma düzeylerini ölçebilecek en uygun ölçme yöntem ve stratejilerini uygulayabilmeli; öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini düzenli olarak izleyebilmelidir.

D3. Verileri analiz ederek yorumlama, öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlama

Öğretmen, ölçme sonuçlarını uygun teknikler kullanarak yorumlayabilmeli, öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek geri bildirim sağlamalı ve gerekli önlemleri alabilmelidir.

D.4 Sonuçlara göre öğretme-öğrenme sürecini gözden geçirme

Öğretmen, ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğretme-öğrenme sürecini gözden geçirmeli ve gerekli gördüğü düzenlemeleri yapabilmelidir.

E- Okul, Aile ve Toplum İlişkileri

E1. Çevreyi tanıma

Öğretmen, okulun bulunduğu çevrenin doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerinin farkında olarak çevrenin önemli sorunlarına duyarlı olmalı ve bunları öğretim sürecine yansıtılabilmelidir.

E2. Çevre olanaklarından yararlanma

Öğretmen, öğrenme amaçlarını gerçekleştirmek ve okulun gelişimi için her türlü çevre olanaklarını etkin bir şekilde kullanabilmeli, gerektiğinde okul yönetimi ile işbirliği yapabilmelidir.

E3. Okulu bir kültür merkezi olarak görme

Öğretmen, okulu çevrenin bir kültür merkezi haline getirebilmek için çeşitli etkinlikler planlanmasına ve uygulanmasına yönelik çalışmalı ve katkı sağlayabilmelidir.

E4. Aileyi tanıma ve ailelerle ilişkilerde tarafsız olma

Öğretmen, ailelerin sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerini tanımaya yönelik çeşitli etkinlikler düzenleyebilmelidir. Ailelerle ilişkilerde tarafsız olabilmeli, öğrencinin gelişimi ve eğitimi ile ilgili doğru, açık ve net paylaşımlarda bulunabilmelidir.

E5. Aile katılımı ve işbirliği sağlama

Öğretmen, ailelerin okula güven duymaları ve öğretme-öğrenme sürecine katkı sağlamaları için özendirici çalışmalar yapmalı, öğrencilerin gelişimi ile ilgili ailelerle bilgi alış verişi yaparak işbirliği zemini oluşturabilmelidir.

F. Program ve İçerik Bilgisi

F1. Türk milli eğitiminin amaçları ve ilkeleri bilgisi

Öğretmen, Türk Milli Eğitim sisteminin dayandığı temel değer ve ilkeler ile amaçlarının neler olduğunu bilmeli ve bunları uygulamalarına yansıtılabilmelidir.

F2. Özel alan öğretim programı bilgisi ve uygulama becerisi

Öğretmen, özel alan öğretim programının ilkeleri, yaklaşımı, amaçları ve içeriğiyle tutarlı somut bilgi ve anlayış sahibi olduğunu, özel alanda gerekli olan öğrenme yollarını öğrenciye kazandırmak üzere öğretme-öğrenme ortamını, yöntem ve tekniklerini, ders araç-gereç ve materyallerini güvenli ve etkili bir şekilde düzenleyebildiğini ve kullanabildiğini gösterebilmelidir. Ayrıca, özel alan bilgisinin sınıf ve kademelere göre dağılımını dikkate alarak öğretme-öğrenme sürecini düzenleyebilmelidir.

F3. Özel alan öğretim programını izleme ve değerlendirme

Öğretmen, özel alan öğretim programında yapılan değişiklikleri izleyebilmeli, programların geliştirilmesi sürecine uygulamada yaşadığı sorunlar ışığında öneriler getirebilmeli, özel alan öğretim programı kapsamında ele alınan konuları önem, öğrenci gelişimine katkı, öğrenci ihtiyaçlarına ve gelişim düzeylerine uygunluk açısından değerlendirebilmeli ve bu konularda kendini sorumlu hissedebilmelidir. Özel alan öğretim programının uygulanmasını kolaylaştıracak uygun öğretim materyallerini seçebilmeli ve kullanabilmelidir (<http://www.meb.gov.tr> (04/02/2010)).

Bu bölüme kadar yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı gibi okul aile işbirliği ve öğrenci velilerin yönetici ve öğretmenlerinden beklentileri son derece önemlidir. Bu araştırma ilköğretim okullarında öğrencisi olan velilerin, bu okullardaki yönetici ve öğretmenlerinden beklentilerini belirlemeye çalışacaktır. Bu amaçla araştırmanın problem cümlesi ve alt problemleri aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

1.3. PROBLEM CÜMLESİ

Denizli ilindeki devlet ve özel ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerin, bu okullardaki yönetici ve öğretmenlerinden beklentileri nelerdir?

1.4. ALT PROBLEMLER

Bu araştırmada elde edilmek istenen; velilerin, yönetici ve öğretmenlerden beklentilerinin neler olduğu ve bu beklentilerinin bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Bunun için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1- Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin, yönetici ve öğretmenlerden beklenti düzeyleri nelerdir? Bu beklenti düzeyleri arasında farklılıklar var mıdır?

2- Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin, *okul türüne göre* yöneticilerden ve öğretmenlerden beklenti düzeyleri nelerdir? Bu beklenti düzeyleri arasında farklılıklar var mıdır?

3- Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin, *yöneticilerden* beklenti düzeyleri, okul türünün ve

- Yaşın,
- Cinsiyetin,
- Öğrenim durumunun,
- Gelirin,
- Öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklığının,
- Öğrencilerin okudukları sınıfların ortak etkisine bağlı olarak farklılık göstermekte midir?

4- Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin, *öğretmenlerden* beklenti düzeyleri, okul türünün ve

- Yaşın,

- Cinsiyetin,
- Öğrenim durumunun,
- Gelirin,
- Öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklığının,
- Öğrencilerin okudukları sınıfların ortak etkisine bağlı olarak farklılık göstermekte midir?

5- Velilerin sigara içme alışkanlığı ile yönetici ve öğretmenlerin zararlı alışkanlıklara sahip olup olmaması konusundaki 39. maddeye ilişkin, velilerin görüşleri arasında farklılıklar var mıdır?

1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Türkiye’de eğitime olan inancın her geçen gün daha da artmasıyla okullara verilen önem artmakta, okullardan daha fazla faydalanılmak istenmekte, çevrenin ve ailelerin okuldan beklentileri farklılaşmaktadır. Artık insanlar çocuğuna daha iyi eğitim olanakları sunabilmenin yollarını aramaktadır. Bu düşünceyle birlikte okuldan beklentiler artmıştır. Artık çocuklarını “eti senin, kemiği benim” düşüncesiyle koşulsuz olarak okullara emanet etme devri eskilerde kalmıştır. Aileler daha çok bilinçlenmiş çocuğunun eğitim durumunu yakından takip eder duruma gelmiştir. Okullardan beklentilerini tam olarak karşılayamayan aileler, artık çareyi özel okul, dershane, özel kurslar gibi alternatif yollarda aramaktadırlar (Tok ve Şahan, 2010).

Dünyadaki bilimsel ve teknolojik anlamdaki değişim ve gelişimler olağanüstü bir hızla seyretmektedir. Bilgi çağı da denilen içinde bulunduğumuz bu dönemde insanların da ilgi, istek ve beklentileri her geçen gün değişiklik göstermektedir. Toplumun en önemli kurumlarından biri olan okulların da bu değişim hızına ayak uydurması gerekir. Okullar, kendisiyle doğrudan ya da dolaylı olarak etkileşimde bulunduğu toplumun tüm kesimlerinin görüş ve önerilerini dikkate almak durumundadır. Bu paydaşlardan biri de kuşkusuz velilerdir. Süreklilik gösteren her türlü değişim ve gelişimler doğrultusunda, velilerin de okullardan beklentileri her geçen gün farklılaşmaktadır. Eğitim ile ilgili olan herkesin, gittikçe önemi anlaşılan öğrenci velilerinin beklentilerinden haberdar olması ve yapılan çalışmaların bu beklentiler doğrultusunda düzenlenmesi gerekir. Eğitim ve öğretimin aile, çevre, iletişim, teknoloji gibi farklı alanlarını da dikkate alan ve çağımızın değişim ve gelişimlerine ayak uydurmak isteyen okul yöneticisi ve öğretmenleri de, özellikle velilerin beklentilerini

önemsemek zorundadır. Bu beklentilerden eğitimin her alanında yararlanarak, kendisi veya kurumu için gerekli tedbirleri almalıdır. Gerek devlete bağlı ilköğretim okulları gerekse özel ilköğretim okulları için de bu durum geçerlidir. Çünkü özel ilköğretim okulları birbirleriyle ve devlet ilköğretim okullarıyla bir yarış içerisinde olduğu gibi devlet okulları da hem daha iyi bir eğitim öğretime kavuşmanın hem de özel ilköğretim okullarından geri kalmamanın, belki de kendilerinin diğer tüm ilköğretim okullarıyla olan farkını koruma kaygısı içerisinde olmalıdır.

Yapılan araştırmalara bakıldığında, devlet okullarında ya da özel okullardaki veli beklentilerinin neler olduğunu saptamaya yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmada ise, diğer araştırmalarda birlikte ele alınmayan özel ve devlet okullarındaki velilerin beklentilerinin neler olduğu araştırılmıştır. Her iki ayrı kurumda öğrencisi bulunan velilerin görüşlerini belirlemenin ve birbirleriyle karşılaştırılmalarının ayrı bir öneme sahip olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın bir diğer farkı da diğer araştırmalarda ele alınmayan öğrencilerin sınıf düzeyleri arasında bir karşılaştırma yapılmıştır. Ayrıca Denizli İlindeki okullarda ayrı ayrı bile olsa böyle bir araştırma yapılmamış olmasıyla da diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

İlköğretim okullarında öğrencileri bulunan velilerin, öğretmen ve yöneticilerden beklenti düzeyini tespit etmek amacı ile yapılan bu araştırma;

1. Bu araştırma 2009–2010 Öğretim yılı Denizli il merkezinde rastgele seçilen resmi ve özel ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan veliler ile sınırlıdır.
2. Araştırma, velilerin yaşına, cinsiyetine, öğrenim durumuna, gelirine, öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklığına, öğrencilerinin okudukları sınıflara ve öğrencilerin okudukları okul türüne gibi değişkenler ile sınırlıdır.
3. Velilerin araştırma aracına verdiği cevaplarla sınırlıdır.
4. Ölçme aracında bulunan öğrenci velilerinin beklentilerine yönelik maddeler ile sınırlıdır.

1.7. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlılardan hareket edilmiştir.

1. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı; velilerin, öğretmen ve yöneticilerden beklenti düzeylerini ölçebilecek niteliktedir.
2. Anketler aracılığı ile görüşleri alınan veliler, görüşlerini istekli ve objektif olarak ifade etmişlerdir.
3. Elde edilen görüşlere dayalı olarak velilerin beklentileri saptanabilir.

1.8. TANIMLAR

Üzerinde genel bir görüş birliğine varılmış terimler dışında, aşağıdaki terimler yanlış anlama ve değişik yorumlara neden olmamaları için bu araştırmada kullanılan anlamları tanımlanmıştır.

Veli: Denizli il merkezindeki resmi ve özel ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin ana veya babası ya da yasal olarak sorumluluğunu üstlenen kişilerdir.

Veli Beklentileri: Velilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerden, çocuğunun eğitimi ve öğretimi, yönetimi, akademik başarısı, kişisel özellikleri, okulun fiziksel olanakları, çevreyle iletişimi, sosyal yapısı gibi benzer konulara ilişkin beklentileridir.

Okul Yöneticisi: Eğitim kurumlarını saptanan amaçlara ulaştırmak üzere insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak, belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulayan kişi veya kişilerdir. Bu araştırmada Denizli il merkezindeki resmi ve özel ilköğretim okullarında görev yapan müdür ve müdür yardımcıları, okul yöneticileri olarak kabul edilmiştir.

Öğretmen: Denizli il merkezindeki resmi ya da özel bir eğitim kurumunda çocukların, gençlerin ya da yetişkinlerin istenilen öğrenme yaşantılarını kazanmalarına kılavuzluk etmek ve yön vermekle görevlendirilmiş sınıf ya da branş öğretmenidir.

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Sarı (1986), o zaman Ankara’nın ilçesi, şimdi bir ilimiz olan Karaman’da ilkokullarda öğrencisi olan velilerin eğitim programlarının geliştirilmesindeki rolü üzerine araştırma yapmıştır. Aile büyüklerinin program geliştirmeye etkilerinin niteliği, öğrenciye iyi ve düzenli alışkanlıklar kazandırma, öğrencilerin ders ve ödevleri, başarı ve başarısızlıkları, ceza verme konularında sonuçlara ulaştığı gibi veli öğretmen ilişkileri konusunda şu sonuçları elde etmiştir;

a-) Velilerin tamamına yakını öğretmenlerle görüştüğünü belirtirken, öğretmenler velilerin yarıya yakınının görüşmelere iştirak etmediğini belirtmişlerdir,

b-) Velilerin yarıdan fazlası okul aile birliği toplantılarının yararına inanmamaktadırlar.

c-) Veli-öğretmen görüşmelerinde daha çok öğrenci derslerindeki başarı ağırlık taşımakta, veliler, öğrencilerin oyundan çok derse yönelmeleri için öğretmenden yardım istemektedirler.

ç-) Öğretmenlerin yarıdan fazlası veli ile görüşme isteklerini öğrenciler ile velilere ulaştırmaktadırlar.

d-) Öğrencilerin yarıdan fazlası, velilerin öğretmenleriyle kendileri hakkında görüşme yapmalarını istemektedirler. Çoğunun ise okul-aile birliğinin çalışmaları konusunda bir düşüncesi bulunmamaktadır.

Nural (1987), Trabzon ilinde, üç ortaokulu örneklem alarak, ortaokulda öğrencisi bulunan velilerin okul yöneticilerinden bekledikleri ve bu beklentilerin okul yöneticilerince karşılanma düzeylerini belirlemeye yönelik yaptığı araştırmada;

a-) Öğrenci velilerinin %70-80’nin okul yöneticilerinden yüksek beklenti içinde olduğu davranışlar (bu davranışlar, 1/3 oranında veli tarafından “her zaman” olarak işaretlenmiştir);

- Çocuklara karşı ilgisiz olan velilerin okul yöneticisi tarafından uyarılması,
- Okul yöneticilerinin velilerden isteklerini açıkça söylemesi,
- Okulda rahat konuşulabilecek ortam sağlama,
- Velilerin özürlerine karşı hoşgörülü davranmadır.

b-) Velilerin 2/5'inden fazlasına göre okul yöneticileri;

- “Her zaman” çocuğa karşı sevgi ve anlayış göstermekte,
- “Her zaman” istenilenleri açıkça velilere söyleme davranışı göstermektedir.

c-) Velilere göre okul yöneticileri, velilerin “her zaman” bekledikleri davranışların sadece 1/2'sini “genellikle” gösterebilmektedirler.

ç-) Ayrıca velilerin yaklaşık 1/5'i, velilerin beklediği davranışların okul yöneticileri tarafından “hiçbir zaman” gösterilmediği kanısındadırlar.

Koçak (1989), Ankara'nın Çankaya İlçesi'nde okul-aile iletişiminin engellerinin saptanmasına yönelik yaptığı araştırmada; yönetici ve öğretmenlerle, ana-babaların birbirleriyle iletişimde gördükleri engellere ilişkin sonuçlar şöyledir:

- Denekler en önemli engel olarak birbirlerini tanımamayı görmektedirler.
- Ana-babaların işlerinin çok olması nedeniyle okula gelememeleri,
- Ana-babaların yöneticilere nazaran öğretmenlerle daha rahat iletişim kurmaları,
- Sınıfların kalabalık olması nedeniyle öğretmenlerin ana-babalara yeterli zaman ayıramamaları iki grubun okul-aile iletişiminde gözlediği diğer önemli engellerdir.

Bunun yanında veliye okul ve öğrenciyle ilgili bilgilerin geç ulaşması, velinin okula çağrıldığında para isteneceğini düşünmesi, okul bilgilerini öğrencilerin velilerine yanlış aktarması öğretmen ve yöneticilerin gözlemedikleri engellerdir.

Koçak'ın bu engellere getirdiği önerilerden biri de okul-aile iletişiminin önemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan velilerin, yönetici ve öğretmenlerce bilgilendirilmesidir.

Özgit (1991), iletişim konularında verilen eğitimin iletişim çatışmalarına girme eğilimi üzerindeki etkisini saptamak amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmada, kişilerin iletişim çatışmalarına girmelerinin nedenleri, kendi duygu ve düşüncelerini ifade edememek, başkalarının duygu ve düşüncelerini anlayamamak ve dolayısıyla ilişkinin getirdiği sorunlar tam olarak saptanamadığından etkili olabilecek çözüm seçeneklerini üretememekten kaynaklandığını belirtmiştir.

Aslan (1994)'ın Ankara ilinde, “İlkokul Öğrencilerinin Başarı ve Başarısızlıklarında Aile Faktörü”nü incelediği araştırmasında alt sosyo-ekonomik aileler ile orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocukları arasında başarı ilişkisinin var olduğu denencesi sınanmıştır. Sonucunda başarının kişisel yetenekleriyle olduğu kadar bu yeteneklerin geliştirilmesine uygun ortam ve koşullarla yakından ilgili olduğu bulunmuştur. Bu gruplar arasında, çocukların içinde buldukları fiziksel koşulların, ebeveynlerinin eğitim ve sosyal statülerinin, ebeveynlerin çocuklarından beklentilerinin, evdeki kültürel atmosferin gibi nedenlerden dolayı başarı farkı tespit edilmiştir. Araştırmada okuldaki durumları konusunda ilgi düzeylerinin bir ölçütü olan öğretmenler ile diyalog, veli toplantılarına katılım, okul-aile iş birliği, koruma derneği gibi etkinliklerle okul ve aile birlikteliğinde yetersiz olan alt sosyo-ekonomik düzey ebeveynlerin öğrencilerinin, orta ve yüksek sosyo-ekonomik ebeveynlerin öğrencilerinin başarıları arasında da dolaylı fark bulunmuştur.

Köseoğlu (1994), tarafından yapılan bir araştırmada ilköğretime öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretim elemanı yeterlilikleri değerlendirilmiştir. Bu araştırmaya göre; öğretim elemanları kendilerini derse giriş, bilgi sunumu ve uygulama aşamalarında tamamen yeterli bulurken, öğrenciler, derse giriş ve sunuş aşamasında öğretim elemanlarını yetersiz, uygulama aşamasında ise orta derecede yeterli bulmakta olduklarını belirtmişlerdir.

Yılmaz (1994)'ın, orta öğretim kurumlarında çocuğu öğrenci olan 615 öğrenci velisi üzerinde yaptığı araştırmada, velilerin okul ve öğretmenlerle ilgili tutum ve düşüncelerinde 1/3'nün olumsuz bakış açısına ve önyargılara sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrenci başarısını tehdit eden bu önyargı ve bakış açısının sebebi olarak

—Okul veli işbirliğinin sınırlı olması,

—Okul veli iletişiminin kapsam olarak dar, yöntem olarak dolaylı olması,

- Anne babaların okullar ile ilgilenme düzeyinin düşük, ilgilenilen konuların sınırlı oluşu,
- Okul veli ilişkilerinin biçimsel ve ön şartlara bağlı oluşu,
- Velilerin okula karşı görevlerinin neler olduğunu ve bunları ne şekilde yerine getirecekleri konusunda bilgisizlikleri,
- Okul aile ilişkilerine kurumsal sosyo-ekonomik engellerin ağır basması,
- Okulların, öğrencileri dışında çevreye ilişkin görevlerinin yeterince yerine getirememeleri gösterilmiştir.

Doğan (1995), Ankara Merkez İlçelerindeki (Keçiören) ilköğretim okullarında okul-aile iletişiminin engelleri konulu, öğretmen ve veli arasındaki iletişim engellerini incelemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. 1. kademe öğretmenleri ve 2. kademe öğretmenleri denek grupları ile veli denek grubunun yer aldığı araştırmada 1. kademe öğretmen denek grubu en önemli iletişim engeli olarak velilerin okul ve eğitim ile ilgili bilgilere yeterince sahip olamamalarını belirtmişlerdir. 2. kademe öğretmen denek grubu ise velilerin okula ve öğrenciye yeterince zaman ayırmamasını, velilerin okul-aile iletişimde ilgisiz, isteksiz olmalarını, okul ve eğitim ile ilgili bilgilere yeterli düzeyde sahip olamamalarını en önemli engel olarak görmektedirler. Veli denek grubu ise en önemli en önemli engel olarak; okul ve öğrenci ile ilgili bilgilerin velilere öğrencilerle iletilmesi, öğrencilerle ilgili bilgilerin tamamının yönetici ve öğretmenlere aktarılmasının yararına inanma, okul ile ilgili kararların alınmasına katılma, tanıdık öğretmenlerle rahat iletişim kurma gibi sebepleri görmektedirler. Bu üç denek grubundan bu sonuçları elde eden Doğan, öğretmen, yönetici ve velilerin okul aile iletişimi konusunda daha duyarlı olmalarını ve bilgilendirilmelerini önermiştir.

Kaşıkçı (1996), tarafından Ankara'nın Altındağ İlçesinde, ilköğretim kademesinde görev alan öğretmenlerin, veliler ile işbirliği yapma ve iletişim kurmada sahip oldukları yeterliliklerle ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada, velilerle işbirliği kurma ve iletişim kurmada öğretmenlerin % 70'e yakını kendilerini yeterli görmüşlerdir.

Demir (2002), özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin beklentilerini karşılaştırdığı araştırmasında özel okul velilerinin, devlet okulu velilerinden anlamlı olarak daha fazla beklenti içinde oldukları ortaya koymuştur. Bu beklentilerden fiziki yapı ve birimleri konusundaki beklentiler ön plana çıkmaktadır. Veli beklentileri;

- Okulun fiziki yapısı ve birimleri,
- Öğretmenler,
- Eğitim-Öğretim,

- Veli-Öğretmen-Okul İlişkisi olmak üzere 4 ana başlık altında 42 maddeden oluşmuştur. Maddesel olarak “öğretmenler yeterli deneyime ve alanlarında yeterli bilgiye sahip olmalı”, “öğretmen, öğrencilerine karşı şefkatli, sevecen ve anlayışlı olmalı” yer almıştır. En az olarak “okul personelinin verimi ve yeterliliklerinin denetleme ve değerlendirilmesine katılma” çıkmıştır.

Ayrıca, özel okul velilerinin okullarını daha fazla ziyaret ettikleri, öğretmenlerin yöneticilerden daha fazla ziyaret edilmek istendiği, okul ziyaretlerini çocuklarının başarısını öğrenmek için yaptıkları ortaya konan sonuçlar arasındadır.

Oğan (2000), okul, okul-aile birliği ile ana-baba iletişimi ve velilerin eğitim beklentisine ilişkin yaptığı araştırmada okul yönetimi, öğretmenler ve okul-aile birliği ile iletişimsizlik nedenleri ortaya konmuştur. Bu araştırmada, bir lise ve bir ilköğretim okulunun öğrenci velilerine uygulanan ankette velilerin % 90.80’ni çocuklarının başarısına katkıları olduğuna inanmaktadır. Veliler çocuklarının bu başarısına genel ilgi (barınak, beslenme...), ders çalıştırma ve maddi destekte bulunarak katkı yaptıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca velilerin % 93.17’si çocuğunun eğitim başarısına katkıda bulunmasını sağlayabilecek eğitime gereksinim duymaktadır.

Özkara (2002), Konya ilinde özel ilköğretim okullarının veli beklentilerini karşılama düzeylerini incelediği araştırmasında, velilerin öğretmen kadrolarının seçilerek alınması, sınıf mevcutlarının az olması, yabancı dil öğrenme imkânı sağlaması gibi nedenlerle bu okulları tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Bunun yanında tam gün çalışan sağlık görevlilerinin olması, psikolojik danışmanın olması, okulda fiziki imkânların zengin ve çeşitli olması gibi nedenler en düşük tercih etme nedenleri olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada, özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin, bu okullardan beklentileri sıra ile;

—Okulun, çocuğa sorumluluk anlayışı kazandırması,

—Okulun, çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında veliyi bilgilendirmesi,

—Okulun, çocuğun okula uyumu ile ilgili sorunları hakkında veliyi bilgilendirmesi ve veliden yardım istemesi,

—Okulun, kahvaltı ve yemek hizmetlerinin dengeli beslenmeye uygun bir şekilde yerine getirmesi,

—Okulun, çocuğun akademik başarıları ve başarısızlıkları hakkında veliyi bilgilendirmesi,

—Okulun, çocuğun düzenli olarak sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlaması,

—Okulun, çocuğun bir üst öğrenime giriş ve meslek seçimi için etkili bir yönlendirme programı uygulaması olarak ortaya çıkmıştır.

Fakat velilerin bu gibi beklentilerinin bu okullardan karşılanma düzeylerinin ise düşük olduğu tespit edilmiştir.

Yüzgeç (2008), yaptığı araştırmasında öğrenci velilerinin öğretmenlerden ve yöneticilerden beklentilerini tespit etmeye çalışmıştır. Bu araştırmasında öğrencilerin bulunduğu sınıf, velilerin cinsiyeti, yaşları, öğrenim durumları, gelir durumları, öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklıkları değişkenlerinden yararlanılarak bu beklentilerinin farklılaşması incelenmiştir. Yöneticiler ve öğretmenlerden olan beklentileri karşılaştırıldığında yöneticilerden olan beklentilerin, öğretmenlerden olan beklentilerden fazla olduğu 15 ifade varken, velilerin beklentilerinin, öğretmenlerden fazla olduğu 5 ifade vardır. Bu araştırmadan velilerin yöneticilerden olan beklentilerinin daha çok dışa yönelik olduğunu, öğretmenlerden olan beklentilerin ise daha çok içe dönük olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin yöneticilerden en fazla “disiplinli bir okul ortamı sağlamasını beklerim” beklenirken, öğretmenlerden ise “dinleme becerisine sahip olmasını beklerim” beklentisi ön plana çıkmaktadır.

2.2. Diğer Ülkelerde Yapılan Araştırmalar

Ames ve arkadaşları (1993) tarafından yapılan okul-ev iletişiminin ve velinin katılımının sağlandığı bu araştırmada, öğretmenin ev-okul iletişimindeki rolünü, anne-babaların anlayışı, güven ve katılımı ve çocukların yönlendirilmesine dayalı olmak üzere üç bölüm de bunların sonuçları incelenmiştir. Deneme için örnek olarak 14 ikinci sınıf, 11 dördüncü sınıf öğretmeni, okul-ev arası iletişimin üç bölümünde görev

almıştır. Araştırmada öğretmenlerin sınıflarında olan öğrencilerden, her bir sınıftaki öğrencilerin velilerinden oluşan örnek velileri ve öğrencileri bir araya getirilmiştir. Araştırmanın bulguları, okul-ev arasındaki iletişimde içeriğin, velinin katılım sıklığının artmasındaki önemini göstermiştir.

Valdes (1996)'in, yeni göç etmiş on Meksikalı aile üzerinde yaptığı etnografik çalışma, öğretmen ve ailelerin birbirleriyle ilgili varsayımlarının ev-okul iletişim engellerine katkıda bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Yazar çalışmasında, Meksikalı annelerin kendi rollerini çocuklarının ahlaki yetiştirme sorumluluğu olarak görürken, derslerin öğretilmesini de öğretmenlere bıraktıklarını belirtmiştir. Çocuklar alfabe ya da sayılar gibi becerilerden yoksun olarak okula geldiklerinde, öğretmenlerin; ailelerin çocuklarıyla çok az ilgilendikleri varsayımına katıldıkları saptanmıştır. Ancak Meksikalı annelerin öğretmenlerden farklı değerler taşımakta oldukları belirtilmiştir. Annelerin sadece kendi rolleriyle ilgili değil, aynı zamanda alfabe gibi becerileri öğrenmenin önemi hakkında da farklı değerlere sahip olduğu görülmüştür. Amerikalı öğretmenlerin, ailelerin ödevlere yardım etmeleri gerektiğini düşündükleri de araştırma sonuçları arasında yer almaktadır.

Kelley-Laine (1998), aile-okul ilişkisinde yeniden yapılanma gereğine yönelik çalışmasında, değişik ülkelerde okul-aile ilişkisine yönelik çalışmalar bulunduğunu vurgulamış, bunun için de ailelerin geliştirilmesine yönelik olarak okullarda ailesel etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Çalışmasında ailenin eğitilmesi sırasında yapılması gereken etkinliklere örnekler verilmiş, öneriler sunulmuştur. Bu öneriler içinde özellikle hükümetin ailelere yönelik eğitim etkinliklerini desteklemesi gerekliliğini vurgulamıştır.

Okagaki ve Frensch (1998) tarafından yapılan bir araştırmada,

a-) Asyalı-Amerikalı ailelerin diğerlerine oranla çocuklarının daha çok eğitim almasını istediklerini,

b-) Latin ailelerin bağımsız ve uyumlu davranışların gelişmesi ile ailelerin izlemesine daha çok önem verdiklerini,

c-) Avrupa-Amerikalı ailelerin de diğerlerine oranla çocukların okuldaki başarısı için yardım etme yetenekleri konusunda kendilerine daha çok güvendiklerini saptamıştır.

Tatar (1998), içinde bulunduğumuz geniş aile katılımı ve eğitimde seçme döneminde ailelerin çocuklarının okullarına karşı tutum ve davranışları okulla ilgili sahip oldukları bilgilerin yapısını incelemekle ortaya konulacağını savunmuştur. Çalışmada, 765 İsraili ailenin çocuklarının okullarıyla ilgili sahip oldukları bilginin kapsam ve kaynağı araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçları, annelerin babalara oranla gerek iç kaynaklara yönelik daha çok bilgiye sahip olma durumu, gerekse okul ziyaretleri, öğretmenler ve müdürle görüşme gibi iç kaynakları daha çok kullanmada daha etkili olduklarını göstermiştir. Ayrıca lise öğrencilerinin aileleri, ilk ve ortaokul öğrencilerinin ailelerine göre iç bilgi (okul ziyaretleri, görüşme...) kaynaklarını daha az kullandıkları belirtilmiştir. Araştırma, bilgili ailelerin hem çocuklarına hem de ilgili eğitim kurumlarına sunulabilecek avantajları vurgulamaktadır.

Fantuzzo, Tighe ve Childs (2000), okul öncesi eğitim kademesinde bulunan çocukların ailelerinin katılımına ilişkin bir ölçek (FIQ) geliştirip, değerlendirmişlerdir. Bu ölçek, büyük kentsel bir okul bölgesindeki okul öncesi, anaokulu ve 1. sınıf programlarındaki öğretmen ve velilerle yapılandırılmıştır. Faktör analizi, üç farklı alt faktör ortaya koymuştur. Bunlar;

—Okul temelli,

—Ev-okul işbirliği ve

—Ev temelli katılımdır.

Bu faktörlerdeki demografik ve program farklılığına yönelik sonuçlar göstermiştir ki, lise üstü eğitimi olan velilerin liseden az olanlara oranla okul temelli ve ev-okul işbirliğine yönelik olan alt faktörleri daha üst düzeyde bulunmuştur. Beraber yaşayan ailelerin ev-okul işbirliği ile ev temelli katılımı beraber yaşamayan ailelere göre daha fazladır. Okula yeni başlayanlarda, okul temelli katılım etkinliklerinin en üst düzeyde olduğu saptanmıştır. Ancak daha yüksek eğitime devam edenlerde okul temelli ilişki, ev-okul işbirliğine dayalı katılım veya ev temelli katılımın daha yüksek düzeyleriyle ilişkilendirilmemiştir. Araştırma sonucunda, okul temelli ilişkinin, ev-okul

işbirliği ve ev temelli ilişki faktörleri tarafından yüksek seviyede desteklenemediği ortaya çıkmıştır.

Feuerstein (2000), okul özellikleri ve aile katılımı ilişkisini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada, ailelerin çocuklarının eğitimine katılım düzeyini etkilediği düşünülen bazı okul düzeyi değişkenlerini araştırmıştır. Yazar, aile katkısının anlamını hem teorik hem de deneysel olarak açıklamayı hedeflemiştir. Araştırmada aynı zamanda okul özellikleri temelinde birkaç istatistik model geliştirilmiştir. Bu modeller aile katılımının dokuz faktördeki farklılıklarını açıklamaya yardım etmiştir. Araştırmada belirtilen faktörler; öğrenci ailesi ile okul hakkında konuşma, ailenin okulla ilişki kurma durumu, ailenin gönüllülüğü, aile beklentisi, okul-aile birliğine ailenin katılımı, ailenin okul hakkındaki konuşmaları, okulu ziyaret etme durumu, evdeki öğrenme durumu, öğrenciyi sınıflara ayırmadaki aile katılımı şeklinde belirtilmiştir.

Bu araştırmada öğrenciler için ev ortamında oluşturdukları yapılar gibi birçok aile katılım biçimi okul düzeyindeki değişkenler tarafından kolayca etkilenmemektedir. Ancak, gönüllü olma ve aile öğretmen organizasyonlarına katılma gibi bazı aile katılım biçimlerinin öğretmenler, ailelerle temas kurduğu zaman artabileceği sonucuna varılmıştır.

Pena (2000) tarafından, veli katılımını etkileyici faktörler, Texas'ta bir ilkokulda bir yıl süren bir çalışmada Meksika kökenli velilerin eğitime katkısı esas alınarak araştırılmıştır. Araştırma, görüşmeler, belge analizi ve veli etkinliklerinin gözlenmesi, aile katılımının birkaç faktörden etkilendiğini ortaya çıkarmıştır. Bu faktörler arasında dil, veli grupları, veli eğitimi, okul personelinin tutumlar, kültürel etkenler ve aile sorunları bulunmaktadır. Okul personeli bazı sorunları çözmeye çalıştıysa da genelde öğretmenler bu ilginin veli katılımı üzerindeki etkisini fark edememişlerdir. Bu bulgular, öğretmenlere Meksikalı ailelerin katılım düzeyi ve alanlarını etkileyen bilgiler vermektedir. Bu faktörlerin anlaşılması veli katılımını artıran ve geliştiren yöntemler sağlayacağı düşünülmektedir.

Hill ve Taylor (2004), ailelerin okul tutumları ve çocukların akademik başarıları arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında veli ve okulun, başarıda ana mekanizmayı oluşturduğunu belirtmektedirler. Velilerin okula katılımlarını ve

tutumlarını; sosyo ekonomik yapıları, etnik kökenleri, demografik özellikleri, kültürel arka planlar, eğitim durumları, yaşadıkları çevre, kaynakların yetersizliği, ulaşım problemleri, stresli olma gibi veli özellikleri etkilemektedir.

Bunların yanında öğrencileriyle aynı kültürden gelen öğretmenlerin, aynı kültürden olmayan öğrencilerin velilerine oranla daha fazla iletişime girme olasılıkları, ailelerin akademik becerileri, demografik faktörler dışında ailelerin psikolojik durumları, kendileri hakkında olumsuz duygular içinde olmaları, zihinsel yeteneklerine güvenmeme, yoksulluk deneyimleri, kendi okul deneyimleri okulla bağlantı kurmalarını etkiler.

Araştırmacılar her toplumda değişen bu engel olarak görülen farklı özellikleri dikkate alarak aile-okul arasında etkin işbirliği kurulmasını, etkinlikler düzenlenmesini önermektedirler. Ana-babalar ne zaman eğitime dahil olursa, sosyal kontrol ve sosyal sermayenin o oranda artacağı belirtilmektedir. Hatta bu sosyal sermayeyle ilgili politika ve programların çocuk okula başlamadan belirlenmesinin faydaları vurgulanmaktadır.

2.3. Değerlendirme

Bu alanda yapılan araştırmaların birçoğuna bakıldığında çocuk eğitiminde ailenin önemi üzerinde yoğunlaşıldığı görülmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalar, ev ve okul iletişimine yönelik uygulamalar hakkında bilgilerimize çok büyük katkıda bulunmuştur. Bu araştırmalara bakıldığında da ev ile okul ilişkisi oluşturmanın önemine dikkat çekilmektedir. Yukarıda ele alınan alan çalışmalarının bu yönünün olmasının yanında benzeşen ve farklılaşan yönleri de bulunmaktadır.

Türkiye’de yapılan araştırmaların büyük bir çoğunluğunda öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri ile ailenin okul etkinliklerine katılım şekilleri sorgulanmaktadır. Her türlü ilişkide iletişimin önemi bilinirken, bilinen bu iletişim hatalarının öğretmen, yönetici ve veli arasında da gösterilmesi okul-aile ilişkilerini de olumsuz etkilemektedir. İletişimin yanında velilerin okul ve eğitim ile bilgilerinde kendilerini yeterli görürken öğretmenlerin velilerle aynı düşünceleri paylaşmamaları, velilerin, öğretmen ve yöneticiye bakış açısı, kendi yaşantılarındaki sosyo-ekonomik durumları, öğrenim durumları, beklentileri, sorumlulukları gibi birçok nedenlerin okul aile birliklerinin önlerinde engel olarak durduğu bildirilmektedir.

Yurtdışındaki ülkelerde, özellikle ABD’de yapılan araştırmaların okul-aile iletişiminde farklı yapılarıdaki ailelerin (ırk-renk, dil, kùltür, eēitim durumu, medeni hali, ekonomik durumları...) özelliklerinin okulla olan iletişimlerini etkileme durumunu belirlemeye yönelik olduēu gùrùlmektedir. Bu iletişimde etkileme ve etkilenme durumlarında olan ailenin bilgilerinin niteliēi ön plana çıkmakta ve çùzùm yollarında öğretmenlere ve yöneticilere önemli görevler düřtüēü de belirtilmektedir. Ayrıca velilerin okullarda kendi yapılarına uygun sosyal etkinlikler düzenlenerek katılımlarının arttırılması önerilmektedir.

Evle okulu ilişkilendirmek, paylaşılan bir sorumluluk olduēu için ailelerin okuldaki uygulamalar hakkında bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Yapılan araştırmalarda özellikle okula yeni başlayan çocukların ailelerinin daha üst seviyedeki öğrencilerin ailelerine göre okul ile ilişkilerine daha fazla ihtiyaçlarının olduēu ortak görüşler arasındadır. Aynı zamanda araştırmalarda aile ve çocukların eēitimiyle ilgili etkinliklere ayırdıkları süre ve etkileşimlerin, çocukların gelecekteki okul başarısını da etkilediēi sonucuna ulaşılmıştır.

Velilerin okulla olan ilişkilerinde yöneticiler ile öğretmenlere yönelik tutum ve davranışlarının farklı olduēu da gùrùlmektedir. Yöneticilerden eēitim ve öğretimin dışa dönük yönüyle ilgilenmelerini beklerken, öğretmenlerden bu beklentilerin içe dönük olduēu dikkat çekmektedir. Veli ile iletişim kurma yöntemleri geliştirmede daha çok yöneticiler sorumlu tutulmaktadır. Velinin yanlış ve eksik bilgilerinin giderilmesi, okul ortamının aileler dikkate alınarak hazırlanması ve daha cazip hale getirilmesi, okul işlerinin planlanmasında çevrenin de işin içine katılması gibi konular bu sorumluluklardan bazılarıdır.

İncelenen bu çalışmalarda veli katılımlarını artırma yollarına yönelik olarak da çeşitli çùzùm yolları üretilmiştir, Ayrıca velilerin öğretmenlerden ve yöneticilerden beklentilerinin ayrı ayrı tespit edilerek karşılanmasının, öğrencilerin eēitim ve öğretimlerinde başarayı daha da arttıracakēı saptanmıştır.

Araştırmalarda veli-öēretmen ve veli-yönetici arasındaki iletişime yönelik bulgular okul aile birliēi çalışmalarıyla ilişkilendirilirken, öğrencilerin öğretmenleriyle olan iletişimlerine yönelik bulguların yüksek öğrenimlerle ilgili olduēu gùrùlmektedir. Bazı araştırmalarda, öğrencilerin eēitim düzeyi yükseldikçe veli katılımının azaldıēı

görülmektedir. Bunun nedenlerini ve çözüm yollarını ortaya koyacak yeni araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca velilerin, öğretmenler ve yöneticilerle olan iletişimleri sonucu oluşan eğitime katkılarının yanında belki de en önemlisi, öğrencilerin bu iletişimden etkilenme durumları ve bu etkenlerle ilişkilerinin eğitimlerine katkıları da ele alınması gereken konulardandır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren, örneklem, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi, verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma ile resmi ve özel ilköğretim okullarında çocukları bulunan velilerin görüşleri alınarak; yönetici ve öğretmenlerden beklentileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çalışma betimsel bir nitelik taşımaktadır. Araştırma, çok sayıda elemandan meydana gelen bir evrende, o evren hakkında genel bir yargıya varma amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örnek bir grup ya da örneklem üzerinde yapılan betimlemeli incelemeleri kapsayan “Tarama Modeli”ne (Karasar, 2007) göre düzenlenmiştir.

3.2. EVREN ve ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, 2009–2010 eğitim öğretim yılında Denizli ili merkezindeki 96 resmi ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan 64.677 veli ile 6 özel ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan 2.328 veli olmak üzere toplam 67.005 kişi oluşturmaktadır (www.denizlimeb.gov.tr).

Örneklemini ise, 2009–2010 eğitim öğretim yılında Denizli il merkezinde yer alan okullardan yansız olarak seçilen 9 resmi ilköğretim okulunda öğrencisi bulunan 418 veli ile yine il merkezindeki 6 özel ilköğretim okulunda öğrencisi bulunan velilerin tamamından yansız olarak seçilen 364 veli olmak üzere toplam 782 veli oluşturmaktadır. Aşağıda verilen formüle göre yapılan hesaplama sonucu, evrene göre en az ulaşılması gereken örneklem sayısı 384 kişidir. Bu araştırmada 782 velinin görüşlerine başvurulmuştur.

Üçüncü ve dördüncü alt problemlerde yer alan; velilerin, yöneticilerden ve öğretmenlerden beklenti düzeylerindeki yaşlarına, cinsiyetine, öğrenim durumuna, gelirine, öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklığına ve öğrencilerinin okudukları sınıflara göre farklılıkları ele alınırken öğrenim durumları, gelir ve görüşme sıklığı

tablolarının bazı gruplarındaki yeterli veli sayısının olmamasından dolayı birleştirmelere gidilmiştir.

Örnekleme en az olması gereken öğretmen sayısı, aşağıdaki formül kullanılarak bulunmuştur (Balcı, 1995:111).

$$n = \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2} \cdot \frac{1}{1 + \frac{1}{N} \cdot \frac{t^2 \cdot (PQ)}{d^2}}$$

N= Evrenin büyüklüğü

n = Örneklem büyüklüğü

d = Sorun düzeyi (.05)

t = Güven düzeyinin tablo değeri (t: 1.96)

PQ= (.50) . (.50) = .25 maksimum örneklem büyüklüğü için örneklem yüzdesi

Toplam 782 velinin okullara göre dağılımı (Tablo 1)'de gösterilmiştir;

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemi

İLKÖĞRETİM OKULUNUN ADI		VELİ SAYISI
D E V L E T O K U L U	Merkez İlköğretim Okulu	25
	Ticaret Borsası İlköğretim Okulu	45
	Okul Yaptırma ve Yaşatma Derneği İlköğretim Okulu	53
	Emsan Doğan Demircioğlu İlköğretim Okulu	39
	Raşit Özkardeş İlköğretim Okulu	51
	Basma Boya İlköğretim Okulu	90
	Yardım Sevenler Derneği İlköğretim Okulu	46
	Ahmet Gökşin İlköğretim Okulu	38
	Tekkeköy İlköğretim Okulu	31
Ö Z E L O K U L	Özel Pamukkale Eğitim Vakfı İlköğretim Okulu	63
	Özel Vildan İlköğretim Okulu	92
	Özel Denizli İlköğretim Okulu	49
	Özel Çamlık İlköğretim Okulu	52
	Özel Servergazi İlköğretim Okulu	53
	Özel ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Denizli İlköğretim Okulu	55
TOPLAM	782	

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Yüzgeç (2008) tarafından geliştirilen veri toplama aracından yararlanılarak hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde velilere ait kişisel bilgileri içeren altı soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise velilerin yönetici ve öğretmenlerden beklentilerini belirlemeyi amaçlayan 41'er soru yer almaktadır. Her sorunun yönetici ve öğretmenler için ayrı ayrı değerlendirilmesi istenmiştir.

Ayrıca velilerin sigara içme davranışıyla yönetici ve öğretmenlerin zararlı alışkanlıklara sahip olup olmaması konusundaki beklentileri arasındaki ilişkiyi anlamak amacıyla bir adet soru sorulmuştur.

Anketi oluşturan maddelerin iç tutarlılığını gösteren Croanbach Alfa değerleri belirlenmiştir. Buna göre anketin güvenilirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur.

Araştırma için ilgili kurumlardan gerekli izinler alındıktan sonra hazırlanan anket, resmi ilköğretim okullarında 786 veliye dağıtılmış, geriye dönen ve bunlardan hatasız bir şekilde doldurulan 418 adet anket üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Özel ilköğretim okullarında ise dağıtılan 650 anketten hatasız olarak doldurulan 364 adet anket değerlendirmeye alınmıştır. Dolayısıyla toplam 782 anket üzerinden bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

3.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Velilere uygulanan anketlerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS (The Statistical Packet for Social Sciences) 16.0 istatistik programı kullanılmıştır. Ölçek, beşli likert tipine göre hazırlanmıştır. Ölçeğin seçenekleri ve bunların sınırları, hiçbir zaman (1.00-1.79), çok az (1.80-2.59), bazen (2.60-3.39), çoğu zaman (3.40-4.19), her zaman (4.20-5.00) olarak belirlenmiştir (**Tablo 2**).

Tablo 2. Ölçeğin Düzey Aralıkları ve Katılma Dereceleri

Kategori	Düzey Aralığı	Katılma Derecesi
Beklenti derecesi	1.00-1.79	Hiçbir zaman
	1.80-2.59	Çok az
	2.60-3.39	Bazen
	3.40-4.19	Çoğu zaman
	4.20-5.00	Her Zaman

3.4.1. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde bilimsel istatistiklerden frekans (N), yüzde (%), ortalama (\bar{X}), standart sapma (ss), *ilişkisiz örneklem için t testi* ve yine *ilişkisiz örneklem için iki faktörlü ANOVA tekniği* kullanılmıştır.

Devlet okulunda öğrencisi bulunan velilerle, özel okulda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden ve öğretmenlerden beklenti düzeyleri arasında .05 düzeyinde anlamlı farklılıkların olup olmadığını ve ayrıca velilerin sigara içme alışkanlığı ile yöneticilerin zararlı alışkanlıklara sahip olup olmaması konusundaki 39. maddeye ilişkin velilerin görüşleri arasında .05 düzeyinde anlamlı farklılıkların olup olmadığını test ederken frekans (N), yüzde (%), ortalama (\bar{X}), standart sapma (ss), *ilişkisiz örneklem için t testi* kullanılmıştır. *İlişkisiz örneklem için t testi*, iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılır (Büyüköztürk 2002).

Velilerin yaşlarına, cinsiyetine, öğrenim durumuna, gelirin, öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklığına ve öğrencilerinin okudukları sınıflara göre .05 düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğine ise desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılması olan *ilişkisiz örneklem için iki faktörlü ANOVA tekniği* kullanılmıştır. İki faktörlü ANOVA tekniği, gruplararası iki faktörün bir bağımlı değişken üzerindeki etkisini ayrı ayrı test etmek yerine, faktörlerin temel etkilerini ve iki faktörün bağımlı değişken üzerindeki ortak etkisini eş zamanlı test etmek amacıyla kullanılır (Büyüköztürk 2002).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde devlet ve özel ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerin yönetici ve öğretmenlere ilişkin beklenti düzeylerine ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. DEVLET VE ÖZEL OKULLARDA ÖĞRENCİSİ BULUNAN VELİLERİN YÖNETİCİLERDEN VE ÖĞRETMENLERDEN BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu alt bölümde devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden ve öğretmenlerden beklenti düzeyleri arasında .05 düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğine yönelik bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Bu amaçla araştırmaya katılan velilerin, yönetici ve öğretmenlerden beklentilerini ölçmeye yönelik sorulan maddelere/ ifadelere ilişkin genel aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Yönetici ve öğretmenlere ilişkin beklenti düzeyleri arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığı t testi ile yoklanmıştır.

Velilerin öğretmenler ve yöneticilerden beklenti düzeylerine genel anlamda bakıldığında hem yöneticilerden ($\bar{X}=4,55$) hem de öğretmenlerden ($\bar{X}=4,49$) beklentilerinin “her zaman” düzeyinde olduğu görülmektedir. Ayrıca velilerin öğretmenler ve yöneticilerden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır [$t_{(1562)}=3.49, p<.05$] (Tablo 3). Velilerin, öğretmenlere göre yöneticilerden beklentileri daha yüksektir.

Tablo 3. Velilerin, Yönetici ve Öğretmenlerden Genel Beklenti Düzeyleri

Beklentiler	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
Yöneticiden	782	4,55	12,34	1562	3,491	.007*
Öğretmenden	782	4,49	14,09			

* $p<.05$

Velilerin, öğretmenler ve yöneticilerden beklentileri arasında, öğretmenlere göre yöneticiler lehine beklentilerinin daha yüksek olmasının nedenlerinden biri; okula giden çocuklarının bir üst öğrenime hazır olmalarını isteyen veliler, başarıya ulaşılabilmesi için okuldaki yöneticileri en yetkili kişi olarak görmeleri ve bunun sonucu olarak başarıda onlara daha fazla sorumluluk vermek istemiş olabilirler. Okulun tüm imkân ve yetkilerini elinde bulunduran yöneticilerin, personeli olan öğretmenlerin aracılığıyla farklı yollar (araç-gereç çeşitliliği sağlama, yöntem-teknik kullanma bilgisi, çevreden yararlanma gibi...) kullanarak başarıya ulaşmada rehber olmalarını istemeleri bu beklenti düzeyini yöneticiler lehine çevirmiş olabilir. Ayrıca, öğretmenlerin başarıya etkisinin, sınıfta bulunan öğrencilerinin dışına çıkamadığını düşünmeleri, tüm okul başarısı adına ve okulun her öğrencisi üzerinde öğretmene eşdeğer etkisinin olduğunu düşündükleri yöneticilerin, onlara yönelik anlamlı beklenti düzeylerinin başka bir nedeni olabilir.

4.2. DEVLET VE ÖZEL OKULLARDA ÖĞRENCİSİ BULUNAN VELİLERİN OKUL TÜRÜNE GÖRE YÖNETİCİLERDEN VE ÖĞRETMENLERDEN BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın ikinci alt probleminde devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin okul türüne göre yöneticilerden beklenti düzeylerinin neler olduğu ve beklenti düzeyleri arasında .05 düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğine yönelik bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Bu amaçla araştırmaya katılan velilerin, yöneticilerden beklentilerini ölçmeye yönelik sorulan 41 maddeye ilişkin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Devlet okulunda öğrencisi bulunan velilerle özel okulda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığı t testi ile sınanmış, elde edilen bulgular Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Velilerin, Yöneticilerden ve Öğretmenlerden Okul Türüne Göre Beklenti Düzeyleri

Beklentiler		Okul	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
1-Disiplinli bir okul ortamı sağlamasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,79	,511	780	2,397	.000*
		Özel	364	4,70	,586			
	Öğretmen	Devlet	418	4,59	,750	780	1,747	,601
		Özel	364	4,50	,690			
2-Eğitim-öğretim ile ilgili yeni gelişmeleri okula getirmesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,78	,511	780	-1,191	.054
		Özel	364	4,82	,509			
	Öğretmen	Devlet	418	4,65	,726	780	-2,415	.000*
		Özel	364	4,76	,547			
3-Öğrencilerin okula seveerek gelmelerini sağlamalarını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,80	,529	780	,189	.595
		Özel	364	4,79	,579			
	Öğretmen	Devlet	418	4,88	,420	780	-,303	,582
		Özel	364	4,88	,410			
4-Okul-çevre arasında etkili bir iletişim kurmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,53	,706	780	-3,067	.000*
		Özel	364	4,68	,598			
	Öğretmen	Devlet	418	4,48	,746	780	-2,346	.003*
		Özel	364	4,60	,642			
5-Okulun etkinlikleri hakkında çevreyi bilgilendirmesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,47	,720	780	-,334	.811
		Özel	364	4,49	,729			
	Öğretmen	Devlet	418	4,23	,891	780	-,285	.025*
		Özel	364	4,25	,800			
6-Sınıfları ve okulun diğer birimlerini velilerin ziyaretine açmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	3,89	1,107	780	-1,306	.042*
		Özel	364	3,99	1,015			
	Öğretmen	Devlet	418	3,66	1,144	780	-2,255	.001*
		Özel	364	3,83	1,000			
7-İhtiyaç duyduğumda rahatlıkla ulaşabilmeyi beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,67	,698	780	-1,148	.020*
		Özel	364	4,72	,624			
	Öğretmen	Devlet	418	4,75	,639	780	-1,896	.000*
		Özel	364	4,83	,388			
8-Dinleme becerisine sahip olmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,73	,628	780	-,481	.242
		Özel	364	4,75	,541			
	Öğretmen	Devlet	418	4,72	,624	780	-1,652	.001*
		Özel	364	4,79	,461			
9-Okul genelinde öğrenci başarısını izlemesini, değerlendirmesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,64	,658	780	-2,013	.001*
		Özel	364	4,73	,608			
	Öğretmen	Devlet	418	4,72	,641	780	-2,120	.000*
		Özel	364	4,80	,480			
10-Öğrenci işlerinin zamanında yerine getirilmesini sağlamasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,91	,289	780	2,388	.000*
		Özel	364	4,85	,404			
	Öğretmen	Devlet	418	4,16	1,300	780	,200	,329
		Özel	364	4,14	1,230			
11-Okulun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,96	,199	780	1,396	.005*
		Özel	364	4,94	,338			
	Öğretmen	Devlet	418	4,55	,910	780	-1,834	.000*
		Özel	364	4,66	,734			
12-Öğrencilerin sağlığı için hijyenik bir ortam ortaya çıkartmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,96	,226	780	1,979	.000*
		Özel	364	4,92	,291			
	Öğretmen	Devlet	418	4,75	,597	780	,169	,962
		Özel	364	4,74	,565			
13-Öğrencilere gerekli rehberlik hizmetlerini sunmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,65	,658	780	-2,602	.000*
		Özel	364	4,76	,508			
	Öğretmen	Devlet	418	4,58	,722	780	-3,247	.000*
		Özel	364	4,73	,508			

* p<.05

Tablo 4'ün Devamı. Velilerin, Yöneticilerden ve Öğretmenlerden Okul Türüne Göre Beklentileri

Beklentiler		Okul	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
14-Çocuklara karşı ilgisiz velileri uyarmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,56	,791	780	1,470	,384
		Özel	364	4,48	,751			
	Öğretmen	Devlet	418	4,62	,740	780	-,573	,255
		Özel	364	4,65	,669			
15-Öğrencilerin okula devamını izleme, devamsızlığı önleyici önlemleri uygulamasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,75	,615	780	1,105	,192
		Özel	364	4,71	,583			
	Öğretmen	Devlet	418	4,69	,671	780	-2,026	,000*
		Özel	364	4,78	,501			
16 Öğrencilerin sosyal kulüp çalışmalarını denetleme ve değerlendirmesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,29	,912	780	-1,959	,017*
		Özel	364	4,41	,793			
	Öğretmen	Devlet	418	4,32	,881	780	-3,939	,000*
		Özel	364	4,54	,652			
17-Demokratik bir kişiliğe sahip olmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,77	,601	780	-,438	,295
		Özel	364	4,79	,523			
	Öğretmen	Devlet	418	4,79	,549	780	-1,279	,009*
		Özel	364	4,84	,433			
18-İnsana saygılı olmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,93	,327	780	,232	,664
		Özel	364	4,92	,335			
	Öğretmen	Devlet	418	4,92	,353	780	-,933	,056
		Özel	364	4,94	,244			
19-Adil olmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,92	,292	780	-,117	,788
		Özel	364	4,93	,273			
	Öğretmen	Devlet	418	4,91	,377	780	-1,928	,000*
		Özel	364	4,95	,229			
20-Hoşgörülü olmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,83	,458	780	,765	,164
		Özel	364	4,80	,475			
	Öğretmen	Devlet	418	4,78	,572	780	-1,090	,032*
		Özel	364	4,82	,470			
21-Çevredekilere güven vermesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,84	,511	780	-1,981	,000*
		Özel	364	4,90	,365			
	Öğretmen	Devlet	418	4,81	,539	780	-2,837	,000*
		Özel	364	4,90	,365			
22-Giyim ve görünüşüne özen göstermesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,64	,700	780	-1,011	,088
		Özel	364	4,69	,630			
	Öğretmen	Devlet	418	4,61	,736	780	-,563	,204
		Özel	364	4,64	,656			
23-Okulun ihtiyaçları için gereken yardımın açıklamalar yaparak istenmesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,54	,813	780	,869	,103
		Özel	364	4,49	,937			
	Öğretmen	Devlet	418	4,36	,925	780	1,558	,010*
		Özel	364	4,25	1,114			
24-Öğretmenlerin zamanında derse girip çıkmalarını sağlamasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,83	,573	780	-,190	,748
		Özel	364	4,84	,569			
	Öğretmen	Devlet	418	4,48	1,087	780	2,320	,001*
		Özel	364	4,29	1,228			
25-Açıklamalarını herkesin anlayabileceği bir şekilde açık yapmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,84	,435	780	-,663	,196
		Özel	364	4,86	,395			
	Öğretmen	Devlet	418	4,81	,535	780	-1,469	,003*
		Özel	364	4,86	,375			
26-Çocukların iyi yetişmesi için gereken hazırlıkları yapmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,85	,500	780	-,260	,645
		Özel	364	4,86	,410			
	Öğretmen	Devlet	418	4,89	,412	780	-,997	,057
		Özel	364	4,92	,354			
27-Velilerin de katılacağı faaliyetler düzenlemesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	3,76	,972	780	-1,763	,100
		Özel	364	3,88	,942			
	Öğretmen	Devlet	418	3,70	,967	780	-1,157	,392
		Özel	364	3,78	,942			

* p<.05

Tablo 4'ün Devamı. Velilerin, Yöneticilerden ve Öğretmenlerden Okul Türüne Göre Beklentileri

Beklentiler		Okul	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
28-Okula gittiğimizde ilgi göstermesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,53	,707	780	,495	.072
		Özel	364	4,50	,780			
	Öğretmen	Devlet	418	4,59	,667	780	,189	,579
		Özel	364	4,58	,690			
29-Okulun sosyal etkinliklerde başarılı olmasını sağlamasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,65	,633	780	,360	.803
		Özel	364	4,63	,613			
	Öğretmen	Devlet	418	4,50	,743	780	,202	,786
		Özel	364	4,49	,725			
30-Velilere ulaştırılacak duyuruları mutlaka bize ulaştırarak bir sistem kurmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,69	,578	780	-2,422	.000*
		Özel	364	4,78	,463			
	Öğretmen	Devlet	418	4,56	,708	780	-2,262	.001*
		Özel	364	4,66	,606			
31-Okulda velilerin de bilgilendirilmesini sağlayacak konferanslar düzenlemesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,21	,904	780	-1,553	.075
		Özel	364	4,30	,828			
	Öğretmen	Devlet	418	4,01	,972	780	,440	,662
		Özel	364	3,98	,985			
32-Okulda öğretmenlerle rahat konuşulacak bir yer sağlanmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,59	,729	780	-1,876	.001*
		Özel	364	4,68	,589			
	Öğretmen	Devlet	418	4,23	1,076	780	-,059	,717
		Özel	364	4,24	1,073			
33-Eve ziyarete gelmesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	2,90	1,259	780	-1,310	.074
		Özel	364	3,02	1,361			
	Öğretmen	Devlet	418	3,46	1,106	780	-,695	.022*
		Özel	364	3,52	1,207			
34-Kültürel faaliyetlere katılmasını öğrencileri ve bizi de teşvik etmesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,04	,962	780	-1,492	.229
		Özel	364	4,14	,890			
	Öğretmen	Devlet	418	4,05	,939	780	-2,225	,961
		Özel	364	4,20	,871			
35-Eğitim kalitesini artırmak için anket vb çalışmaları yapmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,11	,933	780	-,079	.787
		Özel	364	4,12	,949			
	Öğretmen	Devlet	418	4,08	,936	780	1,633	,647
		Özel	364	3,97	,972			
36-Öğrencimi sadece okulda değil, okul dışı zamanlarda arayarak ders durumunu kontrol etmesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	3,55	1,227	780	-,166	.193
		Özel	364	3,56	1,294			
	Öğretmen	Devlet	418	3,92	1,076	780	-1,239	,317
		Özel	364	4,02	1,073			
37-Öğrencilerin ve velilerin kişisel farklılıklarına saygı göstermesini beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,67	,636	780	-,263	.415
		Özel	364	4,68	,573			
	Öğretmen	Devlet	418	4,68	,612	780	-,249	,733
		Özel	364	4,70	,601			
38-Sürekli olarak bir gazete, mecmuayı takip etmesini ve bu konuda öğrencilere örnek olmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,19	1,036	780	-2,357	.002*
		Özel	364	4,35	,842			
	Öğretmen	Devlet	418	4,29	,952	780	-1,551	,130
		Özel	364	4,39	,847			
39-Zararlı alışkanlıklara sahip olmamasını (sigara vb) ve bu konuda öğrencilere örnek olmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,68	,833	780	-,133	.570
		Özel	364	4,69	,701			
	Öğretmen	Devlet	418	4,66	,854	780	-1,080	,068
		Özel	364	4,72	,719			
40-İletişim araçlarını takip etmede bilgi sahibi olmasını ve bu konuda öğrencilere örnek oluşturmasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,50	,855	780	-2,389	.001*
		Özel	364	4,64	,742			
	Öğretmen	Devlet	418	4,56	,818	780	-2,586	.000*
		Özel	364	4,70	,685			
41-Yardıma ihtiyacı olan öğrencilere gerekli yardımı sağlamasını beklerim.	Yönetici	Devlet	418	4,74	,561	780	,283	.592
		Özel	364	4,73	,581			
	Öğretmen	Devlet	418	4,63	,674	780	,652	,193
		Özel	364	4,60	,726			
TOPLAM	Yönetici	Devlet	418	4,53	1,246	780	-1,488	,696
		Özel	364	4,56	1,218			
	Öğretmen	Devlet	418	4,46	1,473	780	-1,749	,365
		Özel	364	4,51	1,327			

İlköğretim okullarında öğrencisi olan velilerin okul türüne göre yöneticilerden ve öğretmenlerden beklenti düzeylerine yönelik görüşlerinin yer aldığı Tablo 4'deki her bir maddeye ilişkin bulgular ve yorumlar, aynı maddeye verilen cevapları karşılaştırabilmek amacıyla birlikte ele alınmıştır.

Genel anlamda bakıldığında devlet okulundaki velilerin yöneticilerden en çok beklenti içerisinde olduğu ilk üç maddenin “Okulun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almasını beklerim (M11).” ($\bar{X}=4,96$), Öğrencilerin sağlığı için hijyenik bir ortam ortaya çıkartmasını beklerim (M12).” ($\bar{X}=4,96$) ve “İnsana saygılı olmasını beklerim (M18).” ($\bar{X}=4,93$) maddelerinin olduğu görülmektedir. Özel okuldaki velilerin yöneticilerden en çok beklenti içerisinde oldukları maddeler ise “Okulun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almasını beklerim (M11).” $\bar{X}=4,96$, “Adil olmasını beklerim (M19).” ($\bar{X}=4,93$), “İnsana saygılı olmasını beklerim. (M18)” ($\bar{X}=4,92$) ve “Öğrencilerin sağlığı için hijyenik bir ortam ortaya çıkartmasını beklerim (M12).” ($\bar{X}=4,92$) maddeleridir.

Devlet ve özel okuldaki velilerin öğretmenlerden en çok beklenti içerisinde oldukları maddelerin aynı maddeler olduğu [“İnsana saygılı olmasını beklerim (M18).” ($\bar{X}=4,92/\bar{X}=4,94$), “Adil olmasını beklerim (M19).” ($\bar{X}=4,93/\bar{X}=4,95$) ve “Çocukların iyi yetişmesi için gereken hazırlıkları yapmasını beklerim (M26).” ($\bar{X}=4,89/\bar{X}=4,92$)], ancak sıralamasının farklı olduğu görülmektedir.

Hem devlet hem de özel okuldaki velilerin yöneticilerden en az beklenti içerisinde olduğu ilk üç maddenin de yine aynı maddeler [“Eve ziyarete gelmesini beklerim (M33).” ($\bar{X}=2,90/\bar{X}=3,02$), “Öğrencimi sadece okulda değil, okul dışı zamanlarda arayarak ders durumunu kontrol etmesini beklerim (M36).” ($\bar{X}=3,55/\bar{X}=3,56$) ve “Velilerin de katılacağı faaliyetler düzenlemesini beklerim (M27).” ($\bar{X}=3,76/\bar{X}=3,88$)] olduğu tespit edilmiştir.

Devlet ve özel okuldaki velilerin öğretmenlerden en az beklenti içerisinde oldukları maddelerin de yine aynı maddeler olduğu [“Eve ziyarete gelmesini beklerim (M33).” ($\bar{X}=3,46/\bar{X}=3,52$), “Sınıfları ve okulun diğer birimlerini velilerin ziyaretine açmasını beklerim (M6).” ($\bar{X}=3,66/\bar{X}=3,83$) ve “Velilerin de katılacağı faaliyetler düzenlemesini beklerim (M27).” ($\bar{X}=3,70/\bar{X}=3,78$)], ancak öncelik sırasının farklı olduğu anlaşılmaktadır.

Devlet ve özel okulda öğrencisi bulunan velilerin, okul yöneticilerinden beklentileri karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı olan maddelere aşağıda yer verilmiştir;

- Devlet okulu velileri, yöneticilerden; “Disiplinli bir okul ortamı sağlamasını beklerim.”, “Öğrencilerin kayıt, kabul, nakil, mezuniyet vb. işlerinin zamanında yerine getirilmesini sağlamasını beklerim.”, “Okulun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almasını beklerim.”, “Öğrencilerin sağlığı için hijyenik bir ortam ortaya çıkartmasını beklerim.” ifadelerini *her zaman* düzeyinde bekledikleri ve özel ilköğretim okulu velilerine göre daha yüksek bir beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.
- Özel okul velileri, yöneticilerden; sadece sınıfları ve okulun diğer birimlerini velilerin ziyaretine açmalarını *çoğu zaman* bekledikleri, “Okul-çevre arasında etkili bir iletişim kurmasını beklerim.”, “İhtiyaç duyduğumda rahatlıkla ulaşabilmeyi beklerim.”, “Okul genelinde öğrenci başarısını izlemesini, değerlendirmesini beklerim.”, “Öğrencilere gerekli rehberlik hizmetlerini sunmasını beklerim.”, “Öğrencilerin sosyal kulüp çalışmalarını denetleme ve değerlendirmesini beklerim.”, “Velilere ulaştırılacak duyuruları mutlaka bize ulaştıracak bir sistem kurmasını beklerim.”, “Okulda öğretmenlerle rahat konuşulacak bir yer sağlanmasını beklerim.”, “İletişim araçlarını takip etmede bilgi sahibi olmasını (Televizyon programlarında seçici olmak vb) ve bu konuda öğrencilere örnek oluşturmasını beklerim.” ifadelerini ise *her zaman* düzeyinde bekledikleri ve devlet okulu velilerine göre yüksek bir beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.

Devlet okulu velilerinin, yöneticilerden beklentileri değerlendirildiğinde okul kurallarının düzenli işleyişi, sağlık, güvenlik ve resmi işlerin takibi gibi temel konularla ilgili oldukları görülmektedir. Bunun nedeni; okullarının temel işleyişinin dışındaki diğer konuların kendilerini ilgilendirmediklerini düşünmeleri olabilir. Beklenti içerisinde oldukları bu gibi temel davranışların karşılanmasıyla, kendilerine göre eğitim-öğretim görevinin yerine getirildiğine inanmaları da bu anlamlılığın bir diğer sebebi olabilir.

Özel okulu velilerinin, yöneticilerden beklentilerine bakıldığında ise, çoğu maddenin aynı zamanda öğretmenlerden de beklendiği görülmektedir. Bunun nedeni; yöneticilerin, öğretmenlerden ayrı düşünülmeyip çocuklarının başarılarını izlemeye ve veli iletişimde benzer sorumlulukları beraber yüklenmeleri gerektiğini düşünmelerinden olabilir. Sadece yöneticilerden, öğretmenlerle rahat konuşulabilecek bir yer sağlamalarını beklemeleri, maddi imkânları kullanma yetkisinin yöneticilere ait olduğunu düşünmelerinden kaynaklanabilir.

Devlet okulu velileri ile özel okul velilerinin beklentilerine genel anlamda bakıldığında devlet okulundaki velilerin yöneticilerden hem farklı hem de daha az beklenti içerisinde oldukları, iki veli grubunun aynı görevlere farklı anlamlar yükledikleri söylenebilir (Tablo 4).

Devlet ve özel okulda öğrencisi bulunan velilerin, öğretmenlerden beklentileri karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı olan maddelere aşağıda yer verilmiştir;

- Devlet okulu velileri, öğretmenlerden; “Okulun ihtiyaçları için gereken yardımın açıklamalar yaparak istenmesini beklerim.”, “Öğretmenlerin zamanında derse girip çıkmalarını sağlamasını beklerim.” ifadelerine *her zaman* düzeyinde katıldıkları özel okul velilerine göre daha yüksek bir beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.
- Özel okul velilerinin, öğretmenlerden; “Sınıfları ve okulun diğer birimlerini velilerin ziyaretine açmasını beklerim.”, “Eve ziyarete gelmesini beklerim.” ifadelerinde *çoğu zaman* düzeyinde bir beklenti içerisinde oldukları görülürken, “Eğitim-öğretim ile ilgili yeni gelişmeleri okula getirmesini beklerim.”, “Okul-çevre arasında etkili bir iletişim kurmasını beklerim.”, “Okulun etkinlikleri hakkında çevreyi bilgilendirmesini beklerim.”, “İhtiyaç duyduğumda rahatlıkla ulaşabilmeyi beklerim.”, “Dinleme becerisine sahip olmasını beklerim.”, “Okul genelinde öğrenci başarısını izlemesini, değerlendirmesini beklerim.”, “Okulun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almasını beklerim.”, “Öğrencilere gerekli rehberlik hizmetlerini sunmasını beklerim.”, “Öğrencilerin okula devamını izleme, devamsızlığı önleyici önlemleri uygulamasını beklerim.”, “Öğrencilerin sosyal kulüp çalışmalarını denetleme ve değerlendirmesini beklerim.”, “Demokratik bir

kişiliğe sahip olmasını beklerim.”, “Adil olmasını beklerim.”, “Hoşgörülü olmasını beklerim.”, “Çevredekilere güven vermesini beklerim.”, “Açıklamalarını herkesin anlayabileceği bir şekilde açık yapmasını beklerim.”, “Velilere ulaştırılacak duyuruları mutlaka bize ulaştıracak bir sistem kurmasını beklerim.”, “İletişim araçlarını takip etmede bilgi sahibi olmasını ve bu konuda öğrencilere örnek oluşturmasını beklerim.” ifadelerinde ise *her zaman* düzeyinde bir beklenti içerisinde oldukları ve devlet okulu velilerine göre daha yüksek bir beklentiye sahip oldukları görülmektedir.

Devlet okulu öğretmenlerinin, velilerden çok yardım istenmesi ve derslere düzenli girip çıkmamaları devlet okulu velilerinin bu beklentilerini öne çıkarmış olabilir. Bu iki beklenti dışında çocuklarının eğitim-öğretim ihtiyaçları veya öğretmenlerinin kişilik özellikleri gibi maddelerde anlamlı beklenti içine girmemeleri bu ihtiyacı veya kaygıyı taşımadıklarından olabileceği gibi bu ihtiyaçlarını dersane veya özel ders gibi başka yollarla temin ettiklerinden de olabilir.

Özel okul velilerinin, devlet okulundaki velilerden daha fazla bir beklenti içinde olmalarının nedeni, çocuklarının eğitiminde öğretmenlerine güvendiklerini veya onları herkesten daha çok sorumlu tuttukları söylenebilir. Ayrıca öğretmenlerden beklenen maddelere bakıldığında da kişisel özellikleriyle ilgili olduğu kadar, öğrencilerinin eğitim-öğretimini etkileyecek beklentiler de söz konusudur.

Devlet ve özel okulda öğrencisi bulunan velilerinin beklentileri genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmenlere göre yöneticilerinden daha fazla bir beklenti içerisinde oldukları anlaşılmaktadır. Velilerin okul yöneticilerinden daha fazla bir beklenti içinde olmalarının nedeni, yöneticileri okul düzenini sağlamada daha öncelikli ve yetkili görmeleri olabilir.

Ayrıca Devlet okulundaki velilerin yöneticilerden ve öğretmenlerden beklentileri, özel okuldaki velilerin yönetici ve öğretmenlerin beklentilerine göre daha düşüktür.

Devlet okulunda öğrencisi bulunan velilerin bu okullardan eğitim-öğretim hizmetlerini alırken, özel okulda öğrencisi bulunan velilerden farklı olarak yöneticilerine ve öğretmenlerine herhangi bir ücret vermemeleri onların beklenti düzeylerini düşürmüş olabilir. Gönderdiği okullardaki yönetici ve öğretmenlere

yeterliliklerine inanmadıkları halde zorunlu olarak çocuklarını göndermeleri veya devlet okullarındaki velilerin çocuklarının daha ileri eğitim-öğretime devam etme kaygısını daha az taşımaları da bir başka neden olabilir.

Bu duruma özel okul velilerini açısından bakıldığında hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden devlet okulu velilerine göre daha yüksek beklenti düzeyinde oldukları söylenebilir. Bunun nedeni; öğrencilerini belli bir ücret ödeyerek gönderdiklerini düşünmeleri ve bunun karşılığı olarak da beklentilerinin daha fazla olduğu söylenebilir. Ayrıca; özel okul velileri yönetici ve öğretmenlerden çocukları için almak istedikleri eğitim kalitesinin, devlet okullarından daha farklı ve daha fazla olduğunu düşündükleri için bu okulları tercih etmeleri, onların beklenti düzeyini arttıran nedenlerden biri olabilir.

Aşağıda velilerin, yöneticilerden ve öğretmenlerden beklentileri madde madde değerlendirilmiştir:

“Disiplinli bir okul ortamı sağlamasını beklerim. (M1)” ifadesine, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde bir beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Devletteki okul velilerinin yöneticilerden beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,79$ iken özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,70$ çıkmıştır. Öğretmenlerden ise devlet okulundaki velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,59$ iken özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,50$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında velilerin öğretmenlere yönelik beklenti düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmazken, yöneticilere yönelik beklentileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın devlet okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir (Tablo 4). Devlet okullarındaki veliler, özel okullara göre daha farklı kültürlerden oluşan insanların toplandıkları devlet okullarında her türlü çatışmanın yaşanabileceğini düşündüklerinden olsa gerek, bu konuda okul yöneticilerinden daha fazla beklenti içerisine girmiş olabilirler.

Balcı (2003), etkili okulda öğretmenlerin göstermesi gereken davranışlardan birinin sınıfta düzenli ve disiplinli bir ortam sağlamak olduğunu belirtmiştir. Her iki okul velisinin de bu durumun farkında olduğu ve öğretmenden “her zaman” düzeyinde bu davranışı beklediği söylenebilir. Velilerin yöneticilerden de disiplinli bir okul ortamı

sağlamasını bekledikleri, hatta bu konuda öğretmenlere göre daha yüksek bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Fidan ve Erden (1994)'in de belirttiği gibi yöneticinin, öğrencilerle aralarındaki ilişkiler modern ve demokratik toplumlarda yerine göre arkadaşlık niteliğindedir. Geleneksel toplumlarda ise bireylerin okul yöneticilerinden disiplinli ve otoriter davranışlara sahip olması beklenir. Ülkemizde de geleneksel toplumun özellikleri kısmen görülmektedir. Dolayısıyla veliler de böyle bir toplumda yaşayan bireyler olarak, yöneticilerden daha disiplinli bir okul ortamı sağlamasını istemiş olabilirler.

Sonuç olarak veliler, hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden okulda disiplini sağlamasını beklemektedirler. Nas (1994)'ın yapmış olduğu çalışmada veliler, disiplinin fiziksel cezalarla değil, çağdaş yöntemlerle sağlanması gerektiği görüşündedirler. Her iki çalışmada da veliler okullarda disiplinin olması gerektiğini belirtmektedirler.

“Eğitim-öğretim ile ilgili yeni gelişmeleri okula getirmesini beklerim. (M2)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yöneticiden hem de öğretmenden “her zaman” düzeyinde bir beklenti içerisinde olduklarını görüyoruz. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,78$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,82$ çıkmıştır. Velilerin yöneticilere ilişkin beklentileri arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Ekber (2000)'in araştırmasında, okul müdürlerinin okul liderliğiyle ilgili olarak sahip olması gereken yeterliliklerden birinin, eğitimdeki yeni yaklaşımları okula taşıma ve paylaşma yeterliliği olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla tarafımızdan yapılan çalışmada da velilerin böyle bir beklenti içerisinde olması doğal karşılanabilir.

Velilerin öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okulundaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,65$ iken özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,76$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre, iki değişken arasında öğretmenlerden olan beklenti düzeyi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullar lehine olduğu görülmektedir.

Yılman (1978)'in belirttiğine göre öğretmenin en önemli görevlerinden biri de öğrencilere nasıl ve ne şekilde daha çok faydalı olabileceğini sürekli olarak araştırmak ve yeni teknik ve buluşları takip etmektir. Araştırmamızda bu görev veliler tarafından

en üst düzeyde beklenmektedir. Yılmaz (1994)'ın çalışmasında ise veliler okul müdürü ve öğretmenlerinin çağdaş eğitim öğretim anlayışlarını yeterince bilmedikleri ve uygulamadıklarına inanmaktadırlar. Bu araştırmanın sonucu da gösteriyor ki veliler yönetici ve öğretmenlerin yeni gelişmeler konusunda kendilerini yenilemesi gerektiğine inanıyorlar. Dolayısıyla tarafımızdan yapılan bu çalışmada da velilerin “her zaman” düzeyinde eğitim-öğretim ile ilgili yeni gelişmelerin okula getirilmesi beklentisi içerisinde olmasını haklı çıkarmaktadır.

Özel okul velilerinin devlet okulu velilerine göre yöneticilerden ve öğretmenlerden beklentilerinin daha yüksek çıktığı görülmektedir. Çocuklarını özel okula gönderen velilerin bu okul türünü seçme nedenlerinden biri, özel okula yönelik beklentilerinin daha fazla olmasındandır. Bu nedenle hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden beklentilerinin daha fazla olması doğaldır. Özel okulu tercih eden velilerin, devlet okulundaki yönetici ve öğretmenlerin kadrolu devlet memuru olmalarından dolayı kendilerini çok fazla yenilemediklerini ve yenilikleri okula getirme konusunda yetersiz olduklarını düşündüklerinden dolayı özel okulu seçmeleri, yönetici ve öğretmenlerden böyle bir anlamlı beklentiye girmesinin sebebi olabilir. Ayrıca özel okul velilerinin, devlet okul velilerine göre yeni gelişmelerin kullanılmasının eğitim-öğretimi daha etkili kılacağını düşünmeleri, bu anlamlı beklenti farkının bir başka sebebi olabilir.

“Öğrencilerin okula seyerek gelmelerini sağlamalarını beklerim. (M3)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden bu davranışı “her zaman” düzeyinde bekledikleri görülmektedir. Yöneticilerden, devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,80$ iken özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,79$ çıkmıştır. Her iki okul türündeki velilerin öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,88$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerde hem de öğretmenlerde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. İnsanların seyerek yaptığı bir işte, başarıya daha kolay ulaştıkları düşünüldüğünde, velilerin çocuklarının başarılı olması için okula seyerek gelmelerini sağlamalarını yönetici ve öğretmenlerden üst düzeyde beklemeleri doğaldır. Fidan ve Erden (1994)'in de belirttiği gibi okulun fiziki yapısı, araç gereçlerinin yeterli sayıda ve

nitelikte olması sağlanarak, bunların yanında değişik etkinlikler düzenlenerek öğrencilerin okula ve derslere isteyerek gelmeleri gerçekleştirilebilir.

“Okul-çevre arasında etkili bir iletişim kurmasını beklerim. (M4)” ifadesine bakıldığında özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden bu davranışı “her zaman” düzeyinde beledikleri görülmektedir. Yöneticilerden, devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,53$ iken özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,68$ çıkmıştır. Velilerin öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise, devlet okulu velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,48$ iken özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,60$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerde hem de öğretmenlerde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Özel okullardaki velilerin beklenti düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Yılman (1978)’in, Fidan ve Erden (1994)’in ve Ekber (2000)’in belirttiklerine göre öğretmen ve yöneticiler çevreyle ve ailelerle işbirliği yaparak iletişim kurma yeterliliğine sahip olmaları gerekmektedir. Araştırmamıza katılan velilerin, üst düzeydeki beklentilerinden, bu yeterliliğinin önemini farkında olduklarını söyleyebiliriz. Bursalıoğlu (1987)’na göre de okul-halk ilişkilerinin genel amaçlarından biri okula ilişkin yanlış anlamaları düzeltmek ve eleştirileri cevaplamaktır. Bunu en iyi yapacak olanlar da yönetici ve öğretmenlerdir. Koçak (1988) ve Doğan (1995)’in çalışmalarında yönetici ve öğretmenlerden kaynaklanan iletişim engellerinden söz edilmektedir. Özel okul velilerinin beklentisinin daha fazla olmasının sebebi çocuklarını bu okullara göndererek, devlet okul velilerine göre böyle iletişim engelleriyle daha az karşılaşmak istemeleri olabilir. Özgüt (1991)’in yapmış olduğu çalışmasında da belirtildiği gibi iletişim becerileriyle ilgili eğitim, iletişim çatışmalarına girme eğilimini belli ölçüde azaltmaktadır. Her iki okulun yönetici ve öğretmenleri bu eğitimlere katılarak beklentilere cevap verebilirler.

“Okulun etkinlikleri hakkında çevreyi bilgilendirmesini beklerim. (M5)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden bu davranışı “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden, devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,47$ iken özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,49$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Velilerin

öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,23$ iken özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,25$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişkenin öğretmenlerden olan beklenti düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullardaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Nural (1987)'in Beşer (1965)'den aktardığına göre aileleri, okulun gerçekleştirdiği faaliyetlere dahil etmek, geziler düzenlemek, bayramlarda ortaklaşa programlar uygulamak, velilerin rol aldığı temsiller yapmak, çevrenin milli oyunlarını geliştirici çalışmalar, açılacak sergiler yeni dostluk davranışlarının ortaya çıkmasına fırsatlar verir. Bunun yanı sıra bu etkinlikler ana-baba ve öğrenciler arasında sosyal ilişkileri geliştirir. Bu nedenle, öğretmen ve okul yöneticileri bu tür faaliyetlerden öğrenci velilerini haberdar etmelidirler. Nural (1987)'in yaptığı çalışmada velilerin, yöneticilerden okulun faaliyetlerinden haberdar edilme davranışını “her zaman” düzeyinde beklmeleri araştırmamızı destekler niteliktedir. Bu beklentinin özel ilköğretim okullarının lehine öğretmen beklentilerinde daha anlamlı çıkması, devlet okullarında Kaşıkçı (1996)'ın yaptığı çalışmada da belirtildiği gibi öğretmenlerin % 50'si kendini “velilerin eğitim ve okula ilişkin bilgi yetersizliğini giderme” konusunda “yetersiz” gördüklerini bilmelerinden olabilir. Yani öğretmenlerin kendini yetersiz gördükleri bu davranış veliler tarafından da bilinmektedir. Ve özel okul velileri belki de devlet okulu velilerinden daha fazla etkinlik görmek istedikleri için okulun her türlü etkinliğinden haberdar olmak istediğini söyleyebiliriz. Ayrıca Kaplan (2002)'in yapmış olduğu çalışmada, okul aile birliğinin velileri yeterince bilgilendirmediği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla velilerin bu konuda bilgilendirilme sorunu yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bu gibi nedenler de araştırmamızda, bu beklentinin “her zaman” düzeyinde çıkmasına neden olmuş olabilir.

“Sınıfları ve okulun diğer birimlerini velilerin ziyaretine açmasını beklerim. (M6)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden bu davranışı “çoğu zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden, devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,89$ iken özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,99$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,66$ iken özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=3,83$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Pehlivan (1997)'in Redding'ten (1991) aktardığına göre, etkili bir okulda okul-aile işbirliği için ailelere okulu istedikleri zaman ziyaret edebilmeleri, kütüphaneden yararlanmaları, öğretmen ve yöneticilerle görüşmeleri ve sınıf ziyaretleri için izin verilmelidir. Reddin'in açıklamasını destekleyen Ekber (2000)'in yaptığı araştırmaya göre de, okul müdürleri, okul-çevre ilişkileriyle ilgili olarak sınıfları ve okulun diğer birimlerini velilerin ziyaretine açma yeterliliğine sahip olmalıdır. Araştırmamızda bu davranış her iki okul velisi tarafından “çoğu zaman” düzeyinde beklenmektedir. Bununla birlikte hem yönetici hem de öğretmenlerde özel okulların lehinde anlamlı bir farklılığın çıkmasının sebebi, öğrencilerini belli bir ücret ödeyerek gönderdikleri bu okullardan bu ücret karşılığı olarak devlet okullarına göre, maddi imkânlar kullanılarak daha kolay çözülebilecek bir konu olduğunu düşündüklerinden beklentileri daha yüksek çıkmış olabilir.

“İhtiyaç duyduğumda rahatlıkla ulaşabilmeyi beklerim. (M7)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,67$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,72$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,75$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,83$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerde hem de öğretmenlerde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Özgan ve Aydın (2010)'in aktardığına göre Starr (2003), aileleri okula aktif katılımında bulunan çocukların, okul başarısının daha yüksek, şiddet olaylarına katılma eğiliminin ise daha düşük olduğunu savunmakta; okula yönelik gönüllü aile katılımının sağlanması için okul yönetiminin aileler ile sürekli ve düzenli iletişim kurmasının öneminden söz etmektedir. Velilerin bu etkili iletişimi sağlayabilmek için, kendilerinin her istediğinde yönetici ve öğretmene ulaşabilmeyi “her zaman” düzeyindeki beklentilerini haklı çıkarmaktadır. Özel okullardaki velilerin, başarı şartlarının gereklerinden biri olan bu birliktelikte daha yüksek bir beklenti içerisinde olmaları, devlet okullarındaki başarıdan daha fazla bir başarı beklentilerinden kaynaklanabilir. Demir (2000)'in yaptığı çalışmada veliler, yöneticilerden daha fazla öğretmenlerle görüşmek istemektedirler. Araştırmamıza

katılan veliler, yönetici ve öğretmenlerin öğrenci başarısındaki etkilerini aynı görmüş, dolayısıyla bu beklentileri bu nedenle aynı düzeyde çıkmış olabilir. Ancak düzey aynı da olsa velilerin öğretmenlerden bu maddeye ilişkin beklentilerinin daha yüksek olduğu, bu açıdan değerlendirildiğinde her iki çalışmanın benzer sonuçlara ulaştığı görülmektedir.

“Dinleme becerisine sahip olmasını beklerim. (M8)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,73$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,75$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,72$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,79$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre velilerin öğretmen görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Nural (1987)’a göre bazen veliler çocuğunun davranışları konusunda öğretmen ve yöneticilerden bir açıklama beklerken, bazen de öğrencilerle ilgili bilgileri velilerinden dinlemek gerekebilir. Bu durumda her türlü bilgiye ulaşabilmek için veli dikkatlice dinlenmelidir. Nural’ın çalışmasındaki velilerin % 63’ü kendisinin “her zaman” düzeyinde dinlenmesini beklemektedirler. Araştırmamızdaki velilerin beklentileri ile bu çalışma birbirini destekler niteliktedir. Fidan ve Erden (1994)’e göre öğretmenlerin, Yılman (1978) ve Ekber (2000)’e göre de yöneticilerin sahip olması gereken önemli yeterliliklerden biri de iyi bir dinleyici olmalarıdır. Kaşıkçı (1996)’nın çalışmasında da öğretmenlerin tamamı kendilerini “her veliyi ilgi ile dinleme” konusunda yeterli bulmaktadır. Özel okul velilerinin, devlet okul velilerine göre öğretmenlerden daha fazla bir beklenti içine girmelerinin nedeni, çocukları hakkında öğretmenlerin daha yakından ilgili olduğunu ve öğretmenlerle paylaşımın daha yararlı olacağını düşünmeleri olabilir.

“Okul genelinde öğrenci başarısını izlemesini, değerlendirmesini beklerim. (M9)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması

$\bar{X}=4,64$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,73$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,72$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,80$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullardaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Balcı (2003)'ya göre etkili bir yöneticinin ilk sıralarda göstermesi gereken davranışlarından birisi öğrenci başarısına önem vermesidir. Aynı şekilde Ekber (2000) çalışmasında okul müdürünün okul genelinde öğrenci başarısını izleme, değerlendirme yeterliliğine sahip olması gerektiğini ortaya koymuştur. Genel de yöneticiden beklenen bu davranışın araştırmamızda hem yöneticiden hem de öğretmenden “her zaman” düzeyinde beklenmesi, her ikisinin de bu davranışta önemli görüldüğünü göstermektedir. Demir (2000)'in yaptığı çalışmada veliler, okula ziyaretlerinde araç-gereç, okul başarısı ve veriminden çok kendi çocuğunun başarısını öğrenmek için gelmektedir. Okulun genelinin başarısı, kendi çocuğunun başarısını da olumlu etkileyeceğini düşünmelerinden hem yönetici hem de öğretmenden devlet okullarına göre daha anlamlı bir beklenti içine girmiş olabilirler.

“Öğrencilerin kayıt, kabul, nakil, mezuniyet vb. işlerinin zamanında yerine getirilmesini sağlamasını beklerim. (M10)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin yöneticilerden “her zaman” düzeyinde, öğretmenlerden ise “çoğu zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,91$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,85$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu farklılığın devlet okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,16$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,14$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre de velilerin öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Ekber (2000)'in yaptığı araştırmaya göre okul müdürlerinin, öğrenci işleriyle ilgili olarak öğrencilerin kayıt, kabul, nakil, mezuniyet vb. işlerinin zamanında yerine getirilmesini sağlama yeterliliğine yüksek derecede sahip olmalarını gerektiğini belirtmesi araştırmamızda da öğretmenden “çoğu zaman” düzeyinde beklenen bu davranışın, yöneticilerden “her zaman” düzeyinde beklenmesini desteklemektedir. Her

iki değişkende bu davranış yöneticiden daha fazla beklenmektedir. Öğretmenin, yöneticiye göre görevinin bu olmadığını düşündükleri söylenebilir. Bu ayırım devlet okullarındaki velilerce daha fazla benimsendiği için böyle bir fark çıkmış olabilir.

“Okulun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almasını beklerim. (M11)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,96$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,94$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın devlet okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Ekber (2000)’in yaptığı çalışmaya göre okul müdürleri, okulda öğrenci güvenliğine ilişkin tedbirleri alma yeterliliğine sahip olmalıdır. Araştırmamız da, bu yeterliliğe sahip yöneticilere ihtiyaç duyulduğunu göstermekte. Güvenliğin özel okullara göre devlet okullarında daha az dikkate alınması böyle bir beklentinin devlet okulları velilerince daha fazla beklenmesinin nedeni olabilir. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,55$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,66$ çıkmıştır. Velilerin öğretmen görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Her iki okul velisi de bu davranışı öğretmenden de yönetici gibi “her zaman” düzeyinde beklemektedir. Bunun nedeni öğretmenlerinde okul yönetiminde etkin yeri olduğunu düşünmeleri olabilir. Bu beklentinin özel okullarda daha anlamlı çıkması da çocuklarının güvenliğinde öğretmenlerin de sorumlu olmalarını istemeleri olabilir.

“Öğrencilerin sağlığı için hijyenik bir ortam ortaya çıkartmasını beklerim. M(12)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,96$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,92$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın devlet okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet

okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,75$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,74$ çıkmıştır. Velilerin öğretmen görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Okul müdürlerinin, Ekber (2000)'in yaptığı çalışmasıyla da ortaya konan, “okulda öğrenci sağlığına ilişkin tedbirleri alma” konusundaki sahip olması gereken yeterlilik, araştırmamızla da velilerce “her zaman” düzeyinde beklendiği belirlenmiştir. Bu beklentinin devlet okulları yöneticilerinden daha fazla beklenmesi okullarının hijyene daha fazla ihtiyaç olduğunu düşünmeleri olabilir.

“Öğrencilere gerekli rehberlik hizmetlerini sunmasını beklerim. M(13)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,65$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,76$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,58$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,73$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Yılman (1978)'a göre, öğrencinin kendisini ve yeteneklerini tanıması öğrenme başarısını etkiler. Öğretmen, onun her yönden kendi değerlerini kavramasına yardımcı olmalıdır. Öğrencilere kendilerini tanımada rehberlik etmelidir. Ekber (2000)'in yaptığı çalışmaya göre, okul müdürleri, öğrenci işleriyle ilgili olarak öğrencileri yetenekleri ve ilgilerine göre orta öğretime yönlendirmede gerekli rehberlik hizmetlerini sunma yeterliliğine sahip olmalıdır. Rehberlik hizmetinin kapsamı geniş olmasına rağmen her türlü rehberliğin başarıyı artıracaklarının bilinmesi velilerin “her zaman” düzeyindeki beklentilerini haklı çıkarmaktadır. Özel okullardaki velilerin hem öğretmen hem de yöneticiden daha fazla bir beklenti içinde olması, bu rehberliğin her türlü kapsamının yönetici ve öğretmenlerce birbirlerini tamamlayarak karşılanmalarını istemelerinden olabilir.

“Çocuklara karşı ilgisiz velileri uyarmasını beklerim. M(14)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir.

Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,56$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,48$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,62$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,65$ çıkmıştır. Velilerin öğretmen görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde de anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Nural (1987) her veli çocuğunun her yeni gelişim ve eğitim döneminde yeni sorumluluklar üstlenmekte olduğunu ve bu sorumlulukların unutulduğu durumlarda başkası tarafından uyarılma ihtiyacı hissetmekte olduklarını belirtmektedir. Bunu da okulda yapacak olan öğretmen ve yöneticilerdir. Bursalıoğlu (1981)'na göre de eğitim yöneticilerin görevlerinden biri de eğitime ilgisiz kişilerin uyarılması, bu konuda çevreyle okul arasında bir işbirliği oluşturmaktır. Bu işbirliğinde iletişim ön plandadır. İletişim yetersizliği durumunda velinin ilgisinin azalacağı gibi çocuğu okula başladıktan sorumluluğunun bittiğini zanneden velilerle de iletişim azalacaktır. Bu nedenle yöneticiler sağlıklı bir işbirliği için velilerle ilgilenmelidir. Velilerin yönetici ve öğretmenlerden bu davranışı “her zaman” düzeyinde beklemeleri normaldir.

“Öğrencilerin okula devamını izleme, devamsızlığı önleyici önlemleri uygulamasını beklerim. M(15)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,75$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,71$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Ekber (2000)'in yaptığı çalışmaya göre, okul müdürleri, öğrenci işleriyle ilgili olarak öğrencilerin okula devamını izleme, devamsızlığı önleyici önlemleri uygulama yeterliliğine sahip olmalıdır. Nas (1994)'in çalışmasında da veliler, okul yönetiminin öğrencilerinin devamsızlık ve başarısızlık sorunlarıyla ilgilendiklerini bildirmektedir. Araştırmamıza katılan her iki okul velisi de bu yeterliliğin uygulanmasında “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde dirler. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,69$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,78$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre velilerin öğretmen görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Kaşıkçı (1996)'nın çalışmasında devlet okulu öğretmenlerin % 90'ı kendilerini “öğrencilerin okula düzenli devamlarını sağlamak amacıyla velilerle işbirliği kurma” konusunda yeterli görmektedir. Araştırmamızda özel okul velilerinin öğretmenlerini bu davranışı göstermede daha fazla beklentiye girmelerinin nedeni, kendini yeterli gören devlet okulu öğretmenlerinden daha fazla sorumluluk almalarını istemelerinden kaynaklanıyor olabilir.

“Öğrencilerin sosyal kulüp çalışmalarını denetleme ve değerlendirmesini beklerim. M(16)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,29$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,41$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,32$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,54$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Ekber (2000)'in yaptığı çalışmaya göre, okul müdürleri, öğrencilerin sosyal kulüp çalışmalarını denetleme ve değerlendirme yeterliliğine sahip olmalıdır. Araştırmamıza katılan özel okul velilerinin hem yöneticiden hem de öğretmenden daha fazla olarak bir beklenti içerisinde olmaları sosyal kulüp çalışmalarının öneminin devlet okul velilerine göre daha çok farkında olunması olabilir. Ekber'in ortaya koyduğu yeterliliği, okullarının imkânlarını, devlet okullarının imkânlarından daha fazla görerek daha fazla karşılanma beklentisi içerisinde girmiş de olabilirler.

“Demokratik bir kişiliğe sahip olmasını beklerim. M(17)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,77$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,79$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,79$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları

$\bar{X}=4,84$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre velilerin hem yönetici hem de öğretmen görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Müdür, öğretmen, öğrenci, öğrenci velisi, çevre liderleri, çevredeki yerel yöneticiler; merkez örgütü ve politikacılar gibi farklı eğitim ve kültür düzeyinde bulunan farklı beklentileri olan gruplarla ilişki kurmak onların çelişkili beklentilerini bağdaştırarak demokratik yönetimi sürdürmek zorundadır (Kaya'dan akt. Nural 1987). Yılman (1978)'a göre gerçek bir yönetici gerçekçidir ve demokrasiye bütün yönleriyle inanır. Şiddet ve baskıdan kesinlikle kaçınır. Ekber (2000)'in yaptığı çalışmaya göre de okul müdürleri, kişilik özelliği ile ilgili olarak demokratik kişilik yeterliliğine sahip olmalıdır. Demokratiklik bu çalışmalardan da anlaşıldığı kadarıyla tercih edilen bir kişilik özelliğidir. Nas (1994)'ın çalışmasında velilerin, öğretmenlerinin demokratik ve çağdaş bir anlayışa sahip olduklarını belirtmeleri gibi araştırmamızda da bu beklenti hem yöneticiden hem öğretmenlerden “her zaman” düzeyindedir. Bunun özel okullar velilerince öğretmenlerden daha fazla beklenmesinin nedeni Çeviş'in çalışmasında demokrat olanların iletişim ve işbirliği konusunda beklentileri diğer katılımcılara göre anlamlı olarak yüksek çıkmaları gibi kendilerinin de daha demokrat bir kişiliğe sahip olmalarından olabilir.

“İnsana saygılı olmasını beklerim. M(18)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,93$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,92$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,92$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,94$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Yılman (1978)'a göre, iyi bir okul yöneticisi olmak için her şeyden evvel başkalarına değer vermek gerekir. Ekber (2000)'in yaptığı araştırmaya göre de okul müdürleri, kişilik özelliği ile ilgili olarak insana saygılı olma yeterliliğine sahip olmalıdır. Araştırmamıza katılan veler de bu yeterliliği “her zaman” düzeyinde beklemektedirler.

“Adil olmasını beklerim. M(19)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,92$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,93$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,91$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,95$ çıkmıştır. Velilerin öğretmen görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Okul aile arasındaki istenen işbirliğinin gerçekleşmesi, okul aile ilişkilerinin doğallığına, ilişkiyi sergileyen tarafların demokratik tutumlarına bağlıdır. Velilerin tüm velilere eşit davranılmasını beklemesi temel hakkıdır. Yılman (1978)’a göre, gerçek bir yönetici adaletlidir. Kimseye bilerek haksızlık yapmaz. Bilgili, adaletli, tarafsız ve içten olan öğretmen böyle olduğu sürece öğrencisi tarafından benimsenir ve böylece verim gücü oldukça yüksek olur. Kaşıkçı (1996)’nın çalışmasında öğretmenlerin %90’ı kendini velilere eşit davranma konusunda yeterli görmektedir. Özel okul velilerinin daha fazla beklenti içerisinde olmaları %90’ının üstünde öğretmenin bu davranışı göstermelerini beklediklerinden olabilir.

“Hoşgörülü olmasını beklerim. M(20)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,83$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,80$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,78$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,82$ çıkmıştır. Velilerin öğretmen görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Fidan ve Erden (1994)’e göre iyi bir öğretmende hoşgörü gibi bazı özellikler önemli rol oynar. Kaşıkçı (1996)’nın çalışmasında öğretmenler kendilerini “veliler tarafından eleştirildiklerinde hoşgörülü davranma” konusunda yeterli görmektedir. Demir’in çalışmasında da velilerin öğretmenlerden,

“öğrencilerine karşı şefkatli, sevecen ve anlayışlı olma” davranışı, beklentilerinin en önemlilerindedir. Nural (1987) ’in çalışmasında veliler, çocuklarına karşı anlayış ve sevgi gösterme davranışını her zaman beklerken, genellikle gösterildiği düşüncesindedir. Araştırmamızdaki özel okul velileri de bu düşüncede benzer bir düşünceye sahip olduklarından daha fazla bir beklentiye girmiş olabilirler.

“Çevredekilere güven vermesini beklerim. M(21)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,84$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,90$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,81$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,90$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Bursalıoğlu (1987)’na göre okul halkı ilişkilerinin gelişmesi, halkın okula olan güvenini artırır. Halk, okulu anlayabildiği oranda yardımcı olur eğitime olumlu etkide bulunur. Ekber (2000)’in yaptığı çalışmaya göre okul müdürleri, kişilik özelliği ile ilgili olarak çevredekilere güven verme yeterliliğine sahip olmalıdır. Her insan karşısındakinin dürüst olmasını, kendine söz verdiği zaman yerine getirmesini bekler. Çocuğunu emanet ettiği okulun yöneticilerinin ve öğretmenlerinin sözlerine güvenilir, emin kişiler olmaları velileri rahatlatarak okula yakınlaştıracaktır. Özel okul velilerinin okula yakın olma istekleri, devlet okulu velilerinden daha fazla olduğu için daha anlamlı bir beklenti içine girmiş olabilirler.

“Giyim ve görünüşüne özen göstermesini beklerim. M(22)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,64$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,69$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,61$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,64$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden

beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. “İnsanlar, giysileriyle karşılanır, fikirleriyle uğurlanır.” sözündeki karşılanmanın önemine inandıklarından bu davranışı “her zaman” düzeyinde bekliyor olabilirler. Ekber (2000)’in yaptığı çalışmasında da olduğu gibi okul müdürleri kişilik özelliği ile ilgili olarak giyim ve görünüme özen gösterme yeterliliğine sahip olmalıdırlar.

“Okulun ihtiyaçları için gereken yardımın açıklamalar yaparak istenmesini beklerim. M(23)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,54$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,49$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,36$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,25$ çıkmıştır. Velilerin öğretmen görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın devlet okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Açıklalın’a göre okul amaçlarına yönelik okul yöneticilerinin öğretmen, uzman, müfettiş, üst alt yöneticileri ve tüm velileri kapsayan okul amaçlarına yönelik etkili bir iletişimi kurup işletmeleri beklenmektedir. Böyle etkili bir iletişim için bireylerin karşılıklı açık sözlü olmaları şarttır. Aydın’a göre de örgütün amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmek ve örgüt içindeki ve dışındaki çatışmaların önlenmesinin bir yolu da örgüt üyelerinin birbirlerine örgütsel istek ve arzularını söyleyebilmekle mümkün olabilmektedir. Kaplan (2002)’in çalışmasında veli toplantıları, öğretmenlerin çoğunluğuna göre ekonomik amaçlı görülürken velilerin çoğunluğuna göre de ekonomik amaçlı görülmemektedir. Maddi amaçlı görülen toplantılara katılım oranı düşmektedir. Araştırmamızda da devlet okulu velileri, öğretmenlerinin veli toplantılarını veya bunun gibi farklı etkinlikleri yardım ihtiyacı söylemek için yaptıklarını düşünmelerinden olabilir.

“Öğretmenlerin zamanında derse girip çıkmalarını sağlmasını beklerim. M(24)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları

görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,83$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,84$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,48$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,29$ çıkmıştır. Velilerin öğretmen görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın devlet okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Balcı (2003)'ya göre okul yöneticisinin öğretmenleri sınıflarında ziyaret etme, okul koridor ve dersliklerinde dolaşma, okulda doğru zaman ve yerde görünme, okulun genel gidişatını sürdürme onun birincil işleri arasındadır. Fidan ve Erden (1994)'e göre okulun yöneticisinin göstermesi gereken genel davranışlardan biri olarak ders saatlerin belirlenmesi, öğretmenlerin derslere dağılması gibi görevler üstlenir. Ekber (2000)'in yaptığı çalışmaya göre de okul müdürleri, insan kaynaklarının yönetimiyle ilgili olarak öğretmen ve diğer personelin performanslarını etkili ve sistematik değerlendirme yeterliliğine sahip olmalıdır. Araştırmamızda da bu yeterlilik yöneticilerden beklenmesinin yanında öğretmenlerden de “her zaman” düzeyinde beklenmektedir. Devlet okullarında bu beklentinin daha anlamlı çıkması bu davranış kontrolünün sık rastlanmasını düşünmeleri ve kendi içinde öğretmenlerin bu çözmelerini istemeleri olabilir.

“Açıklamalarını herkesin anlayabileceği bir şekilde açık yapmasını beklerim. M(25)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,84$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,86$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,81$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,86$ çıkmıştır. Velilerin öğretmen görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Pehlivan (1997)'in Finders ve Lewis'ten aktardığına göre yönetici ve öğretmenlerin aile katılımını artırmak için yapmasını önerdikleri davranışlardan biri; ailelerin, çocuklarının eğitimi ve okula

katılımı konusunda ne yapmaları gerektiğini açıkça tanımlamalarıdır. Çünkü aileler ne yapmaları gerektiğini açıkça bilmek isterler. Bu konuda yönlendirilmeye ve önerilere gereksinim duyarlar. Özdemir (2000)'e göre de okuldan topluma aktarılan bilgilerin anlaşılır olması, inandırıcı bir biçimde hedef kitleye yöneltilmesine özen gösterilmelidir. Özel okul velileri öğrencilerinin başarılarında etkili gördükleri öğretmenlerine daha fazla katkı sunabilmek için bu davranışı onlardan anlamlı olarak fazla bekliyor olabilirler.

“Çocukların iyi yetişmesi için gereken hazırlıkları yapmasını beklerim. M(26)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,85$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,86$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,89$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,92$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Balcı (2003)'ya göre okul yöneticisinin asıl işlevi, öğrencinin öğrenmesine uygun bir öğrenme ortamının oluşturulması olduğundan, o daha ziyade bir öğretim lideri olarak hizmet etmek durumundadır. Fidan ve Erden (1994)'e göre de okulun yöneticisinin göstermesi gereken genel davranışlardan biri olarak fiziksel olanakların ve öğretim için gerekli materyal, araç gereçlerin sağlanması görevi gelir. Okul yöneticisi, öğretmen ve diğer okul personeli okul içinde gösterdikleri davranışlarla öğrencilere iyi bir model olmalı ve öğrencide istendik davranış değişikliği meydana getirecek yaşantılar düzenlemelidir. Bu açıklamaların farkında olan velilerin bu davranışı “her zaman” düzeyinde beklemeleri normaldir.

“Velilerin de katılacağı faaliyetler düzenlemesini beklerim. M(27)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “çoğu zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,76$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,78$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,70$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları

$\bar{X}=3,78$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Fidan ve Erden (1994)'e göre, okulun yöneticisinin göstermesi gereken genel davranışlardan biri olarak okulun bulunduğu çevrenin kalkınmasına yardımcı olacak faaliyetler düzenlemesi gerektiği belirtilmektedir. Pehlivan (1997)'in Finders ve Lewis'ten aktardığına göre de yönetici ve öğretmenlerin aile katılımını artırmak için yapmasını önerdikleri davranışlardan biride; ailelerin katılım çaba ve isteklerini teşvik etmeleridir. Aileler okulun ve çocukların kendi yardımlarına gereksinim duyduklarını hissederlerse, işbirliği ve katılma daha gönüllü olmaktadır. Araştırmamız da bu davranışın beklentisinin diğer “her zaman” düzey davranışlarının yanında “çoğu zaman” düzeyinde çıkması bu tür faaliyetlere daha az katılmak istediklerini ve daha az gerek duyduklarını düşündürmektedir.

“Okula gittiğimizde ilgi göstermesini beklerim. M(28)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,53$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,50$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,59$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,58$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Kaşıkçı (1996)'nın çalışmasında öğretmenlerin tamamı “velileri güler yüzle karşılama” da kendilerini yeterli görmektedir. Ancak bunu yanında Nural (1987)'in çalışmasında veliler, okul yöneticilerinden her zaman %60 oranında güler yüzlü karşılamalarını beklerken, bu davranışın her zaman %21 oranında karşılandığını düşünmektedirler. Belki de araştırmamıza katılan veliler de Özdemir (2000)'in çalışmasındaki veliler gibi okula geldiklerinde sorunlarıyla ilgilenecek yetkililerle görüşemediklerini düşündüklerinden bu davranışı “her zaman” düzeyinde beklemektedirler.

“Okulun gelecekte sosyal etkinliklerde başarılı olmasını beklerim. M(29)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de

öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,65$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,63$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,50$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,59$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Her iki değişkene göre velilerin kendilerinin katılmalarının önemli olmadığı fakat çocuklarının katılımıyla okullarının bu tür etkinlikler yaparak başarılı olmalarını beklediklerini anlayabiliriz.

“Velilere ulaştırılacak duyuruları mutlaka bize ulaştıracak bir sistem kurmasını beklerim. M(30)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,69$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,78$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,56$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,66$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Kaplan (2002)’in çalışmasında okul ile ailenin birbiri ile sürekli iletişimini sağlayacak çalışmalar yapılmamaktadır. Ayrıca Nural (1987)’in çalışmasına katılan veliler, okul yöneticilerinin kendileriyle %42 oranında “her zaman” doğrudan haberleşmesini beklerken, %34 oranında “her zaman” okul yöneticilerince bu davranışın gerçekleştirildiğini düşünmektedir. Araştırmamıza katılan velilerin de bu davranışı “her zaman” düzeyinde beklemesinden okul aile birliğinde işbirliğinin daha etkin olmasını istediklerini anlayabiliriz. Çelik (2005)’in çalışmasında da okul aile işbirliğinde “okulla ilgili kararlar alınırken velilerin fikri alınmamaktadır” ve “okul hakkında yeterince velilere bilgilendirme yapılmamaktadır” maddeleri en çok seçilen sorunlar arasındadır. Açıkalm’a göre okul aile işbirliğinde bireylerin, grupların ya da kurumların çabalarını uyumlaştırmaları için her bireyin neyi, ne zaman, nasıl yaptıklarından bilgili olmaları gerekir. Okul yöneticileri ve öğretmenler veli toplantıları, özel toplantılar, okul bülteni, değerlendirme formları gibi yollarla velilerle

doğrudan haberleşme imkânı oluşturmaldır. Özel okul velilerinin anlamlı olarak bu davranışı hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden daha fazla istemeleri onların çocukların eğitiminde işbirliğine daha açık olduklarını, iletişime önem verdiklerini ve bunun yanında okuldaki tüm faaliyetlerden haberdar olmak istediklerini anlayabiliriz.

“Okulda velilerin de bilgilenmesini sağlayacak konferanslar düzenlemesini beklerim. M(31)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin yöneticilerde bu davranışı “her zaman” düzeyinde beklerken, öğretmenlerden ise “çoğu zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,21$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,30$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,01$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=3,98$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Pehlivan (1997), yönetici ve öğretmenlerin birlikte, özel becerilere sahip, çeşitli alanlarda uzman velilerin bu becerilerini ve bilgilerini çeşitli toplantı, konferanslarla öğrencilere ve velilere öğretmesi davranışını başarabileceklerini belirtmektedir. Kaplan (2002)’in çalışmasında okulun programı ve hedefleri doğrultusunda aileleri eğitip bilgilendiren, okul aile işbirliğinin önemini belirten çalışmalar yapılmamaktadır. Bu davranışın yöneticiden “her zaman” düzeyinde beklenirken, öğretmenlerden “çoğu zaman” düzeyinde beklenmesini daha çok yöneticinin görevi olması gerektiğini düşündüklerini anlayabiliriz. Özdemir (2000)’e göre velilerin ya da çevredeki diğer grupların katılacağı toplantılarda hem velilerin istek ve beklentileri öğrenilebilir hem de okulun yaptığı çalışmalar hakkında veliler bilgilendirilebilir. Tüm velileri bu işe katarak bu tür etkinlikleri yapabilecek kişilerin yöneticiler olduğu düşünülüyor olabilir. Kaşıkçı (1996)’nın çalışmasında, “etkin ders çalışma teknikleri konusunda velileri bilgilendirme” davranışında öğretmenlerin %39’u kendilerini yeterli, %61’i yetersiz görmektedir. Bu da velileri bilgilendirilmesinde öğretmenlerin daha üst düzeyde olmaları gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Bu durum da, bu davranışın yöneticilerden “her zaman” düzeyinde beklenirken öğretmenlerden “çoğu zaman” düzeyinde beklenmesinin nedeni olabilir.

“Okulda öğretmenlerle rahat konuşulacak bir yer sağlanmasını beklerim. M(32)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,59$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,68$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,23$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,24$ çıkmıştır. Velilerin öğretmen görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde ise anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Nural (1987)a göre okul ortamından çekinen özellikle yönetici ve öğretmenlerle ilişki kurmakta zorluk çeken veliler göz önüne alındığında, iletişimin önündeki benzer engelleri kaldırmak için yönetici ve öğretmenlerin rahat konuşulabilecek bir yer sağlamaları veliler tarafından beklenmektedir. Bu beklenti araştırmamızı desteklemektedir. Kaplan (2002)’in çalışmasında da öğretmen ve veli görüşmeleri için okulda uygun ortam hazırlanmalı, veli kendini rahat hissetmeli fikri okul aile işbirliğinde verilen önerilerden biridir. Çelik (2005)’in çalışmasında okul aile işbirliğinde “öğretmen-veli görüşmeleri için okulda uygun ortamlar hazırlanmamaktadır” maddesi en çok seçilen maddelerdendir. Araştırmamızda da bu durum önemli görülerek “her zaman” düzeyinde beklenmektedir. Yöneticilerden özel okul velilerinin anlamlı bir beklentiye girmeleri, kaynaklarını veliyi ilgilendiren bu gibi yerlerde kullanmalarını istediklerinden olabilir.

“Eve ziyarete gelmesini beklerim. M(33)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin yöneticilerde bu davranışı “bazen” düzeyinde beklerken, öğretmenlerden ise “çoğu zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=2,90$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,02$ çıkmıştır. Velilerin yönetici görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,46$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=3,52$ çıkmıştır. Velilerin öğretmen görüşleri arasındaki beklenti düzeylerinde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Özdemir (2000)’e

göre, okul çalışanları velileri tanımak için yüz yüze ilişkilere girmelidir. Bunun en iyi yöntemi de ev ziyaretleridir. Yönetici ve öğretmenler, velilerin evine giderek onlarla informal ilişkiler geliştirip etkili bir iletişim kurabilir. Böylece karşılıklı güven, anlayış ve işbirliği geliştirilebilir. Hem veli daha iyi tanınır hem de okul daha iyi tanıtılabilir. Çelik (2005)'in çalışmasında ise veliler tarafından, okul aile işbirliğinde “öğretmenlerin aile ziyareti yapmamaları” en çok seçilen sorun maddesidir. Araştırmamızın sonucunun Çelik çalışmasıyla farklı anlamlar içerdiğini söyleyebiliriz. Çünkü araştırmamızda çoğu davranış “her zaman” düzeyinde beklenirken bu davranış yöneticilerden “bazen” düzeyinde, öğretmenlerden ise “çoğu zaman” düzeyinde beklenmektedir. Bu da bize Çelik'in çalışmasının aksine velilerin bu davranışı büyük bir sorun olarak görmediklerini düşündürmektedir. Kaplan (2002)'in çalışmasında da ev ziyaretleri iletişimde önemli bir yeri olduğu halde yeterince gerçekleştirilmemektedir. Kaşıkçı (1996)'nın çalışmasında, öğretmenlerin %89'u kendilerini velileri daha yakından tanımak için ev ziyaretleri yapma konusunda yetersiz görmektedir. Bunun nedeni sınıfların kalabalık olması, çekingenlik, zaman yetmezliği olabilir. Öğretmenlerin belirttiği gibi velilerde de çekingenlik, zaman yetmezliği, daha yakın iletişime girmek istememe olabilir. Öğretmenlerden beklentide özel okul lehine bir anlamlılık düzeyinin olması, velilerinin düşünülen sorunlara rağmen başarıda öğretmenle iletişimin önemine inanmaları olabilir.

“Kültürel faaliyetlere katılmasını öğrencileri ve bizi de teşvik etmesini beklerim. M(34)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “çoğu zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,04$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,14$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,05$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,20$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Özdemir (2000)'e göre okul yöneticisi şiir, tiyatro ve sergi gibi değişik etkinlikler düzenlemelidir. Bu etkinliklerde daha çok öğrencinin ortaya koyduğu ürünler sergilenmelidir. Aynı zamanda bu konularda liderlik yaparak öğretmenleri güdülemesi ve maddi destek vermesi de gerekir. Yine Özdemir'in, Çelik'ten aktardığına göre okulu, kültürü ile çevreye

pazarlayan yönetici daha sağlıklı bir okul çevre ilişkisi geliştirebilir. Bu ilişkinin yeterli olduğunu düşünen veli, bu davranışı bu yüzden, “çoğu zaman” düzeyinde bekliyor olabilir. Özgan ve Aydın (2010)’ın çalışmasında günümüzde ailelerin okula katılımı ile ifade edilen anlam okul yönetimlerince “okuldaki etkinliklere destek” olarak özetlenmektedir. Bunun farkında olan veli de bunu bu yüzden de “çoğu zaman” düzeyinde bekliyor olabilir.

“Eğitim kalitesini artırmak için anket vb çalışmaları yapmasını beklerim. M(35)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “çoğu zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,11$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,12$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,08$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=3,97$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Özdemir (2000)’e göre, anketler; en kolay bilgi toplama yöntemidir. Öğrenciler aracılığı ile velilere verilen anketlerin uygulanıp geri toplandıktan sonra analiz edilmesiyle, her veliye ait çok ayrıntılı bilgi elde edilebilir. Bu bilgiler bilgisayara girilip velilerin eğitim durumu, gelir durumu, çocuk sayısı, işi vb. konularda tablolar düzenlenebilir. Fakat araştırmamıza katılan veliler bu davranışın dışında daha uygun çalışmalar beklediklerinden “çoğu zaman” düzeyinde işaretlemiş olabilirler.

“Öğrencimi sadece okulda değil, okul dışı zamanlarda arayarak ders durumunu kontrol etmesini beklerim. M(36)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “çoğu zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,92$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,02$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=3,55$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=3,56$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Fidan

ve Erden (1994)'e göre öğretmenin öğrencilerin davranışını değiştirme görevi yalnız sınıf içinde geçerli değildir. Okuldaki tüm yaşantıların eğitsel değeri olması gerekir. Bunun yanında çocukların devamlı etkisi altında buldukları yakın çevre ve ailedeki öğrenme yaşantılarını da bir anlamda kontrol etme ve yönlendirme zorundadır. Pehlivan (1997)'a göre de okul yönetici ve öğretmenleri çocuk ve gençlerin eğitiminin yalnızca okuldaki bölümü ile ilgilenmekle yetinmemelidir. Araştırmamızda belirtilen bu görev yönetici ve öğretmenlerinde kendi özel hayatları düşünülerek “çoğu zaman” düzeyinde beklenmiş olabilir.

“Öğrencilerin ve velilerin kişisel farklılıklarına saygı göstermesini beklerim. M(37)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,67$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,68$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,68$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,70$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Fidan ve Erden (1994)'e göre gelişimde katılım yoluyla, anne ve babadan genler yoluyla alınan özellikler ve bunların olgunlaşma eğilimi insandan insana farklı olabilir. Bu farklılıklara çevrenin niteliği de etki eder. İnsanlar farklılıklarından dolayı ne kadar eleştiriye açık olduklarını söyleseler de eleştirilmekten hoşlanmazlar. Hem veliler hem de öğrencilerinin üstün yanlarını başkalarının yanında duymak beğenilerini kazanacaktır. Bu farklı yönlerin olumsuzluklarını duymak ise olumsuz etki yapacaktır. Nural (1987)'in çalışmasında veliler, okul yöneticilerinden “çocuğunun başka öğrencilerle karşılaştırılmaması” konusunda her zaman bir beklenti içindenken, genellikle gösterildikleri kanısı beklenti açısından araştırmamızı desteklemektedir. Kaşıkçı (1996)'nın çalışmasında ise öğretmenler, kendilerini % 79 oranında “velisi ile görüşülmek istenen öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerini belirleme” de yeterli görmektedir.

“Sürekli olarak bir gazete, mecmuayı takip etmesini ve bu konuda öğrencilere örnek olmasını beklerim. M(38)” ifadesine bakıldığında, devlet ilköğretim okulu velileri yöneticilerden “çoğu zaman” düzeyinde, öğretmenlerden “her zaman”

düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Özel okul velileri ise hem yöneticiden hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,19$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,35$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,29$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,39$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Özdemir (2000)’in dediği gibi gazete, dergi, ilan ve broşürler sürekli takip edilerek, kamunun okul hakkında (genel olarak eğitim hakkında) neler düşünüldüğünü takip etmelerini istediklerinden böyle bir beklenti düzeyi ortaya çıkmış olabilir.

“Zararlı alışkanlıklara sahip olmamasını (sigara vb) ve bu konuda öğrencilere örnek olmasını beklerim. M(39)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,68$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,69$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,66$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,72$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Veliler çocuklarının hayatlarında yöneticilerini ve öğretmenlerini en etkili model aldıklarını düşünmelerinden dolayı bu davranışı her ikisinden “her zaman” düzeyinde bekliyor olabilirler.

“İletişim araçlarını takip etmede bilgi sahibi olmasını (Televizyon programlarında seçici olmak vb) ve bu konuda öğrencilere örnek oluşturmasını beklerim. M(40)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,50$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,64$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki

velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,56$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,70$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın özel okullarındaki velilerin lehine olduğu görülmektedir. Özdemir (2000)'e göre kitle iletişim araçlarından olan yerel radyo ve televizyonların okulda çekim yapması sağlanarak hazırlanacak bir programla okul tanıtılabilir. Okul yöneticisi ve öğretmenler, yerel radyo ve televizyonlarda okul kültürünü ve çalışmalarını anlatan konuşmalar yapabilir. Bunun yanında ister yerel gazete ve dergilere isterse ulusal nitelikli gazete ve dergilere makale yazmak suretiyle hem kendi okullarını tanıtabilirler hem de eğitime hizmet edebilirler. Özel okul velileri, öğrencilerini gönderdikleri okulun daha fazla bu tür hizmetlerde bulunarak okullarının tanınmasını istemeleri bu farklılığın nedenlerinden biri olabilir. Ekber (2000)'in yaptığı çalışmaya göre de okul müdürleri, okul-çevre ilişkileriyle ilgili olarak yerel basını okulun amaçları doğrultusunda harekete geçirme yeterliliğine sahip olmalıdır. Kullanılan iletişim araçlarının çocuklarına istemedikleri düşünceleri verebileceğini düşündüklerinden veya kendi istedikleri düşüncelere uygun iletişim araçlarının takip edilerek çocuklarının yararlanmasını istemelerinden de bu farklılık ortaya çıkmış olabilir.

“Yardıma ihtiyacı olan öğrencilere gerekli yardımı sağlamasını beklerim. M(41)” ifadesine bakıldığında, özel ve devlet ilköğretim okulu velilerinin hem yönetici hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Yöneticilerden devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,74$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,73$ çıkmıştır. Velilerin, öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ise devlet okullarındaki velilerin beklenti düzeyi ortalaması $\bar{X}=4,63$ iken, özel okul velilerinin beklenti düzeyi ortalamaları $\bar{X}=4,60$ çıkmıştır. Bu ortalamalara göre iki değişken arasında hem yöneticilerden beklenti düzeylerinde hem de öğretmenlerden beklenti düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Okul-aile birliğinin kuruluş amacı ilgili mevzuatta şu şekilde belirtilmektedir: “Birlik, okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddî katkı sağlamak üzere kurulur (www.meb.gov.tr)”. Gerekli eğitim olanaklarından yararlanamayan ve

ekonomik yaşamda yer alamayan her bireyin, toplumda çeşitli sorunlar yaşamasına neden olacağı bilinci ile okullar tüm toplumun malı ve tüm öğrenciler kendi ailemizin üyeleri olarak görülmeli ve okullara katılım çalışmaları artırılmalıdır (Pehlivan, 1997). Bu birlikteliğin tam sağlanmasının maddi imamlardan geçtiğini ve herkesin maddi yardıma ihtiyacı olabileceğini düşündüklerinden “her zaman” düzeyinde bir beklentiye girmiş olabilirler.

4.3. OKUL TÜRÜ VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE VELİLERİN YÖNETİCİLERDEN BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu alt bölümde devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri okul türünün ve velilerin *yaşının, cinsiyetinin, öğrenim durumunun, gelirinin, öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklığının ve öğrencilerinin okudukları sınıfların ortak etkisine* göre .05 düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğine yönelik bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Bu amaçla ilişkisiz örneklem için iki faktörlü ANOVA tekniği kullanılmıştır.

4.3.1. Okul Türü ve Yaş Durumuna Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar;

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeylerine ait betimsel istatistikler (aritmetik ortalama ve standart sapma) Tablo 5’de; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 6’te verilmiştir.

Velilerin yaşlarına göre yöneticilerden beklentilerine bakıldığında 30 yaş ve altındaki velilerin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,58$; 31-35 yaş arasındakilerin $\bar{X}=4,53$; 36-40 yaş arasındakilerin $\bar{X}=4,56$; 41-45 yaş arasındakilerin $\bar{X}=4,54$; 46 yaş ve üzerinde olan velilerin beklenti ortalama puanlarının ise $\bar{X}=4,58$ olduğu görülmektedir (Tablo 5).

Tablo.5. Okul türü ve yaş durumuna göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri

Yaş	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
30 yaş ve altı	36	4,55	.299	20	4,63	.275	56	4,58	.291
31-35 yaş	128	4,51	.317	89	4,49	.270	217	4,53	.299
36-40 yaş	140	4,55	.265	154	4,57	.320	294	4,56	.295
41-45 yaş	90	4,54	.342	84	4,55	.301	174	4,54	.322
46 ve üzeri	24	4,58	.303	17	4,58	.227	41	4,58	.271
TOPLAM	418	4,54	.303	364	4,49	.297	782	4,55	.301

Devlet veya özel okullara çocuklarını gönderen velilerin yöneticilerden beklentileri arasındaki ilişkiye bakıldığında, aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır [$F_{(4-772)} = 1,51, p > .05$] (Tablo 6). Başka bir anlatımla velilerin devlet veya özel okulda veli olması, onların yöneticilerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmamıştır. Bu bulgu, velilerin çocuklarını devlet veya özel okula göndermelerinin yöneticilerden beklentileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Velilerin yöneticilerden beklentilerinin onların yaş durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur [$F_{(4-772)} = 0,43, p > .05$] (Tablo 6). Bu bulgudan, velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerinde yaşın önemli bir etken olmadığı anlaşılmaktadır.

Okul türü ve velilerin yaşlarının yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerindeki ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(4-772)} = 0,28, p > .05$] (Tablo 6). Başka bir ifadeyle farklı yaş kategorileri içerisinde yer alan ve devlet ve özel okullarda çocukları öğrenim gören velilerin yöneticilerden beklenti düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 6. Okul türü ve yaş durumuna göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okul türü	.138	1	.138	1,51	,219
Yaş	.159	4	.040	0,43	,783
OTxY	.130	4	.026	0,28	,889
Hata	70.299	772	.091		
TOPLAM	70.761	781			

4.3.2. Okul Türü ve Cinsiyete Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar;

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeylerine ait betimsel istatistikler (aritmetik ortalama ve standart sapma) Tablo 7’de; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Velilerin cinsiyetlerine göre yöneticilerden beklentilerine bakıldığında kadın velilerin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,58$; erkek velilerin beklenti ortalamalarının ise $\bar{X}=4,50$ olduğu görülmektedir (Tablo 7).

Tablo 7. Okul türü ve cinsiyete göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri

Cinsiyet	Devlet			Özel			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Kadın	229	4.58	.264	232	4.58	.288	461	4.58	.276
Erkek	189	4.48	.336	132	4.54	.311	321	4.50	.327
TOPLAM	418	4.54	.303	364	4.57	.297	782	4.55	.310

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre yöneticilerden beklentileri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. [$F_{(1-778)}= 2.07, p>.05$] (Tablo 8). Başka bir anlatımla velilerin devlet veya özel okulda veli olması, onların yöneticilerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmamıştır. Bu bulgu, velilerin yöneticilerden beklentilerinde okul türünün önemli bir etken olmadığını göstermektedir.

Velilerin yöneticilerden beklentilerinin onların cinsiyet durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(1-778)}= 11,71 p<.05$]. Bu farkın kadınların

lehine olduğu görülmektedir (Tablo 8). Bu bulgu, velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerinde cinsiyetin önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

Okul türü ve velilerin cinsiyetlerinin yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerindeki, ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(1-778)}= 2.31, p>.05$] (Tablo 8). Başka bir anlatımla devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri velilerin cinsiyetlerine, velilerin cinsiyet durumlarına göre ise yöneticilerden beklenti düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 8. Okul türü ve cinsiyete göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okul türü	.185	1	.185	2.077	.150
Cinsiyet	1.042	1	1.042	11.717	.001*
OTxC	.206	1	.206	2.312	.129
Hata	69.203	778	.089		
TOPLAM	70.761	781			

* $p<.05$

4.3.3. Okul Türü ve Öğrenim Durumuna Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeylerine ait betimsel istatistikler (aritmetik ortalama ve standart sapma) Tablo 9'de; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

Velilerin öğrenim durumlarına göre yöneticilerden beklentilerine bakıldığında ilköğretim mezunu olan velilerin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,57$; ortaöğretim mezunu olanların $\bar{X}=4,58$; yükseköğretim mezunu olan velilerin beklenti ortalama puanlarının ise $\bar{X}=4,52$ olduğu görülmektedir (Tablo 9).

Tablo 9. Okul türü ve öğrenim durumuna göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri

Öğrenim Durumu	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
İlköğretim	164	4.56	.267	30	4.66	.217	194	4.57	.262
Ortaöğretim	109	4.54	.295	96	4.62	.227	205	4.58	.268
Yükseköğretim	145	4.51	.345	238	4.54	.325	383	4.52	.332
TOPLAM	418	4.54	.303	364	4.57	.297	782	4.55	.301

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre yöneticilerden beklentileri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-776)} = 6.97, p < .05$]. Bir başka deyişle velilerin devlet veya özel okulda veli olması, onların yöneticilerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Özel okul velilerinin beklentilerinin ($\bar{X}=4,57$) diğerlerine ($\bar{X}=4,54$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 10). Bu bulgu, velilerin devlet veya özel okulda olmasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Velilerin öğrenim durumlarına göre yöneticilerden beklentilerine bakıldığında aralarında anlamlı bir farkın olduğu anlaşılmaktadır [$F_{(2-776)} = 4.61, p < .05$] (Tablo 10). Bu bulgudan anlaşılıyor ki, velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerinde öğrenim durumu önemli bir etkidir. Velilerin öğrenim durumlarına göre ortaya çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla Post Hoc Testlerinden Scheffe testi yapılmış; farkın ilköğretim mezunları (A) ile yükseköğretim mezunları (C) arasında olduğunu ortaya çıkmıştır. İlköğretim mezunu olanların yöneticilerden beklentilerinin ($\bar{X}=4,57$) yükseköğretim mezunu olan velilerin beklentilerine ($\bar{X}=4,52$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır (Tablo 10).

Okul türü ve velilerin öğrenim durumlarının yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerindeki, ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(2-776)} = .846, p > .05$] (Tablo 10). Yani devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri velilerin öğrenim durumlarına, velilerin öğrenim durumlarına göre ise yöneticilerden beklenti düzeyleri okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 10. Okul türü ve öğrenim durumuna göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Okul türü	.625	1	.625	6.974	.008*	
Öğrenim	.827	2	.414	4.613	.010*	A-C
OTxÖ	.152	2	.076	.846	.429	
Hata	69.585	776	.090			
TOPLAM	70.761	781				

* p<.05

4.3.4. Okul Türü ve Gelire Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin **yöneticilerden** beklenti düzeylerine ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 11’de; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları ise Tablo 12’de verilmiştir.

Velilerin gelirine göre yöneticilerden beklentilerine bakıldığında 1000 TL ve altı gelire sahip olan velilerin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,56$; 1001 TL -1500 TL arası $\bar{X}=4,55$; 1501 TL -2500 TL arası $\bar{X}=4,57$; 2501 TL -3000 TL arası $\bar{X}=4,60$; 3000 TL ve üstü gelire sahip olan velilerin beklenti ortalama puanlarının ise $\bar{X}=4,51$ olduğu görülmektedir (Tablo 11).

Tablo 11. Okul türü ve gelire göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri

Gelir (TL)	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
1000 ve altı	177	4.56	.245	17	4.62	.215	194	4.56	.243
1001-1500	86	4.51	.388	47	4.62	.273	133	4.55	.355
1501-2500	77	4.53	.311	62	4.61	.316	139	4.57	.315
2501-3000	29	4.57	.297	58	4.62	.271	87	4.60	.279
3000 ve üstü	49	4.50	.322	180	4.52	.304	229	4.51	.307
TOPLAM	418	4.54	.303	364	4.57	.297	782	4.55	.301

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre yöneticilerden beklentileri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur [$F_{(4-772)}= 5.93$, $p<.05$] (Tablo 12). Başka bir

anlatımla velilerin devlet veya özel okulda veli olması, onların yöneticilerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Özel okul velilerinin beklentilerinin ($\bar{X}=4,57$) diğerlerine ($\bar{X}=4,54$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 11). Bu bulgu, velilerin devlet veya özel okulda olmasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Bu bulgudan, velilerin devlet veya özel okulda olmasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

Velilerin yöneticilerden beklentilerinin onların gelirlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur [$F_{(4-772)}= 1.50, p>.05$] (Tablo 12). Bu bulgu, velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerinde gelirin önemli bir etken olmadığını göstermektedir.

Okul türü ve velilerin gelirlerinin yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerindeki, ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(4-772)}= .527, p>.05$] (Tablo 12). Başka bir anlatımla devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri velilerin gelirlerine, velilerin gelirlerine göre ise yöneticilerden beklenti düzeyleri okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 12. Okul türü ve gelire göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okul türü	.584	1	.534	5.936	.015*
Gelir	.542	4	.135	1.507	.198
OTxG	.190	4	.047	.527	.716
Hata	69.388	772	.090		
TOPLAM	70.761	781			

* $p<.05$

4.3.5. Okul Türü ve Görüşme Sıklığına Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin **yöneticilerden** beklenti düzeylerine ait betimsel istatistikler Tablo 13’de; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 14’te verilmiştir.

Velilerin görüşme sıklığına göre yöneticilerden beklentilerine bakıldığında haftada bir görüşen velilerin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,57$; 15 günde bir görüşenlerin $\bar{X}=4,58$; ayda bir görüşenlerin $\bar{X}=4,55$; okula çağrılınca görüşenlerin ise $\bar{X}=4,51$ olduğu görülmektedir (Tablo 13).

Tablo 13. Okul türü ve görüşme sıklığına göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri

Görüşme sıklığı	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Haftada bir	76	4.57	.284	71	4.58	.301	147	4.57	.291
15 günde bir	81	4.55	.306	79	4.61	.296	160	4.58	.302
Ayda bir	137	4.55	.330	136	4.54	.280	273	4.55	.306
Okula çağrılınca	124	4.49	.279	78	4.55	.320	202	4.51	.297
TOPLAM	418	4.54	.303	364	4.57	.297	782	4.55	.301

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre yöneticilerden beklentileri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır [$F_{(3-774)}= 2.16, p>.05$] (Tablo 14). Bu bulgu, velilerin yöneticilerden beklentilerinde okul türünün önemli bir etken olmadığını göstermektedir.

Velilerin yöneticilerden beklentilerinin onların görüşme sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur [$F_{(3-774)}= 1.42, p>.05$] (Tablo 14). Bu bulgu, velilerin yöneticilerden beklentilerinde okula gitme sıklığının önemli bir etken olmadığını göstermektedir.

Okul türü ve velilerin görüşme sıklıklarının yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerindeki, ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(3-774)}= .838, p>.05$] (Tablo 14). Başka bir anlatımla devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri velilerin okul türündeki görüşme sıklıklarına göre yöneticilerden beklenti düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 14. Okul türü ve görüşme sıklığına göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okul türü	.195	1	.195	2.165	.142
Görüşme sıklığı	.386	3	.129	1.424	.234
OTxGS	.227	3	.076	.838	.473
Hata	69.885	774	.090		
TOPLAM	70.761	781			

* p<.05

4.3.6. Okul Türü ve Öğrencilerin Okudukları Sınıflara Göre Velilerin Yöneticilerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeylerine ait bulgular Tablo 15’de; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 16’te verilmiştir.

Velilerin öğrencilerinin okudukları sınıflara göre yöneticilerden beklentilerine bakıldığında 1.2.3. sınıf öğrencisi velilerinin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,53$; 4.5. sınıf velilerinin $\bar{X}=4,57$; 6.7.8. sınıf öğrencisi velilerinin beklenti ortalama puanlarının ise $\bar{X}=4,57$ olduğu görülmektedir (Tablo 15).

Tablo 15. Okul türü ve öğrencilerin okudukları sınıflara göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri

Sınıf	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
1.2.3. sınıf	137	4.50	.347	177	4.55	.294	314	4.53	.318
4.5. sınıf	177	4.56	.296	130	4.57	.320	307	4.57	.306
6.7.8. sınıf	104	4.54	.248	57	4.63	.240	161	4.57	.248
TOPLAM	418	4.54	.303	364	4.57	.297	782	4.55	.301

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre yöneticilerden beklentileri arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-776)}= 4,42, p<.05$] (Tablo 16). Özel okul velilerinin beklentilerinin ($\bar{X}=4,57$) diğerlerine ($\bar{X}=4,54$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 15). Görülüyor ki velilerin devlet veya özel okulda veli olması, onların yöneticilerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Bu

bulgu, velilerin devlet veya özel okulda olmasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Velilerin yöneticilerden beklentilerinin onların öğrencilerin okudukları sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur [$F_{(2-776)} = 2.52, p > .05$] (Tablo 16). Bu bulgudan, velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerinde öğrencilerin okuduğu sınıfın önemli bir etken olmadığı anlaşılmaktadır.

Okul türü ve öğrencilerin okudukları sınıflara göre velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri üzerindeki ortak etkisinin anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır [$F_{(2-776)} = 0.90, p > .05$] (Tablo 16). Başka bir anlatımla devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri, velilerin öğrencilerinin okuduğu sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 16. Okul türü ve öğrencilerin okudukları sınıflara göre velilerin yöneticilerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okul türü	.399	1	.399	4.423	.036*
Sınıf	.455	2	.288	2.523	.081
OTxS	.163	2	.082	0.905	.405
Hata	69.982	776	.090		
TOPLAM	70.761	781			

* $p < .05$

4.4. OKUL TÜRÜ VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE VELİLERİN ÖĞRETMENLERDEN BEKLENTİLERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu alt bölümde devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri *okul türünün* ve velilerin *yaşının, cinsiyetinin, öğrenim durumunun, gelirin, öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklığının* ve *öğrencilerinin okudukları sınıfların ortak etkisine* göre 05 düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterip göstermediğine yönelik bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Bu amaçla ilişkisiz örneklem için iki faktörlü ANOVA tekniği kullanılmıştır.

4.4.1. Okul Türü ve Yaş Durumuna Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeylerine ait betimsel istatistikler (aritmetik ortalama ve standart sapma) Tablo 17’de; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Velilerin yaşlarına göre öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında 30 yaş ve altındaki velilerin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,53$; 31-35 yaş arasındakilerin $\bar{X}=4,48$; 36-40 yaş arasındakilerin $\bar{X}=4,52$; 41-45 yaş arasındakilerin $\bar{X}=4,46$; 46 yaş ve üzerinde olan velilerin beklenti ortalama puanlarının ise $\bar{X}=4,49$ olduğu görülmektedir (Tablo 17).

Tablo 17. Okul türü ve yaş durumuna göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri

Yaş	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
30 yaş ve altı	36	4.50	.367	20	4.60	.294	56	4.53	.344
31-35	128	4.46	.335	89	4.50	.318	217	4.48	.328
36-40	140	4.50	.295	154	4.53	.321	294	4.52	.309
41-45	90	4.43	.478	84	4.49	.357	174	4.46	.424
46 ve üzeri	24	4.49	.298	17	4.50	.228	41	4.49	.268
TOPLAM	418	4.47	.359	364	4.52	.323	782	4.49	.343

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre öğretmenlerden beklentileri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır [$F_{(4-772)}=1,96, p>.05$] (Tablo 18). Başka bir anlatımla velilerin devlet veya özel okulda veli olması, onların öğretmenlerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmamıştır. Bu bulgu, velilerin devlet veya özel okulda olmasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Velilerin öğretmenlerden beklentilerinin onların yaş durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur [$F_{(4-772)}=1.04, p>.05$] (Tablo 18). Bu bulgu,

velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerinde yaşın önemli bir etken olmadığını göstermektedir.

Okul türü ve velilerin yaşlarının öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerindeki, ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(4-772)} = 0.18, p > .05$] (Tablo 18). Başka bir anlatımla devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri velilerin yaşlarına, velilerin yaş durumlarına göre ise öğretmenlerden beklenti düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 18. Okul türü ve yaş durumuna göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okul türü	.232	1	.232	1.962	.162
Yaş	.496	4	.124	1.048	.381
OTxY	.088	4	.022	0.185	.946
Hata	91.362	772	.118		
TOPLAM	92.277	781			

* $p < .05$

4.4.2 Okul Türü ve Cinsiyete Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeylerine ait betimsel istatistikler (aritmetik ortalama ve standart sapma) Tablo 19’de desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Velilerin cinsiyetlerine göre öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında kadın velilerin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,53$; erkek velilerin beklenti ortalamalarının ise $\bar{X}=4,44$ olduğu görülmektedir (Tablo 19).

Tablo 19. Okul türü ve cinsiyete göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri

Cinsiyet	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Kadın	229	4,53	.312	232	4,54	.311	461	4,53	.312
Erkek	189	4,41	.399	132	4,48	.342	321	4,44	.378
TOPLAM	418	4,47	.359	364	4,52	.323	782	4,49	.343

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre öğretmenlerden beklentileri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır [$F_{(1-778)} = 2.79, p > .05$] (Tablo 20). Başka bir anlatımla velilerin devlet veya özel okulda veli olması, onların öğretmenlerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmamıştır. Bu bulgu, velilerin devlet veya özel okulda olmasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Velilerin öğretmenlerden beklentilerinin onların cinsiyet durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(1-778)} = 12.52, p < .05$] (Tablo 20). Bu bulgu, velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerinde cinsiyetin önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Bayanların lehine görünen bu anlamlı farklılık, bayanların çocuklarının eğitimiyle daha yakından ilgili olduklarından ve onların eğitim öğretim sorunlarını daha yakından takip ettiklerinden kaynaklanabilir. Ülkemizde bayanların daha çok ev hanımı olmaları, evin geçimini daha çok erkeklerin sağlamaları, dolayısıyla erkeklerin yeterli zaman bulamamaları ve çocuklarının eğitimlerine yeterince ilgilenememeleri onların beklentisini düşürmüş olabilir.

Okul türü ve velilerin cinsiyetlerinin öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerindeki, ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(1-778)} = 2.04, p > .05$] (Tablo 20). Başka bir anlatımla devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri velilerin cinsiyetlerine, velilerin cinsiyet durumlarına göre ise öğretmenlerden beklenti düzeylerinin anlamlı bir farklılığa yol açmadığı belirlenmiştir.

Tablo 20. Okul türü ve cinsiyete göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okul türü	.323	1	.232	2,79	0,95
Cinsiyet	1.450	1	1.450	12,52	,000*
OTxC	.237	1	.237	2,047	,153
Hata	90.089	778	.116		
TOPLAM	92.277	781			

* p<.05

4.4.3. Okul Türü ve Öğrenim Durumuna Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Bulgular Ve Yorumlar

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeylerine ait betimsel istatistikler aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 21’de; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları ise Tablo 22’de verilmiştir.

Velilerin öğrenim durumlarına göre öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında ilköğretim okulu mezunu olan velilerin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,52$; ortaöğretim mezunu olanların $\bar{X}=4,54$; yükseköğretim olan velilerin beklenti ortalama puanlarının ise $\bar{X}=4,46$ olduğu görülmektedir (Tablo 21).

Tablo 21. Okul türü ve öğrenim durumuna göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri

Öğrenim Durumu	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
İlköğretim	164	4.51	.315	30	4.56	.311	194	4.52	.314
Ortaöğretim	109	4.50	.356	96	4.58	.257	205	4.54	.315
Yükseköğretim	145	4.41	.400	238	4.48	.345	383	4.46	.368
TOPLAM	418	4.47	.359	364	4.52	.323	782	4.49	.343

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre öğretmenlerden beklentileri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-776)}= 5.07, p<.05$] (Tablo 22). Özel okul velilerinin beklentilerinin ($\bar{X}=4,52$) diğerlerine ($\bar{X}=4,47$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 21). Başka bir anlatımla velilerin devlet veya özel okulda veli

olması, onların öğretmenlerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Bu bulgu, velilerin devlet veya özel okulda olmasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Velilerin öğretmenlerden beklentilerinin onların öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(2-776)} = 5.83, p < .05$] (Tablo 22). Bu bulgu, velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerinde öğrenim durumunun önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

Velilerin öğrenim durumlarına göre ortaya çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla Post Hoc Testlerinden Scheffe testi yapılmış, farkın ortaöğretim mezunları (B) ile yükseköğretim mezunları (C) arasında olduğunu ortaya çıkıştır. Ortaöğretim mezunu olanların öğretmenlerden beklentilerinin ($\bar{X} = 4,54$) yükseköğretim mezunu olan velilerin beklentilerine ($\bar{X} = 4,46$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır (Tablo 21).

Yükseköğretim gören velilerin beklentilerinin diğerlerine göre daha düşük çıkmasının nedeni öğretmenlerin belirtilen beklentileri karşılayacak yeterlilikte olmadıklarını düşünmelerinden kaynaklanabilir. Ayrıca bu tür velilerin öğrencilerinin eksikliklerini dershaneye göndererek ya da özel ders aldırarak gidermek gibi düşünceleri de olabilir.

Okul türü ve velilerin öğrenim durumlarının öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerindeki, ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(2-776)} = 0.86, p > .05$] (Tablo 22). Başka bir anlatımla devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri velilerin öğrenim durumlarına, velilerin öğrenim durumlarına göre ise öğretmenlerden beklenti düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 22. Okul türü ve öğrenim durumuna göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Okul türü	.590	1	.590	5.070	.025*	
Öğrenim	.1.359	2	.679	5.834	.003*	B-C
OTxÖ	.020	2	.010	.086	.918	
Hata	90.372	776	116			
TOPLAM	92.277	781				

* p<.05

4.4.4. Okul Türü ve Gelire Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeylerine ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 23'te; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 24'te verilmiştir.

Velilerin gelirine göre öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında 1000TL ve altı gelire sahip olan velilerin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,50$; 1001 TL -1500 TL arası $\bar{X}=4,49$; 1501 TL -2500tl arası $\bar{X}=4,51$; 2501 TL -3000 TL arası $\bar{X}=4,57$; 3000 TL ve üstü gelire sahip olan velilerin beklenti ortalama puanlarının ise $\bar{X}=4,45$ olduğu görülmektedir (Tablo 23).

Tablo 23. Okul türü ve gelire göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri

Gelir (TL)	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
1000 ve altı	177	4.51	.308	3	4.46	.319	70	4.50	.309
1001-1500	86	4.45	.463	47	4.55	.262	133	4.49	.405
1501-2500	77	4.44	.323	62	4.59	.317	139	4.51	.328
2501-3000	29	4.53	.352	58	4.59	.256	87	4.57	.291
3000 ve üstü	49	4.41	.376	180	4.46	.351	229	4.45	.356
TOPLAM	418	4.47	.359	364	4.52	.323	782	4.49	.343

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre öğretmenlerden beklentileri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur [$F_{(4-772)}= 4,43$, $p<.05$] (Tablo 24). Özel okul

velilerinin beklentilerinin ($\bar{X}=4,52$) diğerlerine ($\bar{X}=4,47$) göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 23). Başka bir anlatımla velilerin devlet veya özel okulda veli olması, onların öğretmenlerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Bu bulgu, velilerin devlet veya özel okulda olmasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Velilerin öğretmenlerden beklentilerinin onların gelirlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur [$F_{(4-772)}= 2.02, p>.05$] (Tablo 24). Bu bulgu, velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerinde gelirin önemli bir etken olmadığını göstermektedir.

Okul türü ve velilerin gelirlerinin öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerindeki, ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(4-772)}= 1.02, p>.05$] (Tablo 24). Başka bir anlatımla devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri velilerin gelirlerine, velilerin gelirlerine göre ise öğretmenlerden beklenti düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 24. Okul türü ve gelire göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okul türü	.517	1	.517	4.439	.035*
Gelir	.946	4	.236	2.029	.089
OTxG	.476	4	.119	1.021	.396
Hata	89.953	772	.117		
TOPLAM	92.277	781			

* $p<.05$

4.4.5 Okul Türü ve Görüşme Sıklığına Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin **öğretmenlerden** beklenti düzeylerine ait ortaya çıkan aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 25'te; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 26'te verilmiştir.

Velilerin görüşme sıklığına göre öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında haftada bir gidenlerin $\bar{X}=4,51$; 15 günde bir gidenlerin $\bar{X}=4,54$; ayda bir gidenlerin

$\bar{X}=4,48$; okula çağrılınca gidenlerin beklenti ortalama puanlarının $\bar{X}=4,46$ olduğu görülmektedir (Tablo 25).

Tablo 25. Okul türü ve görüşme sıklığına göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri

Görüşme sıklığı	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Haftada bir	76	4.47	.326	71	4.55	.319	147	4.51	.324
15 günde bir	81	4.51	.324	79	4.57	.344	160	4.54	.334
Ayda bir	137	4.47	.432	136	4.49	.307	273	4.48	.374
Okula çağrılınca	124	4.45	.310	78	4.47	.330	202	4.46	.317
TOPLAM	418	4.47	.359	364	4.52	.323	782	4.49	.343

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre öğretmenlerden beklentileri arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır [$F_{(3-774)}= 3.06, p>.05$] (Tablo 26). Başka bir anlatımla velilerin devlet veya özel okulda veli olması, onların öğretmenlerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Bu bulgu, velilerin devlet veya özel okulda olmasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Velilerin öğretmenlerden beklentilerinin onların görüşme sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur [$F_{(3-774)}= 1.73, p>.05$] (Tablo 26). Bu bulgu, velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerinde görüşme sıklığının önemli bir etken olmadığını göstermektedir. Ancak anlamlı bir fark olmasa da görüşme sıklığı arttıkça beklentilerin de arttığı gözlenmektedir.

Okul türü ve velilerin görüşme sıklıklarının öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerindeki, ortak etkisinin anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(3-774)}= .293, p>.05$] (Tablo 26). Başka bir anlatımla devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri velilerin görüşme sıklıklarına, velilerin görüşme sıklıklarına göre ise öğretmenlerden beklenti düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 26. Okul türü ve görüşme sıklığına göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Okul türü	.361	1	.361	3.065	.080
Görüşme sıklığı	.614	3	.205	1.736	.158
OTxGS	.103	3	.034	.293	.831
Hata	91.221	774	.118		
TOPLAM	92.277	781			

* $p < .05$

4.4.6 Okul Türü ve Öğrencilerin Okudukları Sınıflara Göre Velilerin Öğretmenlerden Beklentilerine İlişki Bulgular ve Yorumlar

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeylerine ait betimsel istatistikler (aritmetik ortalama ve standart sapma) Tablo 27’de; desene ait kenar ve gözenek ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 28’de verilmiştir.

Velilerin öğrencilerinin okudukları sınıflara göre öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında 1.2.3. sınıflarda öğrencisi bulunan velilerin beklenti ortalama puanının $\bar{X}=4,49$; 4.5. sınıflarda öğrencisi bulunan velilerin $\bar{X}=4,51$; 6.7.8. sınıflarda öğrencisi bulunan velilerin beklenti ortalama puanlarının ise $\bar{X}=4,49$ olduğu görülmektedir (Tablo 27).

Tablo 27. Okul türü ve öğrencilerin okudukları sınıflara göre velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri

Sınıf	Devlet 1			Özel 2			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
1.2.3. sınıf	137	4.47	.373	177	4.50	.330	314	4.49	.349
4.5. sınıf	177	4.49	.384	130	4.53	.326	307	4.51	.361
6.7.8. sınıf	104	4.46	.290	57	4.54	.300	161	4.49	.295
TOPLAM	418	4.47	.359	364	4.52	.323	782	4.49	.343

Velilerin devlet veya özel okulda olmasına göre öğretmenlerden beklentileri arasındaki fark anlamlı bulunmuştur [$F_{(2-776)} = 3,85, p \leq .05$] (Tablo 28). Özel okul velilerinin beklentilerinin ($\bar{X}=4,52$) diğerlerine ($\bar{X}=4,47$) göre daha yüksek olduğu

anlaşılmaktadır (Tablo 27). Başka bir anlatımla velilerin devlet veya özel okulda veli olması, onların öğretmenlerden beklentilerinde anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Bu bulgu, velilerin devlet veya özel okulda olmasının beklentiler üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir.

Velilerin öğretmenlerden beklentilerinin onların öğrencilerin okudukları sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır [$F_{(2-776)} = 0.34, p > .05$] (Tablo 28). Bu bulgu, velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerinde öğrencilerin okuduğu sınıfın önemli bir etken olmadığını göstermektedir.

Okul türü ve velilerin öğrencilerinin okuduğu sınıflarının öğretmenlerden beklenti düzeyleri üzerindeki, ortak etkisinin ise anlamlı olmadığı bulunmuştur [$F_{(2-776)} = 0.29, p > .05$] (Tablo 28). Başka bir anlatımla devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri velilerin öğrencilerinin okudukları sınıflara, velilerin öğrencilerinin okuduğu sınıflara göre ise öğretmenlerden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 28. Okul türü ve öğrencilerin okudukları sınıflara göre velilerin öğretmenlerden beklentilerinin ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Okul türü	.456	1	.456	3.859	.050*
Sınıf	.082	2	.041	.347	.707
OTxS	.069	2	.035	.292	.747
Hata	91.753	776	.118		
TOPLAM	92.277	781			

* $p < .05$

4.5. VELİLERİN SİGARA İÇME ALIŞKANLIĞI İLE YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN ZARARLI ALIŞKANLIKLARA SAHİP OLUP OLMAMASI KONUSUNDAKİ 39. MADDEYE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu alt bölümde velilerin sigara içme alışkanlığı ile yönetici ve öğretmenlerin zararlı alışkanlıklara sahip olup olmaması konusundaki “Zararlı alışkanlıklara sahip olmamasını (sigara vb) ve bu konuda öğrencilere örnek olmasını beklerim. (M39)” maddesine ilişkin velilerin görüşleri arasında .05 düzeyinde anlamlı farklılıklar gösterip

göstermediğine yönelik bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Bu amaçla araştırmaya katılan velilerin sigara içme alışkanlığına göre yönetici ve öğretmenlerden 39. maddeye ilişkin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Sigara içen ve içmeyen velilerin bu maddeye ilişkin beklenti düzeyleri arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığı Scheffe-t testi ile yoklanmıştır.

Tablo 29’de sigara içen ve içmeyen velilerin 39. maddeye ilişkin yöneticilerden beklenti düzeylerine yer verilmiştir. Her iki grubun da beklenti düzeylerinin “her zaman” düzeyinde olduğu görülmektedir. Sigara içen velilerin beklentileri ($\bar{X}=4,47$) içmeyenlere göre ($\bar{X}=4,75$) daha düşüktür (Tablo 29). Ayrıca sigara içen ve içmeyen velilerin bu maddeye ilişkin yöneticilerden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir [$t_{(1562)}= 4,67$ $p<.05$] (Tablo 29).

Tablo 29. Velilerin sigara içme alışkanlığı ile yöneticilerin zararlı alışkanlıklara sahip olup olmaması konusundaki 39. maddeye ilişkin velilerin görüşleri

Yöneticilerden Beklentiler	Sigara içme Alışkanlığı	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
Zararlı alışkanlıklara sahip olmamasını (sigara vb) ve bu konuda öğrencilere örnek olmasını beklerim.	İçiyor	222	4,47	,925	778	-4,673	.000*
	İçmiyor	558	4,75	,685			

* $p<.05$

Bu ortalamalara göre iki değişken arasında içmeyen velilerin lehine istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmasının nedeni, kendilerinin sahip olmadığı zararlı alışkanlıklardan biri olan sigara içmeme davranışını, okul yöneticilerden de göstermelerini bekleyerek olumlu davranışın pekişmesini istemiş olabilirler.

Tablo 29’da sigara içen ve içmeyen velilerin 39. maddeye ilişkin bu kez öğretmenlerden beklenti düzeylerine yer verilmiştir. Her iki grubun da beklenti düzeylerinin “her zaman” düzeyinde olduğu görülmektedir. Sigara içen velilerin beklentileri ($\bar{X}=4,48$) içmeyenlere göre ($\bar{X}=4,75$) daha düşüktür. Ayrıca sigara içen ve içmeyen velilerin bu maddeye ilişkin öğretmenlerden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir [$t_{(1562)}= 4,47$, $p<.05$] (Tablo 30).

Tablo 30. Velilerin sigara içme alışkanlığı ile öğretmenlerin zararlı alışkanlıklara sahip olup olmaması konusundaki 39. maddeye ilişkin velilerin görüşleri

Öğretmenlerden Beklentiler	Sigara içme Alışkanlığı	N	\bar{X}	SS	Sd	t	P
Zararlı alışkanlıklara sahip olmamasını (sigara vb) ve bu konuda öğrencilere örnek olmasını beklerim.	İçiyor	222	4,48	,940	778	-4,471	.000*
	İçmiyor	558	4,75	,711			

* $p < .05$

Bu ortalamalara göre iki değişken arasında sigara içmeyen velilerin lehine istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmasının nedeni de yöneticilere yönelik düşünüldüğü gibi kendilerinin sahip olmadığı zararlı alışkanlıklardan biri olan sigara içmeme davranışını çocuğunun öğretmeninin de göstermesini bekleyerek olumlu davranışın pekişmesini istemiş olabilirler. Ayrıca evde örnek aldığı anne babasından sonra aile dışında da belki de anne babasından daha etkili olarak öğretmenlerinin çocuğuna örnek olduklarını düşünmeleri bu olumsuz davranışı yapmamalarını istemelerinin nedeni olabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde devlet ve özel ilköğretim okullarında öğrencisi bulunan velilerin yönetici ve öğretmenlere ilişkin beklenti düzeylerine ilişkin alt problemlerin analizine dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. SONUÇLAR

Her alt probleme ilişkin bulgulara dayalı olarak sonuçlar aşağıda ayrı ayrı ele alınmıştır.

5.1.1. Devlet ve Özel Okullarda Öğrencisi Bulunan Velilerin Yöneticilerden ve Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Sonuçlar

Velilerin, yöneticilerden ve öğretmenlerden beklentilerine ilişkin bulgulara bakıldığında her iki okul türünde öğrencisi bulunan velilerin hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden “her zaman” düzeyinde beklenti içinde oldukları tespit edilmiştir. Ancak her iki veli grubunun da öğretmenlere göre yöneticilerden beklentilerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

5.1.2. Devlet ve Özel Okullarda Öğrencisi Bulunan Velilerin Okul Türüne göre Yöneticilerden ve Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Sonuçlar

İlköğretim okullarında öğrencisi olan velilerin okul türüne göre yöneticilerden ve öğretmenlerden beklenti düzeylerine genel olarak bakıldığında;

Devlet okulunda öğrencisi bulunan veliler yöneticilerden, öncelikle okulun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almalarını, öğrencilerin sağlığı için hijyenik bir ortam ortaya çıkartmalarını beklerken, öğretmenlerden insanlara saygılı olmalarını ilk başta beklemektedirler. Söz konusu velilerin hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden en son beklentileri ise evlerine ziyarete gelmelerini istemeleridir.

Özel okulda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden ve öğretmenlerden beklentilerine bakıldığında devlet okulundaki velilerin görüşlerinden çok da farklı olmadığı anlaşılmaktadır. Yöneticilerden öncelikle okulun güvenli bir yer olması için

gereken tedbirleri almasını beklerken, öğretmenlerden, adil olmalarını beklemektedirler. Devlet okulundaki veliler gibi hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden en son bekledikleri, evlerine ziyarete gelmeleridir.

5.1.3. Devlet ve Özel Okullarda Öğrencisi Bulunan Velilerin Çeşitli Değişkenlere Göre Yöneticilerden Beklentilerine İlişkin Sonuçlar

Bu alt problemde devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklenti düzeyleri, velilerin yaşlarına, cinsiyetine, öğrenim durumuna, gelirine, öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklığına ve öğrencilerinin okudukları sınıflara göre farklılıklarına bakıldığında;

Devlet veya özel okullara çocuklarını gönderen velilerin yöneticilerden beklentilerinde, onların yaşlarına, gelirlerine, görüşme sıklığına ve öğrencilerinin okudukları sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Ancak Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin yöneticilerden beklentilerinde, onların cinsiyetlerine, öğrenim durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Cinsiyetlere göre kadınların lehine, öğrenim durumlarına göre ise ilköğretim mezunu velilerin lehine anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir.

5.1.4. Devlet ve Özel Okullarda Öğrencisi Bulunan Velilerin Çeşitli Değişkenlere Göre Öğretmenlerden Beklentilerine İlişkin Sonuçlar

Bu alt problemde devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklenti düzeyleri, velilerin yaşlarına, cinsiyetine, öğrenim durumuna, gelirine, öğretmen ve yöneticilerle görüşme sıklığına ve öğrencilerinin okudukları sınıflara göre farklılıklarına bakıldığında;

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklentilerinde, onların yaşlarına, görüşme sıklığına, gelirlerine ve öğrencilerinin okudukları sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermez iken, onların cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılığın kadınlar lehine olduğu görülmüştür.

Devlet ve özel okullarda öğrencisi bulunan velilerin öğretmenlerden beklentilerinde, onların öğrenim durumlarına göre de anlamlı bir farklılık gösterdiği

tespit edilmiştir. Bu farklılığın ortaöğretim mezunları lehine olduğu görülmüştür. En düşük beklenti seviyesine sahip grubun yüksek öğrenimliler olduğu saptanmıştır.

5.1.5 Velileri Sigara İçme Alışkanlığı İle Yönetici ve Öğretmenlerin Zararlı Alışkanlıklarına Sahip Olup Olmaması Konusundaki 39. Maddeye İlişkin Sonuçlar

Sigara içen ve içmeyen velilerin 39. maddeye ilişkin yöneticilerden ve öğretmenlerden beklenti düzeylerine bakıldığında hem devlet hem de özel okulda öğrencisi bulunan velilerin beklenti düzeylerinin “her zaman” düzeyinde olduğu görülmektedir. Ayrıca sigara içen ve içmeyen velilerin bu maddeye ilişkin yöneticilerden ve öğretmenlerden beklenti düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Sigara içen velilerin beklentileri içmeyenlere göre daha düşük olduğu gözlenmiştir.

5.2. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan ortaya çıkan bulgu ve sonuçlardan yararlanılarak, velilerin beklentilerini dikkate alan yönetici ve öğretmenlere, ayrıca diğer araştırmacılara yönelik bazı önerilere yer verilmiştir.

5.2.1. Yöneticilere Öneriler

- Devlet okulu yöneticileri, okullarında daha çok disiplinli bir okul ortamı sağlamaya yönelik çalışmalara önem vermelidir.
- Devlet okulu yöneticileri, okula gelen velilere, öğrencileriyle veya kendileriyle ilgili olan resmi işlerde en hızlı şekilde, kolaylık göstererek yardımcı olmalıdır.
- Devlet okulu yöneticileri, okulun güvenli bir yer olması için gereken tüm tedbirleri almalı ve aldırmalıdır.
- Devlet okulu yöneticileri, öğrencilerin sağlığı için temizliğe daha çok dikkat ederek bu yönde tedbirler almalıdır.
- Özel okul yöneticileri okullarının sınıflarını ve diğer birimlerini velilerin daha rahat gezebilmelerini sağlamalıdır.

- Özel okul yöneticileri, okul-çevre arasında aktif ve etkili bir iletişim kurmalıdır.
- Özel okul yöneticileri, velilerin kendisine istediği zaman, rahatlıkla ulaşabilmesini sağlamalıdır.
- Özel okul yöneticileri, okul genelindeki tüm öğrencilere rehberlik hizmetini sunarak, başarısını ve gelişimini izlemeli ve gerekli değerlendirmeleri yapabilmelidir.
- Özel okul yöneticileri, öğrencilerin uygun sosyal kulüp çalışmalarına katılmalarını sağlayarak, faaliyetlerinin denetleme ve değerlendirmesini yapmalıdır.
- Özel okul yöneticileri, okul veya öğrencileri ile ilgili bilgi ve duyuruları velilerine ulaştırılacak bir sistem kurmalıdır.
- Özel okul yöneticileri, velinin okula geldiğinde öğretmenlerle rahat konuşabileceği bir yer sağlanmalıdır.
- Özel okul yöneticileri, sigara gibi olumsuz alışkanlıklara sahip olmayarak ve televizyon izleme gibi iletişimde doğru tercihleriyle öğrencilerine örnek olmalıdır.

5.2.2. Öğretmenlere Öneriler

- Devlet okulu öğretmenleri daha çok okulun ihtiyaçları için gereken yardımları isterken daha açıklayıcı ve anlaşılır olmaya dikkat etmelidir.
- Devlet okulu öğretmenleri, derslerine zamanında girmeli ve çıkmalıdır. Aynı zamanda girdikleri derslerine yönelik gerekli çalışmaları yapmalıdır.
- Özel okul öğretmenleri, sınıfları ve okulun diğer birimlerini velileri ziyaret ettirmelidir.
- Özel okul öğretmenleri, eğitim-öğretim ile ilgili yeni gelişmelerden haberdar olmalı ve okulunda uygulamalıdır.
- Özel okul öğretmenleri, velileriyle ve çevredekilerle etkili bir iletişim kurarak, yaptığı etkinliklerle ilgili bilgilendirmeye önem vermelidir. Bu iletişimde velilerin kendisine istediği zaman, rahatlıkla ulaşabilmesini sağlamalıdır.
- Özel okul öğretmenleri, dinleme özelliğine sahip olmalıdır. Dinlemeden hüküm vermemelidir. Aynı zamanda adil, hoşgörülü ve demokratik bir kişiliğe sahip olmalıdır.
- Özel okul öğretmenleri, özellikle kendi öğrencilerinin ve okul genelindeki öğrencilerin rehberliğinden, başarısının izlemesinden ve değerlendirmesinden kendini sorumlu tutmalıdır.

- Özel okul öğretmenleri, okulunun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almalı ve alınması için üzerine düşeni yapmalıdır.
- Özel okul öğretmenleri, devamsızlık yapan öğrencilerinin nedenlerini araştırarak gerekli önlemleri almalıdır.
- Özel okul öğretmenleri, öğrencilerinin sosyal kulüplerdeki çalışmalarını takip etmeli, denetlemeli ve değerlendirmelidir.
- Özel okul öğretmenleri, herkes tarafından güvenilen bir kişi olmalıdır.
- Özel okul öğretmenleri okul, öğrenci, veli gibi velilerle ilgili her türlü açıklamalarını herkesin anlayabileceği bir şekilde ve onlara ulaşacak bir sistemle yapmalıdır.
- Özel okul yöneticileri, sigara gibi olumsuz alışkanlıklara sahip olmayarak ve televizyon izleme gibi iletişimde doğru tercihleriyle öğrencilerine örnek olmalıdır.

5.2.3. Araştırmacılara Öneriler

- Denizli velilerinin beklentilerini yansıtan araştırmanın sonuçlarının karşılaştırılabilmesi için benzer araştırmalar farklı şehirlerde de yapılabilir.
- Yapılan bu araştırma, beklenti maddeleri farklılaştırılarak veya geliştirilerek değişen ve gelişen eğitim-öğretim şartlardan dolayı yönetici ve öğretmenlere yönelik veli beklentilerinin değişip değişmediğini ölçmek için kısa aralıklarla tekrarlanmalıdır.
- Araştırmamız sonucu ortaya çıkan devlet ve özel okul velilerinin yöneticilerden ve öğretmenlerden beklentilerinin karşılanma düzeyleri ve karşılanması için yapılanlar farklı bir çalışmayla ölçülebilir.
- Devlet ve özel okullarında öğretmen ve yöneticilerden en az beklenti düzeyinin “Eve ziyarete gelmesini beklerim.” maddesinde görünmesi bunun sadece merkezde oturan veliler için mi geçerli olduğunun öğrenilebilmesi için benzer bir araştırma köy okullarındaki veliler adına da yapılabilir.
- Özel okul velilerinin, devlet okul velilerinden daha fazla ve farklı maddelerde beklenti içerisinde olmalarının sebeplerine yönelik araştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- AASA. (1992). *An Effective School Primer*. American Association of School Administrators.
- Açıkalm, A. (1998). *Okul Yöneticiliği*. Ankara: Personel Geliştirme Merkezi Yayın No:10. İkinci Baskı.
- Adem, M. (1981). *Eğitim Planlaması*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Araştırması Merkezi Yayınları. Ankara.
- Akyüz, H. (1991). *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları*. İstanbul: Meb Yayınları, 2320.
- Ames, C. (1993). *And Others Parent Involvement*. Report No: 15. Office Of Educational Research and Improvement (ED). Washington, DC.
- Arvasi, S. A. (1998). *Eğitim Sosyolojisi*. Burak Yayınları No: 52 İstanbul.
- Aslan, A. G. (1994). *İlkokul Öğrencilerinin Başarı ve Başarısızlıklarında Aile Faktörü*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Baker, D. S. ve Stevenson, D. L. (1986). Mother's Strategies for Children's Scholl Achievement. *Sociology of Education*, 59, 156-166.
- Başar, H. (1999). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Yargıcı Matbaası. İkinci Basım
- Berger, E. (1991). *The School and Home Working Together. Parents as Partners In Education*. New York: Macmillan.
- Binbaşıoğlu, C. (1991). *Genel Öğretim Bilgisi*. Ankara Ö. Baskı Kadioğlu Matbaası.
- Bursalıoğlu, Z. (1981). *Eğitim Yöneticisinin Yeterlilikleri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 93.
- Bursalıoğlu, Z. (2010). *Okul Yönetimin Yeni Yapı ve Davranış*. Pegama Yayıncılık. 15. Baskı. Ankara.
- Büyükkaragöz, S., Muşta, M., Yılmaz, H., ve Pilten, Ö. (1997). *Eğitime Giriş*. Konya: Günay Ofset.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Pegama Yayıncılık.
- Celkan, H. Y. (1993). *Eğitim Sosyolojisi*. Atatürk Üniversitesi Yayınları, 3. Baskı, 664. Erzurum.
- Can, N. (2002). Değişim Sürecinde Eğitim Yönetimi. *Milli Eğitim Dergisi*. MEB Basım Evi. Sayı: 155-156; 89-98. Ankara.

- Carrasquillo, A. L., Clement, B. (1993). *Parents and Schools*. Newyork & London Gariand Publishing, Inc.
- Chrispeels, H. J. (1991). *District Leadership in Parent Involvement*. Phi Delta Kapan. 72, 217-217.
- Cromwell, S. (1997). *Education World*. Stetson Universty Pres. Florida.
- Çalık, H. (2002). *Özel Okullar ve Eğitimde Kalite Semposyumu*. Ss.13-15. Özel Okullar Derneği Antalya.
- Çelik, N. (2005). *Okul Aile İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar*. Yüksek Lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, V. (1995). *Eğitim Yöneticisinin Vizyonu ve Misyonu*. Eğitim Yönetimi Dergisi Yıl:1, Sayı:1 Kış Ankara.
- Çelikkaya, H. (1998). *Eğitim Sosyolojisi*. İstanbul: Alfa BasımYayım Dağıtım.
- Çetinkaya, A., Gülmez, T. (1999). *Okul Gelişim Modeli*. Milli Eğitim Bakanlığı Basım Evi. Ankara.
- Eroğlu, E., İbiş, M., Demirkaya D., Terzi, Ü. (2007). *Planlı Okul Gelişim Modeli*. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı. 4. Baskı. Ankara.
- Çeviş, M. (2002). *Denizli İli Merkez İlköğretim Okullarındaki Okul-Aile İşbirliğinin Yönetici, Öğretmen ve Veli Tarafından İdeal ve Pratik Düzeyde Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- David, M. E. (1993). *Theories of Family Change*. Motherhood and Education. 43, 73-74.
- Davies, D. (1991). Scholls Reaching Out. Family. Scholl and Communitv Partnership For Student Success. Phi Delta Kapan. Vol 72. No: 5. s 376-382. Jan.
- Demir, Z. (2000). *Öğrenci Velilerinin Beklentileri Açısından Özel ve Resmi İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması Niğde İl Örneği*. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. Pegem A Yayıncılık. Ankara.
- Dodurgalı, A. (2000). *Eğitim Sosyolojisi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Doğan, E. (1995). *Ankara Merkez İlköğretim Okullarında Okul-Aile İletişiminin Engelleri*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

- Drucker, P. (1994). *Yönetim Görevleri, Sorumluluklar Uygulamalar*.(Çev: Fatoş Dilber). ODTÜ Yayınları. Ankara.
- Egemen, B. Z. (1965). *Terbiye İlminin Problemleri ve Terbiye Felsefesi*, Ankara: Ankara Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları.
- Epstein, J. L. (1986). Parent's Reactions to Teacher Practies of Parent Involvement. *The Elementary School Journal*. 277-294.
- Erçetin, Ş. Ş. (1993). *Ast-Üst İlişkileri (Okul Müdürü ve Öğretmenlerin Birbirlerini Etkilemekte Kullandıkları Güçleri)* Ankara.
- Fantuzzo, J. & Tigle, E. (2000). *Family Involvement Ouestionnaire*. *Journal of Educational Psychology*. Vol. 92 (no: 2). 367–376.
- Feuerstein, A. (2000). *School Characteristics and Parent Invovement*. *The Journal of Educational Research*. Vol. 94 (no: 1) 29-39.
- Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1993). *Eğitime Giriş*. Meteksan A.Ş. Ankara.
- Greenwood, G. ve Hickman, C. (1991). *Research And Practice in Parent Involvement. Implications For Teacher Education*. *The Elementary School Journal*. 91, 279.
- Gümüşeli, A. İ. (2005). *İstanbul'da Hangi Okulların Velileri Çocukları Daha İlgili?* www.agumuseli.com (17.12.2009).
- Hill, N. E. & Taylor, L. C. (2004). *Parental School Involvement and Children's Academic Achievement: Paragmatics and Issues. Current Directions in Psychological Science, Vol 13, No. 4 (Aug, 2004), pp. 161-164*
- İbiş, H. (1993). *Eğitim Gelir İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma yöntemi*. Nobel Yayın. Ankara.
- Kaşıkçı, M. (1996). *İlköğretimde Velilerle İşbirliği Kurmada Öğretmenlerin Kendi Yeterlilikleri ilgili Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Kelley-Laine, K. (1998). *Parents as Partners İn Schooling: The Current State of Affairs*. *Journal Article by Kathleen Kelley-Laine; Childhood Education, Vol. 74,1998*.
- Kocabaş, İ. (1996). *Eğitim Kurumlarında Örgütsel Değişim ve Yenilik*. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi. II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri. İstanbul.
- Koçak, Y. (1989). *Okul-Aile İletimin Engelleri*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara

- Köseoğlu, K. (1994). *İlköğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanı Yeterliklerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Küken, G. (2006). *Yeni ve Yakınçağ'da Eğitim Felsefesi*. İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Yayınları. İstanbul.
- Lareau, A. (1989). *Social Class and Parental Invention in Elementary Education*. Newyork: Falmer Pres.
- Lazar, A. ve Weisberg R. (1996). *Inviting Parents' Perspectives, Building School Partnerships To Support Children Who Struggle With Literacy*. The Reading Teacher. 22, 37.
- Nas, F. (1997). *İstanbul İlinde Genel Liselere ve Anadolu Liselerine Devam Eden Öğrencilerin Velilerinin, Bu Okullara İlişkin Görüş ve Beklentilerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Nural. E. (1987). *Velilerin Okul Yönetiminden Beklediği Davranışlar*. Ankara; Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Oğan, M. (2000). *Okul-Okul Aile Birliği ile Ana- Baba İletişimi ve Velilerin Eğitim Beklentisi*. Yayınlanmamış Y. L. T. Ankara Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Okagaki, L. & Frensch, P. A. (1998). *Parent and Children's School Achievement: A Multiethnic Perspective*. American Educational Research Journal. 35, 123-144.
- Öymen, H. R. (1969). *Doğu Batılı Yönleriyle Eğitim Tarihi*. Ayyıldız Matbaası. Ankara.
- Özgan H. ve Aydın Z. (2010). *Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Yönetici ve Veli Görüşleri*. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu. ss.802-811 Elazığ.
- Özgit, Ş. (1991). *İletişim Becerileri Konusunda Verilen Eğitimin İletişim Çatışmalarına Girme Eğilimi Üzerindeki Etkisi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Özoğlu, S. (1978). *İnsan İlişkileri ve Öğrenci*. Eğitim ve Bilim Dergisi. 12, 11-15.
- Özkara, Y. (2002). *Özel İlköğretim Okullarının Veli Beklentilerini Karşılama Düzeyleri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özmen, F., Harktı, H. (2005). *Denizli İlindeki İlköğretim ve Orta Öğretim Okullarının Çevresiyle Bütünleşme Düzeyleri*. Milli Eğitim 165, ss.162.
- Öztabağ, L. (1971). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara. Uttu Yayınevi.

- Özdemir, İ. (2000). *Okullarda Halkla İlişkiler*. Çağdaş Eğitim 261.
- Öztürk, H. (1993). *Eğitim Sosyolojisi*. İstanbul: Özel Yayınları.
- Öztürk, H. (1974). *Modern Eğitim Sosyoloji*. Ankara: Haşmet Matbaası.
- Pehlivan, İ. (1997). *Okul Aile Katılımı*. Ankara: Yaşadıkça Eğitim Dergisi Sayı:53.
- Pena, D. C. (2000). *Parent Involvement: Influencing Factors and Implications*. The Journal of Educational Research. Vol.94 (no:1) 42-54.
- Rennie, J. R. (1987). *Public Schools Can Have A Competitive Edge Over Private Schools*, School Business Affairs, 62, ss.157-169
- Sarı, N. (1986). *İlköğretimde Velilerin Eğitim Programı Geliştirilmesindeki Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Smock, S. M. ve McCormick, S. M. (1995). *Journal Of Urban Affairs*. Wayne: Wayne State University Press. 17, 14, 395.
- Şahin, A. E. (2000). *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yeterlilikleri*. Eğitim Yönetimi, Bahar. Sayı: 22 Ankara.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı Etkili Okullar*. Ankara: Pegama Yayıncılık.
- Tatar, M. (1998). *Extent and Source of Parental School-Related Information*. The Journal of Educational Research. Vol. 92(no. 2). Ss. 101-106.
- TDK, Büyük Türkçe Sözlük, <http://www.tdkterim.gov.tr/bts/> (15.02.2010).
- Tekeli, İ. (2003). *Özgür Üniversite Formu, Türkiye'de Eğitim Reformu Tartışması İçin Bir Düşünce Çerçevesi*. Ankara: Özgür Üniversite Formu Yayınları.
- Tezcan, M. (1999). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara. 12. Baskı, Şafak Matbaacılık. Ankara.
- Tok, T. N. ve Şahan, M. A. (2010). *Öğrencisi Velilerinin Özel Dershaneler Hakkındaki Görüş ve Beklentileri*. V. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi. Gazi Üniversitesi. Antalya.
- Valdes, G. (1996). *Briding the Gap Between Culturally Diverse Families And Schools*. Teachers College Pres. New York.
- Varış, F. (1998). *Eğitim Bilimine Giriş*. Alkım Yayınları, (Editor: F. Varış), Ankara, 1994. No: 176.

Vural, B. (2004). *Öğrencinin Başarısı için Okul – Aile Birlikteliği*. 1. Baskı. Hayat Yayınları: 186 İstanbul.

Yıldırım, N. (2007). *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yeterlilikleri İle Öğrenme Stillerine İlişkin Bir Araştırma*. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi. Malatya.

Yılman, M. (1978). *Çağdaş Eğitim Sosyolojisi*. İzmir: Özel Yayınları. Karınca Matbaacılık.

Yılmaz, H. (1994). *Ana-Babaların Okul Öğretmenlere Bakışı*. Yaşadıkça Eğitim. Sayı:35.

Yiğit, B. ve Bayraktar, M. (2006). *Okul Çevre İlişkileri*. Pegem A Yayıncılık. 1. Baskı. Ankara.

<http://www.meb.gov.tr> (04/02/2010).

<http://www.denizlimeb.gov.tr> (16/06/2010).

<http://www.pta.org/1164.asp> (25/10/2010).

EKLER

Ek-1. Tez Anketi

Değerli Veli;

Bu anket, **İlköğretim Öğrencileri Velilerinin, Öğretmen ve Yöneticilerden Beklentilerini** anlamak amacıyla ilgili verilere ulaşmak için iki bölüm halinde hazırlanmıştır. Bölüm 1’de kişisel bilgiler, Bölüm 2’de anket soruları yer almaktadır.

Bu anket memnuniyet ölçen bir anket değildir. **Örneğin** “Adil olmasını beklerim” sorusunu “Her zaman” olarak işaretlemeniz öğretmen veya idarecinizin adil olmadığı anlamına gelmez. Sizden istenen, ankette yer alan ifadeleri dikkatle okuyarak **size en uygun** seçeneği işaretlemenizdir. Vereceğiniz yanıtlar yalnızca bilimsel amaçlı olacak ve toplu değerlendirilecektir. **Ankette adınızı yazmanıza gerek yoktur. Lütfen ankette yer alan ifadelerin tümünü yanıtlayınız.** Araştırmaya sağladığınız katkı için şimdiden teşekkür ederiz.

Yrd. Doç. Dr. Türkay Nuri TOK
(Tez Danışmanı)

Mehmet Ali ŞAHAN
(Yük. Lisans Öğrencisi)

BÖLÜM 1

Aşağıdaki sorulara seçeneklerden en uygun olanı “X” işareti ile belirtiniz.

Cinsiyetiniz : Kadın
Erkek

Yaşınız : 30 yaş ve altı
31-35
36-40
41-45
46 yaş ve üzeri

Tahsiliniz : Okur yazar değilim
İlkokul
Ortaokul
Lise
Yüksek Öğrenim

Ailenizin toplam geliri : 500 TL ve altı
501 - 1000 TL
1001 - 1500 TL
1501 - 2500 TL
2501 – 3000 TL
3001 TL ve üstü

Öğretmenler ile görüşme sıklığımız: Her gün
Haftada bir
15 günde bir
Ayda bir
Okula çağrılınca
Hiç gitmem

Çocuğunuz kaçınıcı sınıfta okuyor?: 1.2.3. Sınıf
4.5. Sınıf
6.7.8. Sınıf

Çocuğunuzun devam ettiği okulun adı:.....

Sigara kullanıyor musunuz? : Evet
Hayır

BÖLÜM 2:Lütfen, aşağıdaki cümleleri **yönetici** (müdür ve müdür yardımcısı) ve **öğretmenler** için ayrı ayrı değerlendirerek işaretleyiniz.

YÖNETİCİDEN BEKLİYORUZ						ÖĞRETMENDE N BEKLİYORUZ				
Hiçbir Zaman	Çok az	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman		Hiçbir Zaman	Çok az	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman
				X	ÖRNEK İŞARETLEME	X				
					1-Disiplinli bir okul ortamı sağlamasını beklerim					
					2-Eğitim-öğretim ile ilgili yeni gelişmeleri okula getirmesini beklerim.					
					3-Öğrencilerin okula sevecek gelmelerini sağlamalarını beklerim.					
					4-Okul-çevre arasında etkili bir iletişim kurmasını beklerim.					
					5-Okulun etkinlikleri hakkında çevreyi bilgilendirmesini beklerim.					
					6-Sınıfları ve okulun diğer birimlerini velilerin ziyaretine açmasını beklerim.					
					7-İhtiyaç duyduğumda rahatlıkla ulaşabilmeyi beklerim.					
					8-Dinleme becerisine sahip olmasını beklerim.					
					9-Okul genelinde öğrenci başarısını izlemesini, değerlendirmesini beklerim.					
					10-Öğrencilerin kayıt, kabul, nakil, mezuniyet vb. işlerinin zamanında yerine getirilmesini sağlamasını beklerim.					
					11-Okulun güvenli bir yer olması için gereken tedbirleri almasını beklerim.					
					12-Öğrencilerin sağlığı için hijyenik bir ortam ortaya çıkartmasını beklerim.					
					13-Öğrencilere gerekli rehberlik hizmetlerini sunmasını beklerim.					
					14-Çocuklara karşı ilgisiz velileri uyarmasını beklerim.					
					15-Öğrencilerin okula devamını izleme, devamsızlığı önleyici önlemleri uygulamasını beklerim.					
					16 Öğrencilerin sosyal kulüp çalışmalarını denetleme ve değerlendirmesini beklerim.					
					17-Demokratik bir kişiliğe sahip olmasını beklerim.					
					18-İnsana saygılı olmasını beklerim.					
					19-Adil olmasını beklerim.					
					20-Hoşgörülü olmasını beklerim.					
					21-Çevredekilere güven vermesini beklerim.					
					22-Giyim ve görünüşüne özen göstermesini beklerim.					
					23-Okulun ihtiyaçları için gereken yardımın açıklamalar yaparak istenmesini beklerim.					
					24- Öğretmenlerin zamanında derse girip çıkmalarını sağlamasını beklerim.					
					25-Açıklamalarını herkesin anlayabileceği bir şekilde açık yapmasını beklerim.					
					26-Çocukların iyi yetişmesi için gereken hazırlıkları yapmasını beklerim.					

YÖNETİCİDEN BEKLİYORUZ						ÖĞRETMENDE N BEKLİYORUZ				
Hiçbir Zaman	Çok Az	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman		Hiçbir Zaman	Çok Az	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman
					27-Velilerin de katılacağı faaliyetler düzenlemesini beklerim.					
					28-Okula gittiğimizde ilgi göstermesini beklerim.					
					29-Okulun sosyal etkinliklerde başarılı olmasını sağlamasını beklerim.					
					30-Velilere duyuruları ulaştırmak için etkili bir sistem kurmasını beklerim.					
					31-Okulda velilerin de bilgilmesini sağlayacak konferanslar düzenlemesini beklerim.					
					32-Okulda öğretmenlerle rahat konuşulacak bir yer sağlamasını beklerim.					
					33-Eve ziyarete gelmesini beklerim.					
					34-Kültürel faaliyetlere katılmasını, öğrencileri ve bizi de teşvik etmesini beklerim.					
					35-Eğitim kalitesini artırmak için anket vb. çalışmaları yapmasını beklerim.					
					36-Öğrencimi sadece okulda değil, okul dışı zamanlarda arayarak ders durumunu kontrol etmesini beklerim.					
					37-Öğrencilerin ve velilerin kişisel farklılıklarına saygı göstermesini beklerim.					
					38 Sürekli olarak bir gazete, dergiyi takip etmesini ve bu konuda öğrencilere örnek olmasını beklerim.					
					39-Zararlı alışkanlıklara sahip olmamasını (sigara vb) ve bu konuda öğrencilere örnek olmasını beklerim.					
					40-İletişim araçlarını takip etmede bilgi sahibi olmasını (Televizyon programlarında seçici olmak vb) ve bu konuda öğrencilere örnek oluşturmasını beklerim.					
					41-Yardıma ihtiyacı olan öğrencilere gerekli yardımı sağlamasını beklerim.					

ÖZGEÇMİŞ

- Adı Soyadı : Mehmet Ali ŞAHAN
- Ana Adı : Zinet
- Baba Adı : İsmail
- Doğum Yeri ve Tarihi : Merkez/Denizli – 10.03.1978
- Lisans Eğitimi ve Mezuniyet Tarihi : Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Sınıf Öğretmenliği Bölümü-1999
- Çalıştığı Kurumlar : Yayla İ.Ö.O. Asarcık / Samsun (1999-2002)
Bozalan İ.Ö.O. Acıpayam / Denizli (2002-2006)
Hisar İ.Ö.O. Acıpayam / Denizli (2006-2007)
Necati Fikriye Dalaman İ.Ö.O.
Honaz / Denizli (2007-
- Bildiği Yabancı Dil : İngilizce
- E-posta adresi : m_ali_2003@hotmail.com